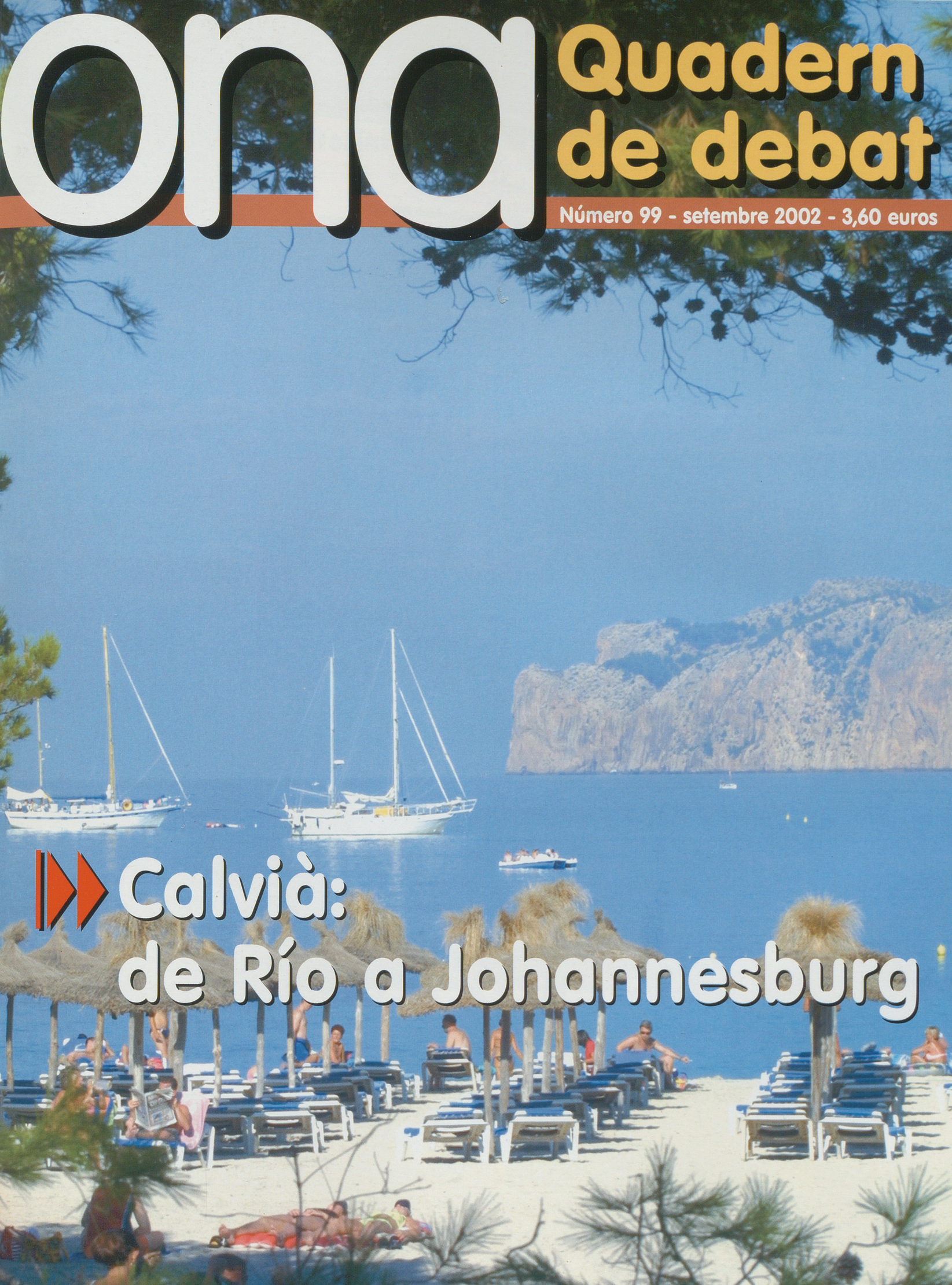

onda

Quadern
de debat

Número 99 - setembre 2002 - 3,60 euros

►► Calvià:
de Río a Johannesburg

Calvià en la Cumbre

Mallorca

En la Cumbre de la Tierra 2002 llevada a cabo en Johannesburgo (Sudáfrica) las **Naciones Unidas** han reconocido los esfuerzos del **municipio de Calvià** por alcanzar un **desarrollo sostenible**, otorgándonos el **World Summit Business Award for Sustainable Development Partnerships**. Este premio ha sido entregado **sólo a diez de los 120 candidatos de 37 países** que se presentaron, siendo **Calvià el único**

representante español y el único municipio europeo galardonado.

Este premio se ha conseguido gracias a la inestimable colaboración de los comercios, las empresas y asociaciones hoteleras y turísticas, además de otras entidades y por supuesto la de todos los ciudadanos. Juntos hemos conseguido **reciclar y reducir un alto porcentaje de los residuos sólidos** generados en el municipio.

Gracias a todos.

NUESTRO AGRADECIMIENTO A: • CALVIÀ 2000 • ASOCIACIÓN HOTELERA DE ILLETES • ASOCIACIÓN HOTELERA PORTALS NOUS • ASOCIACIÓN HOTELERA PALMANOVA / MAGALUF • ASOCIACIÓN HOTELERA SANTA PONÇA • ASOCIACIÓN HOTELERA PEGUERA • FETUR • ACOTUR • AFEDECO • ASOCIACIÓN DE EMPRESARIOS COSTA DE CALVIÀ

4 hemeroteca i editorial

5 informe

Johannesburg:
deu anys després de Río, un després de Nova York.
Per Sebastià Verd.

8

Les Nacions Unides premien Calvià.
Per S. V.

10 johannesburg

Els pes de l'herència.
Entrevista a Margarita Nájera, per Maria Ferrer.

16

Un repte educatiu i social.
Informe per Constanza Forteza.

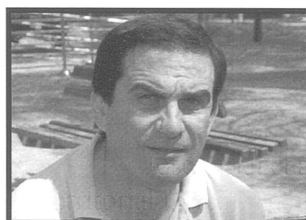
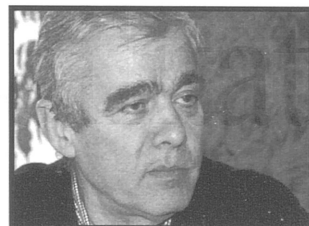
22

Nedar contracorrent.

Taula rodona amb Rafael Jiménez, Neus Pacheco, Mamuel Pelarda i Carolina Suau per Magdalena F. Mulet

28

Teràpia reequilibradora.
Entrevista a Fernando Prats, per Gina Garcías Sansaloni.

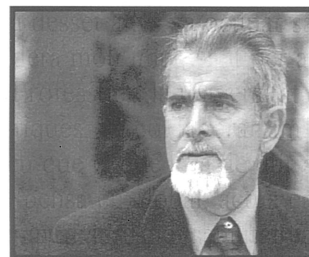

34

Cap a la sostenibilitat.
Entrevista a Josep Manchado, per Antoni Oliver.

40

Pensar en el futur.
Entrevista a Martí Xamena, per Magdalena Cortès.

45 la clau d'ONA

ona Quadern de debat

n. 99, setembre 2002

Edita: Fundesba, SL.

Directora gerent: Sinfo García Gómez.

Director: Sebastià Verd.

Consell assessor: Mateu Carrió (arquitecte), Bartomeu Bennàssar (teòleg), Antoni Fleixes (economista) Jaume Garau (psicòleg), Sinfo García (dir. gerent Fundesba), Empar Rocabrúna (economista).
Secretària de redacció: Magdalena F. Mulet.

Redacció i col·laboradors: Jordi Calleja, Magdalena Cortès, Gina Garcías, Maria Ferrer, Constanza Forteza, Miquel Massutí, Antoni Oliver, Joana Ma. Roque, Antoni Rosselló, Juan Antonio Sánchez i Jaume Rosselló.

Disseny i muntatge: Eparrutx, tel. 971 420 966 - Palma

Impressió: Imp. Homar. Tel. 971 43 08 61 - Palma

Administració i Publicitat:

Fundesba, S.L. c. Francesc de Borja Moll, 10, entresòl b.
Tel. 971 71 16 61 - Fax 971 71 91 94. 07003-Palma de Mallorca.

Dipòsit legal: PM-608-1992

Preu: 3,60 euros - Subscripció: 36 euros per any (10 números)

(Jaume Rosselló és l'autor de les fotografies d'aquest número)

Tarja de subscripció

En

Adreça

Ciutat Tel

C/c. Banc o Caixa d'Estalvis

Signatura:

Per a subscripcions, copiau aquesta tarja i adreçau-la a **Fundesba, SL.**
c. Francesc de Borja Moll, 10, entresòl b. 07003-Palma de Mallorca, o
telefonau al 971 71 16 61 - Fax 971 71 91 94 - e mail: fundesba@jet.es

Calvià i l'Agenda 21, una aposta de futur

Una de les apostes més clares de futur que sorgiren de Río va ser, precisament, l'Agenda Local 21 o, dit d'una manera més entenedora, les diferents agendes que des dels més diversos escenaris del món demostrin que els poders locals poden influir sobre el conjunt. Justament és en aquest sentit que ara -deu anys després- s'ha d'entendre la presència d'un municipi com Calvià a la recent cimera de Johannesburg. Com és evident, la seva presència no pot ser significativa dins del conjunt -amb el paper rellevant que ha tenguut la participació de nombrosos caps d'estat i de govern- com tampoc no ho era a l'Expo d'Hannover o a tots i cadascun dels grans esdeveniments mundials sobre desenvolupament sostenible. Calvià no només és un petit municipi d'un territori insular reduït sinó que endemés no sembla que pugui ser un bon exemple de conservació de l'entorn. I no obstant això, Calvià i la seva Agenda 21 han rebut molts de guardons per aquest motiu. El darrer a Johannesburg.

Endemés, a la capital sud-africana, la batlessa de Calvià ha tenguut l'oportunitat de fet conèixer en una ponència els resultats de l'Agenda Local 21 aplicada al municipi, al mateix temps que una segona delegació era a Ciutat del Cap on se celebrava una conferència sobre turisme sostenible. L'Organització Mundial de Turisme aposta de manera directa pel turisme com a eina de desenvolupament dels països pobres que, no obstant això, han de tenir cura de no fer malbé el medi ambient. És en aquest context que, precisament, l'exemple de Calvià, com a destinació adulta -de primera generació dins del turisme de masses- resulta interessant. Són molts els països de turisme emergent que s'acosten al municipi mallorquí i, per extensió, a tota l'illa per tractar de descobrir el secret d'un model que ara, per sobreviure, s'ha de reformar a si mateix, de manera que, al capdavant, Calvià sí que serveix d'exemple, si més no de transformació d'un model desenvolupista en un altre que pretén arribar a la sostenibilitat.

En aquest sentit, l'Agenda Local 21 pretén fer possible des d'esfera local els grans reptes de Río que han estat ratificats a Johannesburg i tot això a través d'una política de desclassificació del sòl urbanitzable, amb la reestructuració d'una part substancial dels nuclis urbans i, sobretot, a través d'un treball que possibiliti la creació d'una consciència mediambiental a través d'un fòrum permanent de ciutadans. Aquest és l'objectiu, la raó de la presència de Calvià a la nova cimera de la Terra. No obstant això, el fet de ser un municipi premiat amb els màxims guardons mediambientals no pot amagar l'evidència d'una enorme activitat constructora que posa en entredit la sostenibilitat. Però és aquesta realitat contradictòria la que fa possible que s'executin els plans d'acció que ha previst l'Agenda Local 21. El desenvolupament turístic del municipi, la forta pressió demogràfica i les repercussions d'aquesta sobre la naturalesa i la cultura pròpies del país són fet reals, de manera que, com s'afirma a aquest número d'ONA, governar Calvià és com situar-se a la vorera d'un precipici, amb molta il·lusió per millorar l'entorn i les condicions socials del terme, però amb l'evident perill de caure a l'abisme.

És evident que hi ha un Calvià real i un altre Calvià d'imaginari. I és, paradoxalment, aquesta ciutat imaginada la que ha guanyat tots els premis, des de Brussel·les a Johannesburg. Per tot això, des de l'Ajuntament es fomenta la imaginació per acostar la realitat a aquest món de fantasia, és a dir, de solidaritat i sostenibilitat, que avui per avui només és una il·lusió. Aquest i no altre és el missatge. Demostrar des de Mallorca que encara és possible parlar de turisme sostenible tant mediambiental com social i cultural.

TEMPESTA POLÍTICA SOBRE TURISME

Els diaris d'aquest estiu romanen farcits de pàgines com aquesta d'Última Hora, on es reflecteix la tempesta política que ha caigut sobre el turisme. La d'enguany ha estat una temporada de crisi si la comparem amb la dels darrers anys, que foren de continuats i espectaculars creixements. El Govern defensa que la disminució del 2002 es deu, sobretot, a factors aliens a les Illes, mentre que el PP, els hotelers i el Govern central donen la culpa a la política turística del Pacte de Progrés.

Declaracions com les de Miquel Fluxà o Gabriel Escarrer no han fet sinó afegir foc a la disputa política. Per això el Govern afirma que des de Madrid o des de certs poders econòmics de les Illes s'intenta "criminalitzar" el turisme a les Balears, i fer que sigui l'arma de combat contra el pacte d'esquerres. No cal dir que des del PP i els hotelers s'acusa també el Consolat de Mar de "criminalitzar" el turisme quan s'afirma que les Illes ja han arribat al seu sostre i que s'ha de reduir el nombre de turistes.

En definitiva, un estiu per a la reflexió que queda a les hemeroteques a disposició de futurs estudiosos.

ILLES BALEARS	
La població de Balears creix un 23,9% en diez años, la tasa más alta del Estado	
El Censo de 2001 de la Isla de Mallorca, la isla de menor tamaño de España, muestra un crecimiento de la población del 23,9% en diez años, el más alto de España. El crecimiento de la población en las Islas Baleares es el más alto de España, con un 23,9% en diez años, el más alto de España.	
Causas y consecuencias de la explosión demográfica	
El crecimiento de la población en las Islas Baleares es el más alto de España, con un 23,9% en diez años, el más alto de España.	

LA POBLACIÓ CONTINUA CREIXENT

Un dels fruits del desenvolupisme dels darrers lustres ha estat l'increment de la població. No només varen augmentar els visitants, sinó també els residents, sobretot aquells que cerquen unes condicions laborals més favorables. En els darrers deu anys, com recull *El Mundo-El Día de Baleares*, la població de les Illes ha augmentat un 23,9%, és a dir quasi en una quarta part. D'aquesta manera les Illes Balears esdevenen la comunitat autònoma de tot l'Estat amb major creixement demogràfic, una qüestió que és preocupant atesa la limitació territorial de l'arxipèlag i que té repercussions no només en l'equipament social sinó en l'entorn cultural.

MAJORICA BARATA DE MANS

Després de mesos de crisi, que fins i tot posà en perill la supervivència de l'empresa, Perlas Majorica torna a aleinar o, si més no, ha trobat nous compradors, un consorci industrial en el qual figura, com a principal impulsor, l'empresari Rafel Español, president del grup català Seda. Tal com relata el *Diario de Mallorca* després de la pèssima gestió dels anteriors propietaris Alpha arriba de bell nou l'esperança per a la més emblemàtica i internacional de les empreses mallorquines. Els representants del Govern, que sempre han apostat per una nova propietat com a sortida, han vist amb bons ulls l'operació, però encara no volen fer sonar campanes.

Els nous propietaris presentaran aviat un pla de viabilitat que garanteixi, si més no, la continuïtat de la fàbrica a Manacor.

MALLORCA, NEGADA

Si la disputa sobre la temporada turística ha estat el tema que més titulars ha donat aquest estiu, almenys pel que fa a les cròniques polítiques i econòmiques, el titular per excel·lència es resumeix en aquest del *Diari de Balears*: Mallorca negada. En efecte, ha estat l'estiu amb més pluja dels darrers cinquanta anys. Sens dubte, una resposta de la naturalesa als debats sobre el canvi climàtic i, segons els hotelers, una clara escenificació d'aquella vella dita que resa: mai no plou a gust de tots o la deplou sobre banyat.

INFORME

Johannesburg: deu anys després de Río, un any després de Nova York

per Sebastià Verd

La tercera cimera de la Terra de Johannesburg no ha aportat avanços substancials per manca de compromisos dels Estats Units, però ha recordat que els principis que fa deu anys inspiraren Río continuen vigents. Llevat de les qüestions relatives a l'aigua, altres temes fonamentals per a la sostenibilitat del planeta- l'increment de la pobresa, entre d'altres- han romàs aparcats. Potser el moment, un any des-

prés de l'11 de setembre, no permetia anar més enfora i, com va dir el president sud-africà Thabo Mbeki, serà el desenvolupament posterior dels acords el que determinarà l'èxit o el fracàs. El més important és que l'esperit de Río continua viu i, conseqüentment, les agendes locals 21. I també el protocol de Kyoto que, a poc a poc, guanya terreny a despit de Bush i del seu nou ordre internacional.

Sessió de treball a Johannesburg.

Tal volta no era el moment més oportú. Faltaven poc dies per commemorar el primer aniversari de l'11 de setembre, la data fatídica que dividí el nostre temps en un abans i un després. No obstant això, la cimera de Johannesburg recordà que Ríó continua present. Deu anys han servit per poc i, en conseqüència, aquesta tercera cimera sobre desenvolupament sostenible tampoc no ha trobat una resposta a l'eradicació de la pobresa del món i als principals reptes mediambientals, com l'escalfament de la Terra. No obstant això, els

NO TANCAR PORTES

Aquest és el gran èxit de la cimera, si és que es pot parlar d'èxit: no tancar portes. Però d'aquí a resoldre els problemes, de l'aigua, de la sanitat, de l'energia, de la pobresa, del comerç -de la sostenibilitat, en definitiva- hi ha un tram massa difícil de recórrer com per esperar solucions immediates. I, endemés, l'aniversari dels atemptats contra Nova York i Washington, a més de la guerra de l'Afganistan i dels tambors que sonen con-

clou un seguit de mesures sobre aprofitament de l'aigua dolça que són d'aplicació sobretot per a territoris, com les Illes Balears, on continua sent un recurs escàs que condiciona el desenvolupament.

ENTRE POBRES I RICS

A Johannesburg s'ha parlat també de biodiversitat, no només d'evitar l'efecte hivernacle sinó de preservar el patrimoni natural de la humanitat, però totes aquestes qüestions queden a l'espera de solucionar el gran problema, la divisió entre països rics i pobres. El secretari general de l'ONU afirmà a la cloenda que aquesta cimera i les futures suposaran una empena per a la humanitat de la qual s'obtindran resultats satisfactoris ben aviat. Si més no perquè fan avançar la consciència sobre qüestions mediambientals i les relacionen amb els problemes socials.

No obstant això, malgrat les bones paraules, hom és conscient que la divisió entre el Primer i el Tercer Món continuarà molts anys. L'enteniment és difícil perquè hi ha interessos contraposats. Una prova n'és el moviment alternatiu antiglobalització present també a la capital sud-africana a través d'una cimera alternativa i nombroses manifestacions. A la cimera oficial, el secretari d'estat nord-americà, Colin Powell, va ser escridassat, mentre delegats d'ONG desplegaven pancartes en les quals deien sentir-se traïts pels governs. Segons Powell, el motor del desenvolupament no pot ser només les ajudes internacionals, que -afirmà- "només han d'anar als països en desenvolupament que estiguin sàviament i justa governats" sinó que l'autèntic motor és el comerç. La resposta de les organitzacions no governamentals va ser immediata. Així el dirigent de Greenpeace, Remi Parmentier, recordà que tampoc no n'hi ha prou amb el comerç, ja que si bé "el comerç pot contribuir al desenvolupament, comerciar-hi pot ser la ruïna de la humanitat".

CONTRA LA GLOBALITZACIÓ DELS RICS

A Johannesburg, almenys, s'han pogut sentir veus contra el model de globalització que imposen els països rics i que consisteix a forçar l'obertura dels mercats, per tal de vendre tecnologies i colonitzar de bell nou els pobles del Sud, mentre que al Nord mantenen produccions subsidiades en contra de les fràgils economies exportadores del Tercer Món. Un clar exemple són les subvencions agrícoles que tant els Estats Units com la Unió Europea justifiquen en funció d'interessos ecològics, de preservació d'una activitat que és insubstituïble per a la conservació de l'entorn, però que perjudiquen la resta de països agrícoles. De fet, les subvencions a l'agricultura superen els 300.000 milions d'euros, sis vegades més que les destinades pel Primer Món a ajudar el desenvolupament.

Aquest és un dels debats que romanen oberts i que motivaran fortes discussions tant als fòrums internacionals com als locals. Tenim l'exemple a

Kofi Annan i el president de Sud-àfrica a la cimera.

senyals d'alerta segueixen encesos. Queden poques oportunitats i, conseqüentment, com va dir l'amfitrió de l'encontre, el president sud-africà Thabo Mbeki, caldrà esperar el desenvolupament dels acords, gairebé tots embastats, per poder dir si aquesta cimera de la Terra ha estat un èxit o un fracàs. S'ha aprovat un pla d'acció i una declaració política, però la sensació -tal com exposaren iradament les ONG- és que tot queda per fer.

Han estat deu dies de debat, amb la participació de trenta mil delegats de les Nacions Unides en representació de 191 estats. Al tram final hi assistiren alguns dels més importants caps d'estat i de govern de tot el món, amb l'excepció de Bush i d'Aznar, qui deixà la màxima representació espanyola en mans del ministre de Medi Ambient, Jaume Matas. En aquest sentit cal destacar que els portaveus europeus han intentat avançar més en els temes energètics, amb la proposta d'arribar al 2010 amb el 15% de subministrament energètic procedent de recursos renovables, però toparen amb la resistència dels Estats Units i dels principals països productors de petroli. Això no obstant, aquest objectiu, com d'altres, s'ha incorporat a les conclusions de la cimera com a adoptables per part dels estats, amb un voluntarisme que, si més no, obre el camí cap a compromisos més estables.

tra l'Iraq, condicionen el futur més immediat. Per a les grans potències combatre el terrorisme i restablir "l'ordre" és una prioritat que només és compatible amb les polítiques econòmiques globalitzadores. No obstant això, el fet de no aplicar mesures concretes no significa renunciar al receptari. Així, els recels mantenguts pels Estats Units contra el protocol de Kyoto sobre l'emissió de gasos d'efecte hivernacle s'han trencat després que Canadà s'hagi compromès a la seva ratificació, i igualment Rússia. Segons Jaume Matas, l'actitud nord-americana és com una fruita madura que prest o tard caurà.

ACORD SOBRE L'AIGUA

Sens dubte la gran passa endavant de Johannesburg ha estat l'acord sobre l'aigua. Ja era trist haver de recordar que en aquest món globalitzat, d'Internet i d'alta tecnologia, encara hi ha 1.100 milions de persones, entre una cinquena i una sisena part de la humanitat, que no té accés directe a aigua potable o que 2.400 milions no disposen de cap sistema de sanejament d'aigües residuals, és a dir, ni aigua ni clavegueram. Ara, si més no, les Nacions Unides avalen l'acord de la cimera de reduir aquest nombre a la meitat d'aquí al 2015. Un acord que, a més, in-

les Balears, on l'agricultura subsisteix gràcies a les subvencions. Mediambientalment no hi ha altra alternativa, però és evident que en un món globalitzat aquestes mesures no es podran aplicar si no van acompanyades de polítiques compensatòries. A Johannesburg s'ha reiterat el compromís de Río sobre la transferència del 0,7% del producte interior brut dels països rics a les regions més pobres del planeta, un compromís de fa deu anys que només cinc estats compleixen, mentre que la resta no sobrepassa el 0,2% en el millor dels casos.

POLÍTQUES LOCALS

En qualsevol cas, al marge de les polítiques globalitzadores, Johannesburg ha ratificat que bona part de la sostenibilitat del planeta depèn

Unes polítiques que, com dèiem, afecten directament els poders locals. "A Espanya -digué Matas- les agendes locals 21 ja juguen un paper rellevant en aquest àmbit amb resultats molt positius i per això Espanya dona suport a la creació d'un fòrum permanent de desenvolupament sostenible i s'ofereix a albergar la seva seu". Una visió esperançada que contrasta, des de la distància, amb la que té la consellera de Medi Ambient de les Illes Balears, Margalida Rosselló, qui va lamentar el fet de no poder assistir oficialment a la cita a causa de la concepció centralista de la representació espanyola. Tot i que cal dir que tant la consellera com el Consell Assessor per a la Sostenibilitat de les Illes Balears ja havien discrepat abans amb el Ministeri de Medi Ambient i la seva estratègia estatal per al desenvolupament sostenible. Segons Rosselló, les actuacions del

Manifestació antiglobalització.

de les polítiques locals i regionals. Així, el portaveu espanyol, Jaume Matas, va recordar davant el plenari de la cimera que si bé la societat ha percebut més els aspectes negatius de la globalització que les oportunitats que representa, "és una responsabilitat de tots fer que la globalització treballi a favor del desenvolupament sostenible, per respectar la diversitat de les nostres societats i per garantir una distribució equitativa dels seus beneficis". Lligar en una sola les tres qüestions essencials, econòmica, social i mediambiental és, en opinió del polític mallorquí, el gran descobriment de la cimera ja que obliga a no deixar-ne cap de banda quan s'apliquen polítiques de desenvolupament sostenible.

Govern central en matèria de medi ambient no tenen res a veure amb la sostenibilitat, ans tot el contrari.

CALVIÀ, PRESENT A JOHANNESBURG

Però si la consellera no pogué assistir-hi oficialment, el Govern de les Illes Balears sí que hi va ser present amb una delegació oficiosa i, igualment, facilità la comunicació directa amb la cimera a través d'una pàgina web. D'altra banda, també hi fou present una delegació de Calvià presidida per la batlessa Margarita Nájera que participà activament a la cimera dels poders locals.

Els principals acords

Tot i que s'evitaren grans acords, el procés iniciat a Río segueix endavant. En aquest sentit, la cimera de Johannesburg ha significat un avanç qualitatiu important en qüestions com aigua i sanejament. També en energia, biodiversitat i comerç.

Energia: Incrementar de l'accés a fonts d'energia renovable, amb objectius estatals i regionals. La Unió Europea proposa incrementar les energies renovables en un 2% anual per tal d'arribar al 15% d'aquí al 2015. Els Estats Units i els països productors de petroli s'hi oposen.

Aigua i sanejament: Es proposa reduir a la meitat la població que viu sense aigua potable i clavegueram. Actualment la població sense sanejament és de 2.400 milions de persones. El Banc Mundial estima que aquest acord implica una inversió de vint mil milions d'euros a l'any.

Biodiversitat: Evitar la pèrdua de biodiversitat. Segons les Nacions Unides, el 12% de les aus i el 25% de mamífers de la Terra són en perill d'extinció. La cimera ha proposat la data de 2010 per reduir "significativament" aquesta taxa de desaparició d'espècies. Els ecologistes exigeixen concreció.

Comerç: Johannesburg ha ratificat els recents acords de l'Organització Mundial de Comerç a Doha i d'ajuda al desenvolupament de Monterrey que demanen un major accés als mercats per part dels països pobres i la prohibició de subvencionar per part dels països rics les productes que exporten els pobres. Els països rics estan d'acord a reduir les subvencions però no a fer-les desaparèixer.

Pobresa: S'insisteix en el 0,7% del PIB com a contribució del Primer Món al desenvolupament dels països pobres.

Cal destacar, com reconegué Matas en la seva intervenció, el paper rellevant de les administracions locals i una prova en fou el discurs, amb una gran càrrega política, del batle de Barcelona. Joan Clos recordà que després de Río s'han posat en marxa més de sis mil agendes locals 21. "L'any 2015 -digué- la població de la humanitat serà de 8.000 milions, quin estat podrà donar resposta a tantes necessitats sense una xarxa de proximitat com són els governs locals?". Clos, que parlà en nom de les grans ciutats del món, afirmà que l'Administració local serà essencial per combatre els grans problemes de la humanitat com la fam o la pobresa i, en definitiva, per fer que la Terra sigui sostenible.

Les Nacions Unides premien Calvià

S.V

El municipi de Calvià ha tengut una participació activa no només a la cimera de Johannesburg, on ha estat premiat per les Nacions Unides pel seu programa de reciclatge de residus, sinó durant tot el seguiment i preparació previs a la conferència. No debades, Calvià és un dels municipis capdavanters a tot l'Estat i a la Unió Europea en l'aplicació de l'Agenda Local 21, una estratègia adoptada fa deu anys a Río, durant la primera cimera de la Terra, que ara acaba de ser ratificada a la capital sud-africana.

Des del 1999, l'Ajuntament de Calvià desenvolupa un programa de recollida selectiva de paper, envasos i vidre, l'objectiu del qual és aconseguir que l'any 2004 el 75% dels residus urbans siguin separats en origen. Actualment més de vuitanta hotels amb un total de 30.000 places participen en aquesta iniciativa, així com 890 comerços i 350 bars i restaurants. De les botigues es recullen porta per porta tots els cartons i dels bars el vidre, de manera que es facilita la tria de residus prèvia al reciclatge que ara es veurà potenciada amb la creació de la primera deixalleria.

L'any passat es varen recollir 2.250.000 quilos de paper i cartó, 2.600.000 de vidre i 296.000 d'envasos, en una progressió geomètrica des de que es va posar en marxa. Ateses aquestes dades, aquest programa ha estat premiat per les Nacions Unides a la cimera dedicada a iniciatives i negocis relacionats amb el medi ambient que s'ha celebrat conjuntament amb la cimera de la Terra de Johannesburg. Concedeix el guardó la Cambra de Comerç Internacional i l'UNEP, el programa de les Nacions Unides per al medi ambient. El recollí la batlessa, Margarita Nájera, que s'havia desplaçat a la capital sud-africana per participar en els debats sobre desenvolupament sostenible.

L'Ajuntament de Calvià ha tengut una participació activa en tots els processos relacionats amb l'Agenda Local 21, adoptada fa deu anys a Río. De fet, és un dels municipis capdavanters en la seva aplicació tant pel que fa a l'Estat espanyol com a la Unió Europea. Així, una delegació de Calvià era a Johannesburg al mateix temps que una segona s'havia dirigit a Ciutat del Cap per assistir a un encontre d'ONG sobre turisme sostenible. A Sud-àfrica, precisament, l'Organització Mundial del Turisme ha renovat la seva aposta pel turisme per al desenvolupament dels països més pobres, en una cimera que ha evidenciat més que mai la divisió entre el Primer i el Tercer Món.

PONÈNCIA SOBRE TURISME SOSTENIBLE

A Johannesburg, Margarita Nájera va presentar una ponència amb el títol "Cooperació intra i

Margarita Nájera recull el premi de les Nacions Unides.

inter governamental per al desenvolupament sostenible: l'experiència de Calvià", on la batlessa va explicar com s'havia gestat l'Agenda Local 21 i com s'ha anat aplicant. Recordà que el 1996, quan s'inicià el camí, Calvià era un municipi turístic madur, amb una oferta exclusivament de sol i platja, urbanísticament saturat i, endemés, amb una evident manca o degradació d'equipaments públics i privats, la qual cosa feia témer la pèrdua de competitivitat.

L'Agenda Local significà un pla d'acció per a la sostenibilitat d'un municipi ocasionalment turístic, però que havia de tenir una indubtable projecció social. Un pla consistent en 10 línies estratègiques i 40 iniciatives, algunes tan espectaculars com la desclassificació de 1.660 hectàrees que abans eren urbanitzables i que ha evitat un potencial increment de 40.000 noves places residencials. També redefiní el model turístic amb l'aplicació de mesures mediambientals, com l'esmentada del reciclatge, però també les relatives a la preservació de l'entorn natural i fomentava la participació ciutadana per tal d'implicar els agents socials del terme i la totalitat de les administracions en el procés. A més a més, l'aplicació de l'Agenda 21 ha possibilitat la revisió del Pla general d'ordenació urbana, així com la remodelació de diferents zones turístiques, la construcció del passeig que recorre tota la costa,

on s'han invertit quantitats multimilionàries, part de les quals ha procedit de l'Administració autonòmica i de la central a través dels plans d'Excel·lència. I, finalment, entre moltes altres actuacions, s'ha potenciat l'estabilitat de l'ocupació i la integració cultural dels habitants.

UN NOU MODEL TURÍSTIC

Com és evident encara hi ha molt a fer. Calvià és un municipi turístic de primera generació, amb tot allò que suposa haver de fer front a la creixent balearització que encara pateix la seva costa.

Però, un cop més, a Johannesburg s'ha fet evident l'intent d'impulsar un desenvolupament sostenible que garanteixi la prosperitat futura dels seus habitants i el respecte del medi ambient. Calvià va ser una de les primeres "ciutats" (municipis) del món que posà en marxa els acords de Río referents a les iniciatives locals i això ha dut, en opinió dels responsables municipals, a canviar la postal del terme. No es pot oblidar que des del 1960 s'ha viscut un procés urbanitzador absolutament desbordant, en què s'ha passat dels 112 hotels i 6.800 places que hi havia a finals de la dècada als 256 establiments i 120.000 places del 1997. El municipi s'ha convertit en la principal zona turística de les Balears i, conseqüentment, en una de les més importants de tot el món.

Tot plegat ha originat la necessitat de dotar les zones turístiques de més serveis, no només per a l'oci dels visitants, sinó per atendre les seves necessitats sanitàries i, sobretot, equipaments per a una creixent població residencial que han fet de Calvià el segon municipi de Mallorca amb una població actual de fet que supera els 50.000 habitants. És evident que l'expansió obligava a frenar la marxa, encara que aquesta continuï. Les noves mesures han capgirat la situació. S'ha produït una disminució progressiva del sostre de població teòric, que era de 400.000 places en el Pla del 1982, a les 215.000 del de 1998. Actualment

el 14% del territori municipal està urbanitzat, mentre que la resta és rural o forestal protegit. La situació no és òptima: hi continua havent problemes greus, sobretot amb l'aigua -que justament ha estat un dels temes estrelles de Johannesburg- i també relacionats amb la construcció. Els ecologistes continuen pensant que el model és massa expansiu i que cal entrar més intensament en la reconversió de les zones urbanes, així com preservar el patrimoni cultural i diversificar el model econòmic.

CALVIÀ I ELS PODERS LOCALS

En qualsevol cas, Calvià -que el 1997 organitzà una cimera internacional sobre turisme sostenible, de la qual sortí una declaració que és referència obligada a tots els debats sobre aquesta qüestió- ha afegit un nou guardó a la ja llarga llista de distincions. En aquesta ocasió, com hem dit, per a la solució d'un problema que afecta de ple tota la humanitat: el tractament dels residus sòlids. L'acta del premi destacava la col·laboració amb la indústria turística que, d'aquesta manera,

es responsabilitza directament d'un dels problemes dels quals n'és la causa. Era l'horabaixa d'un dissabte, el 31 d'agost del 2002, a l'Hotel Hilton de Johannesburg que ja preparava l'acollida als caps d'estat i de govern que havien d'assistir a la cloenda de la cimera. Al costat de Margarita Nájera hi havia els altres nou premiats: empreses de Canadà, Filipines, Finlàndia, Indonèsia, Estats

Units, Suïssa i Sud-àfrica. Tots relacionats amb projectes industrials fonamentats en el respecte de l'entorn. Calvià representava els poders locals, aquells que a Río iniciaren el llarg camí cap a la sostenibilitat de la Terra a partir de la realitat, amb molta d'imaginació, però també amb els peus a terra, per fer possible allò que en principi semblava impossible.

Les agendes locals i les Balears

Calvià és una de les agendes locals més actives, tal com ha quedat demostrat a Johannesburg, on s'ha fet conèixer una llarga llista de més de sis mil projectes. Les agendes locals 21 varen sorgir el 1992 durant la cimera de Río com un pla d'acció de les Nacions Unides per al desenvolupament sostenible. A les Illes Balears hi ha altres vint propostes, encara que el Calvià és l'única en fase d'implantació.

Són aquestes:

- Alcúdia, Artà i Sant Llorenç tenen enllestit el diagnòstic i en fase de redacció el pla d'acció.
- Tots els municipis de Menorca, Formentera, Eivissa, Capdepera, Manacor, Pollença i Sóller redacten el diagnòstic.
- La Mancomunitat del Pla (excepció de Sant Joan i Sencelles) han iniciat el procés d'anàlisi i la primera fase de l'Agenda Local. Porreres ja la té enllestida.
- Alaró, Felanitx, Maria de la Salut, Montuïri, Petra, Santa Eugènia, Santa Maria del Camí i Sineu han firmat la Carta d'Alborg, que es compromet a iniciar el procés i a respectar els principis de desenvolupament sostenible aprovats a Río.

A Johannesburg, l'ICLEI - l'organisme internacional que empara les iniciatives locals relatives al medi ambient- va aprovar un document on recorda que "els governs locals són essencials per al desenvolupament sostenible, la integració de les diferents cultures i valors i, per extensió, per a la coexistència pacífica i

Premis atorgats a l'Agenda Local 21 de Calvià

Des dels seus inicis, l'Agenda Local 21 de Calvià ha obtingut nombroses distincions internacionals, culminades ara amb el reconeixement del Programa de les Nacions Unides per al medi ambient.

1.- BONA PRÀCTICA PER A LA MILLORA DE LA QUALITAT DE VIDA URBANA

Dubai, 1998. Seleccionat per Nacions Unides.

2.- CIUTAT EUROPEA SOSTENIBLE 97

Brussel·les, novembre del 1997. Atorgat per la Comissió Europea i la Campanya de ciutats i pobles sostenibles.

3.- GREEN GLOBE AWARD

Londres, novembre del 1998. Atorgat pel Consell Mundial de Viatges i Turisme (WTTC).

4.- PREMI A LA MILLOR INICIATIVA, TASCA I ESFORÇ MUNICIPAL EN SUPORT AL MEDI AMBIENT

Barcelona, març del 1999. Atorgat per Arthur Andersen i Expansión.

5.- PROJECTE PER AL MÓN

Expo Hannover, març del 2000.

6.- III JORNADES DE MUNICIPIS I ACTIVITATS TURÍSTIQUES

Cimera de Municipis 2002. En reconeixement a l'Observatori sobre desenvolupament sostenible i qualitat de vida a Calvià.

7.- PREMI PER LA "COMUNICAZIONE AMBIENTALE"

Laiguegna 2002. Recordant THOR HEYER DAHL, Comune di Calvià.

8.- PREMI ICC/UNEP WORLD SUMMIT BUSIN ESS AWARD FOR SUSTAINABLE

Cimera del Món. Johannesburg 2002. Premi de la Cambra Internacional de Comerç i les Nacions Unides per l'aplicació del programa de reciclatge.

Turisme i desenvolupament sostenible

L'Organització Mundial del Turisme va presentar a Johannesburg una proposta relativa al turisme com a eina de desenvolupament dels països pobres "a fi de combatre la misèria". Una proposta que arriba, precisament, un any després de l'11 de setembre que significa l'inici d'una de les pitjors crisis del turisme des de la seva massificació. Una crisi que ha afectat especialment el transport aeri i les destinacions més consolidades, però també les zones emergents.

Segons l'OMT, el turisme representa el 70% de les exportacions dels països pobres. A Doha, l'Organització Mundial del Comerç ja va apos-

tar pel turisme "que és el principal factor d'entrada de divises". L'objectiu és fomentar el turisme sostenible com a arma per eradicar la pobresa. L'OMT i l'UNCTAD (Conferència Internacional de les Nacions Unides per al Comerç i el Desenvolupament) han posat en marxa un programa amb aquest objectiu que començarà a ser aplicat l'any que ve.

Precisament, en paral·lel a la cimera de Johannesburg, a la Ciutat del Cap ha tengut lloc una conferència sobre turisme sostenible que ha comptat amb la participació d'una delegació de Calvià per exposar els projectes relatius a l'Agenda Local 21.

El pes de l'herència

Entrevista a Margarita Nájera

per Maria Ferrer

Calvià reivindica el seu dret a rectificar. El municipi més emblemàtic d'un desenvolupament sense mesura, d'un model econòmic i urbanístic que l'ha duit a la riquesa i també a l'esgotament, vol canviar el futur cap on el duia de manera irreversible la dinàmica del passat. Compta per a això amb l'anomenada Agenda Local 21, sorgida com a instrument d'actuació municipal de la cimera de Río fa deu anys, i de la qual s'ha fet balanç enguany a Johannesburg. Compta també amb una herència difícil d'assimilar, un pes que cau sobre la imatge i les actuacions que es duen a terme al municipi de manera irremeiable.

Margarita Nájera Aranzabal (Bilbao, 1954) viu a Calvià des de l'any 1974. Al municipi es va casar i va tenir els seus dos fills. Llicenciada en ciències econòmiques i empresarials a la Universitat de Sarriko, a la capital biscaïna, la seva primera activitat laboral va estar relacionada amb la UGT, sindicat que va assessorar durant un any i a l'empresa GADESO, un centre d'estudis socials. A través del sindicat, amb forta presència al municipi en els anys vuitanta al sector de l'hostaleria, entrà en contacte amb la política i l'any 1983 s'incorporà a l'ajuntament com a tinent de batle del socialista Francesc Obrador, al qual va succeir al capdavant de la gestió municipal l'any 1991. Ha participat també a la direcció regional del Partit Socialista, que ha presidit del 1997 al 2000 i de la qual forma part actualment a la seva executiva. Fa tres anys que presideix la Federació d'Entitats Locals de Balears (FELIB) i és vicepresidenta de la Comissió de Turisme de la Federació Espanyola de Municipis (FEMP). Aquesta legislatura ha governat Calvià amb majoria absoluta.

-Fa deu anys, a la cimera de la Terra de Río, es va fer un diagnòstic pessimista de la situació mediambiental i del seu futur si no s'adoptaven mesures dràstiques. Ara, Johannesburg s'ha celebrat en un context en el qual pareix que les preocupacions per la seguretat o el terrorisme han desplaçat el medi ambient i són aquests nous temes que ara reben més doblers i atenció.

-Ara, jo crec que estam molt influenciats pel que ha estat la Presidència espanyola de la Unió Europea. A la cimera de Sevilla el que es va destacar va ser el tema de la immigració, perquè s'ha convertit en un problema seriós que Europa no és

capaç de resoldre, però que no l'afecta només a ella, sinó que afecta fonamentalment Àfrica com a país d'origen d'aquesta situació i Amèrica del Sud. Jo crec que com que la immigració està sense resoldre, els països rics no li troben sortida, i als resultats electorals a llocs com França ha pesat molt com una amenaça de partits radicals, està a la cartera de temes com un dels més importants, i ha de ser així mentre no siguem capaços de resoldre'l.
El que passa és que la cimera de Johannesburg té un vessant absolutament mediambientalista. El tema de l'aigua serà el gran referent i servirà com a referent. Com Río ho va ser no només per les agendes locals, que és on nosaltres feim feina, sinó com

una presa de consciència respecte del que passa al món: rompem els ecosistemes i sobretot no pensam en el futur ni en termes econòmics, ni socials o humans. Johannesburg actualitza aquest discurs, el farà un altre cop viu i vital i servirà per reconsiderar què ha passat aquests deu anys. A Johannesburg se l'anomena, per part dels qui hi hem fet feina, com "Río + 10", és a dir, és el que hem estat capaços de fer des d'aquella fita de fa deu anys.

-I s'han fet els deures de Río?

-Els deures s'han fet a mitges, sobretot perquè els governs dels diferents països han impulsat els projectes d'una manera tèbia. Jo crec que hi ha una manca de compromís del que significa ser capaços de transformar les coses, però sobretot els hàbits de les persones, consum d'aigua, d'energia elèctrica, per parlar de coses concretes, o consum del CO₂ amb els cotxes. En alguns temes, el manteniment del medi ambient té uns costos que hem d'assumir, hem de ser coherents. En el cas concret de Balears, una resposta a aquest cost ha estat l'ecotaxa, com un ingrés ben vist, que suposa una despesa mínima a la factura de l'hotel, però que suposa una aportació importantíssima per al medi ambient, entès de manera integral, des del punt de vista del camp, del paisatge o de les zones turístiques. Malgrat això, des del Govern de Madrid això s'ha vist com una amenaça més que com una oportunitat per assajar-la a Balears i després poder exportar-la. Un altre instrument important són les agendes locals que ens permeten saber on som. No només des del punt de vista mediambiental, sinó econòmic i social. La sostenibilitat és l'equilibri d'aquests tres factors. Un pot tenir un medi ambient absolutament natural, com les prades del centre d'Àfrica, i des del punt de vista social viure un autèntic drama perquè no hi ha alternatives per a les persones que hi viuen. I hi ha d'haver també una activitat econòmica. L'Agenda és un concepte clar per a les persones amb responsabilitats públiques, privades o per als particulars: hem de ser capaços de canviar els nostres hàbits per contribuir a aquesta sostenibilitat. És una aposta per l'educació, que és el tema en què feim feina ara, per la qualitat del turisme, una indústria, que, com ara ocorre a Calvià, ha de ser capaç de sobreviure a situacions conjunturals adverses com la que es viu enguany.

EL LLARG TERMINI ALIMENTA EL CURT

-L'Agenda Local a Calvià es començà a dissenyar l'any 1994. És un document molt complex que inclou aspectes molt amplis i que presenta objectius ambiciosos. Quan es veuran al municipi els resultats concrets de la seva aplicació? No és massa prest per presentar un balanç de resultats com s'ha fet a Johannesburg?

-No, parlem del curt termini. Per exemple, des del punt de vista de l'aigua, ens hem adonat de la necessitat de reutilitzar-la. Això suposa unes inversions molt costoses. El bulevard de Peguera, que ara fa sis anys que es va fer, du incorporada tota una infraestructura de reutilització de l'aigua. Perquè es faci una idea, això és com un avió al qual s'ha de canviar el motor mentre vola. És clar, l'avió no pot caure mentre ho fas, has d'establir un sistema. A Calvià, hem continuat fent feina en les reformes per aconseguir una major qualitat, hem hagut de

reflexionar sobre el mitjan i llarg termini, però la reflexió alimenta les actuacions en el curt termini. És a dir, nosaltres estàvem amb totes les obres d'aquell pacte per l'excel·lència turística i mentrestant fèiem una anàlisi del que passaria a Calvià si les coses continuaven com estaven. Què sortia? El desastre total. No només ens quedàvem sense aigua, també sense energia, sense territori, sense carreteres. Per tant, l'any 1996 vàrem haver de prendre una decisió de desclassificar quinze milions de metres quadrats. Allò va crear una situació molt difícil, en la qual fins i tot vàrem ser agredits des del punt de vista intel·lectual, en el sentit de dir que com a Calvià se'ns acudia anar en contra dels drets adquirits, i després s'ha demostrat que no era així. Calvià va iniciar el procés l'any 1996 i després el Consell l'ha estès a tota l'illa. Vàrem marcar una manera de fer, una investigació de la qual ara beuen molts de municipis d'aquest país. I és una actuació ja feta. Un altre exemple seria tot el que és la canalització del gas i de l'energia. Tot el Passeig Calvià du instal·lació de gas, la qual cosa facilita molt les coses a GESA. Com veu, el llarg termini ens ha permès prendre decisions en el curt des de tots els punts de vista.

-Si parlem de l'aspecte urbanístic, Calvià viu la contradicció d'haver aturat, amb la desclassificació, molts de projectes que sembla difícil imaginar com haguessin deixat el municipi, mentre que en continuen en marxa d'altres que, aquests darrers anys, han canviat la fisonomia de zones com Son Caliu, Costa d'en Blanes o Santa Ponça. Tantes noves construccions, no es podien haver evitat?

-Es dona una paradoxa que és difícil d'explicar. Jo record com a les passades eleccions a Calvià li donaven premis com a municipi sostenible mentre les grues envaïen la nostra costa, tot això amb el fet que es donava la situació conjuntural que arribaven al municipi molts de doblers negres per l'entrada en vigor de l'euro. Per tant, les actuacions de desclassificació no es visualitzaven des del punt de vista popular. Aquí hi havia una gran dotació de sòl urbà, ja consolidat, on es plantaven aquestes grues. A més, record un debat a la Cambra de Comerç, on vàrem recordar que l'any 1982, la mateixa Cambra, els promotors, els constructors, fins i tot els arquitectes, plantejaren que es podia construir a les zones turístiques per damunt del nivell del carrer, les plantes permeses, quatre o sis, les que fossin, però del carrer per avall, a zones vora la mar, no hi havia límit. Exemples d'això n'hi ha a Magaluf, a Torrenova, a Illetes... L'ajuntament prengué aquesta decisió l'any 1982, i no es pogué modificar fins el 91. Miquel Lladó em recordava recentment l'error que varen cometre llavors en forçar Calvià perquè aquesta mesura es prengués, admetia que es varen equivocar. Ell m'ho deia per donar-me ànim en les actuacions que duim a terme. Nosaltres hem fet feina amb una herència molt difícil de resoldre. Els sòls urbans són sòls consolidats on és molt difícil aturar perquè els propietaris tenen dret a construir-hi si compleixen totes les lleis. Malgrat això, aquesta legislatura, vàrem inventar la normativa de quotes, que diu que podem créixer un màxim d'un 1% cada any. Com no pots eliminar la construcció perquè hauriem de comprar tots els solars per fer-ho, i això seria impossible i nosaltres som gent pragmàtica i a més no volem arruïnar el municipi, investigarem el marc jurídic i ens inventarem una teoria que suposa no créixer més de l'1% i, per tant, es donen llicències fins que s'arriba a aquesta xifra. Es

continuava veient grues, però en nombre limitat. No omplien el municipi sencer. Això es va pactar amb els ecologistes i amb el fòrum de l'Agenda Local que fa feina en aquests temes, ho vàrem dur al plenari abans de les eleccions, però ni el PP ni el senyor que va sortir d'Esquerra Unida no ho varen aprovar, i va ser després, amb majoria absoluta, quan ho vàrem aprovar. Ha tengut tanta potència aquest tema que ara és en ple debat per tota la comunitat autònoma, ja que és un bon instrument que fins i tot ha agradat als promotors. Nosaltres només hem tengut dos recursos i els dos els hem guanyat. El que passa és que això és una situació nova i hem de ser capaços d'inventar solucions noves a problemes nous. El que vull dir és que la situació és la que és i la que les mateixes lleis o de vegades les nostres mateixes equivocacions han permès i per tant el que és important és ser capaços de resoldre-ho i tenir instruments per fer-ho, com l'Agenda Local.

-L'Agenda va més enllà de l'àmbit urbanístic. Parla de la necessitat de fomentar el transport públic a un municipi on ja és un tòpic dir que és una assignatura pendent. Quant al transport, pel que ha significat de millora de comunicacions entre nuclis urbans aïllats, li demanaria pel Passeig Calvià, que ja és una realitat.

-Aquest era un tema que, quan el vàrem plantejar, ho fèrem des del punt de vista mediambiental, per estructurar el municipi i per recuperar espai per als ciutadans amb un passeig de trenta-cinc quilòmetres, amb vint-i-cinc mil arbres, tres-cents mil

arbusts, que fos un espai al marge dels cotxes, als quals deixar el lloc que necessiten per passar. Quan vàrem fer la primera part del passeig, Cas Català-Costa d'en Blanes, vàrem veure que la gent l'emprava per trobar-se amb la gent. El passeig s'ha convertit en un espai de trobada, de jocs infantils, i compleix una funció de connexió de les zones, a més d'embellir-les, perquè les plantes ja han crescut.

-I respecte del transport públic?

-Jo crec que és l'única assignatura pendent que ens queda i que no hem estat capaços de resoldre. I a Calvià som insistents, impertinents, treballadors i ha estat impossible fins que no ha canviat el Govern. Amb l'anterior executiu del PP va ser impossible, ells no varen fer una aposta pels serveis públics, no ho varen entendre. En canvi, amb el Pacte hem començat a caminar i jo esper enguany començar a donar satisfaccions en aquesta qüestió.

L'ECOTAXA DES DE CALVIÀ

-Es viu una crisi dels sistemes de participació pública tradicionals, amb l'exemple més clar del fracàs dels partits polítics a les darreres eleccions a França. L'Agenda Local contempla que els ciutadans participin a la presa de decisions. Com s'ha desenvolupat aquest procés?

-En general, una de les coses que ens ha sorprès és que ha

funcionat molt bé. Hi ha grups temàtics dins del Fòrum dels Ciutadans, un s'ocupa d'economia, l'altre de temes socials, mediambientals... Li posaré un exemple: la comissió de temes econòmics es va adonar que per fer el que es volia fer es necessitaven molts de doblers, sobretot per a les qüestions mediambientals: protegir la primera línia, la compra del Galatzó, Illetes militar, aquestes coses. Llavors, va néixer l'ecotaxa, que fou una proposta de Calvià, del Fòrum d'Economia de l'Agenda Local 21. Era inaudit que de la mateixa gent, a un grup on hi havia empresaris, joves, sorgís l'ecotaxa com a proposta. Record que en un dels debats que tenguérem, quan vaig explicar el que era per a mi l'ecotaxa, com que els fòrums eren oberts, va aparèixer a un diari important un titular que em va costar un seriós disgust, perquè l'ecotaxa que es proposava a Calvià tenia un altre caire, projecció més incisiva en la totalitat dels turistes que vénen. Bé, quan un aposta per la participació té aquestes conseqüències, i ho cont com una anècdota. El darrer exemple: fa tres anys que feim la diagnosi de la situació de l'educació en relació als joves. A Calvià la situació econòmica dels darrers sis anys ha estat magnífica, des del punt de vista dels comptes de resultats de les empreses, i hi ha una relació directa amb el transvasament de joves als centres de treball, joves que no han acabat el curs i que han apostat per l'avui i no pel demà. Això és un problema seriós i la clau de l'Agenda Local és analitzar el problema avui i projectar-lo cap al futur, què passarà d'aquí deu anys amb aquesta situació? Hem fet un diagnòstic del que passa, ho hem contrastat amb 3.000 persones, hem anat a cada una de les zones, dels centres escolars, hem obert el debat a Internet, i després d'una investigació i diagnòstic de tres anys i participació de set o vuit mesos, hem firmat un Pacte per l'educació que estableix que tot al·lot que estudia a Calvià té garantit l'èxit escolar, és a dir, les escoles públiques de Calvià garanteixen l'èxit dels seus alumnes, amb el compromís dels pares, de les APAS, de la Conselleria i de l'ajuntament. És un projecte molt sòlid i elaborat, en el qual l'Agenda Local ens ha donat un mètode de feina. L'altre dia, el conseller, quan firmàvem, mostrava l'orgull que un municipi com el nostre posàs en marxa un projecte com aquest.

-Precisament, Calvià es caracteritza per tenir un alt percentatge de població jove i de persones no nascudes al municipi. La integració d'aquests nous residents és suficient o la manca d'ús del català indica que no?

-Ara hem firmat un conveni, també amb el conseller Damià Pons, que no és un pacte a l'ús, sinó que inclou propostes innovadores. Li contaré una anècdota: quan vàrem fer feina sobre el Pacte per l'educació, preocupava als pares si l'educació en català, que tenim a tots els centres, podia ser perjudicial per al nin. No hi va haver molts de problemes, perquè els pares ho tenen assumit, però record una mare de Son Ferrer, jove, amb una nina de tres o quatre anys, que ens va dir que passava un poc de vergonya, perquè quan la nina arribava a ca seva la corregia permanentment quan parlava català, i ella no tenia temps per anar a classes. Llavors, el pacte del català no només du el més típic, les classes per als estrangers, el suport a les escoles, sinó que també inclou el que anomenam "voluntaris pel català", que fan "cafès en català". Ho posam en marxa, però es tractarà que es reuneixin a bars del municipi gent per parlar d'un tema que estigui de moda, i que ho faci en català. Perquè

els castellanoparlants tenim el problema que entenem bé el català però ens fa vergonya parlar-lo, perquè no ho feim del tot bé, perquè se'n riuen. La idea d'aquests "cafès" és que siguin informals, i que la gent passi una bona estona emprant la llengua catalana. Hem tengut una gran col·laboració, i ho vull dir i donar-li les gràcies, del director general de Política Lingüística, Joan Melià, perquè ens ha tractat amb molta estima i molt d'estímul. La meitat de la població de menys de 25 anys no té cap problema amb aquesta qüestió, s'ha fet una educació en català absolutament respectuosa, i tant en aquesta com en altres qüestions, com els residents estrangers, puc dir que no, problemes d'integració a Calvià no n'hi ha.

IDEES NOVES

-Una de les reflexions que es feien als primers documents de l'Agenda Local era que la baixada del nombre de visitants a Calvià a principis dels anys noranta evidenciava la crisi d'un model turístic madur. "L'amabilitat i els atractius del municipi poden convertir-se en saturació i sensació opressiva", advertien aquestes primeres anàlisis. Després han vingut anys de recuperació i, ara, aquesta temporada, s'ha tornat a viure una baixada de turistes. S'han de cercar els motius en el fet que encara no s'hagi superat aquest perill?

-Nosaltres ho vàrem passar tan malament a finals dels anys noranta, que l'aposta que es va fer per la qualitat i la reconversió i per canviar aquesta sensació de destinació saturada i apostar pel medi ambient i la qualitat ens ha donat tan bon resultat que en moments difícils ens mantenim molt bé. I a més, a Calvià, cada any feim dues enquestes i hi ha un grau de fidelització, que els experts en màrqueting diuen que és molt important, de gairebé un 50%. Per tant, si tot anàs malament i no fèssim gens de publicitat la meitat continuaria venint. Per tant, és important l'aposta de fidelització de la nostra marca de qualitat. La situació que es viu aquesta temporada, després d'anys esplèndids, pareix que és conjuntural. Malgrat això, jo crec que s'ha de recuperar la reflexió perquè en els moments dolents és quan s'ha de dir a la gent que espavili i que millori. Però com ho tenim molt ben diagnosticat, sabem quins són els nostres punts febles i forts. Per tant, jo crec que després de l'estiu és el moment per seure'ns i veure com ser millors que els nostres competidors. Un exemple: el retrocés en el consum ha arribat també als cotxes i darrerament veim anuncis espectaculars per atraure clients. Doncs els publicitaris hauran de cercar també idees noves per vendre millor el que tenim, que és molt bo, i a més els empresaris mallorquins són els qui millor dominen el *know-how* de turisme de platja i de masses del món.

-Aquests darrers mesos s'ha viscut una forta polèmica entre el Govern central i l'autonòmic i els ecologistes sobre la regeneració artificial de platges com a conseqüència del temporal de novembre de l'any passat. A Calvià es va optar per aquest sistema fa uns anys, però l'Agenda Local després el va criticar. Quines alternatives ofereix?

-L'Agenda Local li va fer una crítica duríssima. El document s'anomena Informe metadona i conclouia que la regeneració artificial era contraproduent. De tota manera, jo som respectuosa amb els batles que han tengut aquest problema de pèrdua d'arena per mor del temporal. Nosaltres hem posat el nostre

informe a disposició de tots els ajuntaments i fins i tot del Ministeri, hem aplicat el que diu i ens ha funcionat. El que hem fet ha estat, per exemple a Santa Ponça, posar monitors per vigilar com es comporta la platja, que és un sistema dinàmic. Els sistemes que hem emprat per conservar l'arena, tots naturals, mantenen la platja perfecta.

-Heu estat presents a Johannesburg, recentment heu rebut un premi a Múrcia per les actuacions en favor del medi ambient. Malgrat això, Calvià continua sent per a molts a Balears el referent d'un desenvolupament i d'una manera de fer que s'ha d'evitar. Es ven millor a l'exterior que a l'arxipèlag?

-L'enveja sempre ha estat un element negatiu en la nostra personalitat. És veritat que a Calvià en el passat hem fet les coses malament.

-I a més vostè, com a regidora primer i després com a batlessa, va participar en aquest disseny de municipi que ara critica.

-Sí, sí, jo record una discussió molt potent que vaig tenir amb Xavier Pastor, sobre que un té dret a rectificar les equivocacions, i l'Agenda Local és la gran aposta de Calvià per rectificar aquestes equivocacions. Quan sortim fora jo sempre començ per explicar com hem fet de malament les coses, posam fotografies de Torrenova, i després cont què és l'Agenda. Aquest contrast permet que la gent aprengui. Recentment vaig tenir una reunió a Madrid, amb diversos batles, i un batle d'Andalusia que jo no conec em va dir que havia après de mi, perquè la urbanització que ells havien posat en marxa només té hotels, no volien segones residències, i a més amb uns paràmetres absolutament esponjats. L'Agenda Local el que té és que ens fa ser molt coherents en la presa de decisions, que han estat molt dures, com les desclassificacions, a mi hi ha gent que continua sense parlar-me, però amb una voluntat de ferro. El que passa és que actuacions com la que comentava abans de l'any 1982 són allà, i pesen molt, i un hotel a Illetes amb sis pisos i amb set més per davall del nivell del carrer, és difícil de moure. Jo record quan vàrem començar amb els esponjaments, se'ns reia tothom, i ara tothom en parla. Calvià ha marcat estil.

Un repte educatiu i social

Per Constanza Forteza

Si a les Illes l'activitat turística i el treball estacional generen una societat marcada per un baix nivell educatiu, un treball intens concentrat en un determinat nombre de mesos i una fractura social que paguen, en primer lloc, les famílies, aquesta situació es dona, amb més intensitat i gravetat, a Calvià, el municipi turístic per excel·lència. Calvià és, en aquest sentit, una espècie de laboratori dels mals socials que afecten la comunitat balear, el terme on es troba, amb la màxima intensitat, la paradoxa d'una economia dinàmica i rica que genera malestar, que presenta

riscos evidents en relació a la cohesió social i que obre interrogants angiosos sobre el futur d'una col·lectivitat que, en el cas dels joves, supedita educació, cultura i equilibri familiar a les exigències del mercat laboral. I és a partir d'aquest punt constatat quan l'Ajuntament de Calvià es planteja una intervenció activa. En primer lloc, amb un coneixement clar de la realitat. En segon, amb un grapat de mesures integrades dins l'anomenat "Impuls Local 21", l'apartat de l'Agenda Local 21 que relaciona la sostenibilitat amb l'equilibri social.

Una situació de partida difícil

En realitat no és que Calvià sigui diferent d'altres municipis turístics; de fet, possiblement els trets que l'identifiquen són semblants, o iguals, als d'altres termes especialitzats en aquesta activitat. Al cap i a la fi, la diferència és que, a Calvià, tenen dades, s'han preocupat d'efectuar estudis, realitzar enquestes i analitzar la situació amb el fonament de les xifres reals. Com diu Antoni Garcías Salvador, responsable municipal d'Educació i Cultura, "la realitat és la que sospitàvem. Potser fins i tot és més cruel. Però això no vol dir que sigui pitjor que la d'altres termes. Si parlem de les Illes, possiblement és molt similar a la d'altres zones turístiques i, si parlem en general, s'acosta a la que proporcionen les zones industrials perifèriques de les grans ciutats. El que passa és que nosaltres tenim una diagnosi, i una planificació, perquè coneixem la realitat i perquè volem intervenir per proporcionar solucions".

Una de les possibilitats per calibrar l'estat social a Calvià és l'estudi dels comportaments educatius, l'anàlisi de la relació entre l'ensenyament i el treball per part dels joves que es troben en l'edat d'escolarització i la posició de les famílies en un context molt específic. En aquest sentit, el recull documental de l'Ajuntament de Calvià és exhaustiu. I les diagnosi elaborades, en la major part dels casos per ins-

FRACÀS ESCOLAR

Els treballs encarregats per l'ajuntament indiquen, en primer lloc, un baix nivell educatiu en totes les etapes de l'ensenyament. Segons dades del 2000-2001, a l'educació primària, un 43% dels alumnes presenten dificultats, siguin lleus, greus o molt greus. A l'educació secundària, un 47% no va aprovar el curs i, en el batxillerat, aquest percentatge puja al 52%.

Per tant i amb caràcter immediat es pot dir que el fracàs escolar és molt alt i que el rendiment de l'actual oferta educativa és qüestionable. Però és que, a més a més, aquesta oferta és valorada d'insuficient des del punt de vista de la quantitat i de la qualitat, es considera que està hipotecada per una manca de prestigi i que genera desconfiança. En aquests moments, l'educació infantil i primària té més demanda que oferta, de manera que un 23% dels alumnes es troben escolaritzats fora del municipi. En el cas de l'educació secundària, la xifra dels alumnes escolaritzats fora puja al 43% i, en batxillerat, al 47%. L'envergadura d'aquestes proporcions està en

part justificada pel fet que Calvià també funciona com una extensió residencial de Palma, com un terme dormitori per a un segment de la població que treballa a Palma i que demanda els seus serveis a la capital. Però és un argument incomplet, des de l'ajun-

tament no s'oculta la manca d'atractiu i d'adaptació a la realitat de l'actual oferta educativa, escassament motivadora, i la necessitat d'augmentar la quantitat de places. De fet, es calcula que si tots els alumnes de Calvià que han acabat l'ESO volguessin continuar estudiant al terme de Calvià, la meitat no ho podrien fer per manca de lloc.

ESTUDIANTS QUE TREBALLEN

Manca oferta i aquesta no reuneix la qualitat necessària. I encara més: els darrers nivells educatius han de competir amb un mercat de treball molt atractiu per als joves i que funciona amb les seves pròpies normes, sense cap respecte del calendari i de les exigències escolars. Una enquesta efectuada per l'ajuntament entre els joves nascuts en els anys 1982, 1983 i 1984 (és a dir, de 20, 19 i 18 anys) aporta resultats molt reveladors, tots ells indicatius de la singularitat de Calvià. L'enquesta, en primer lloc realitzada en el mes de juny, destacava que un 82% d'aquests joves estudiava i un 34% treballava. Però el percentatge de joves que *només* estudia-

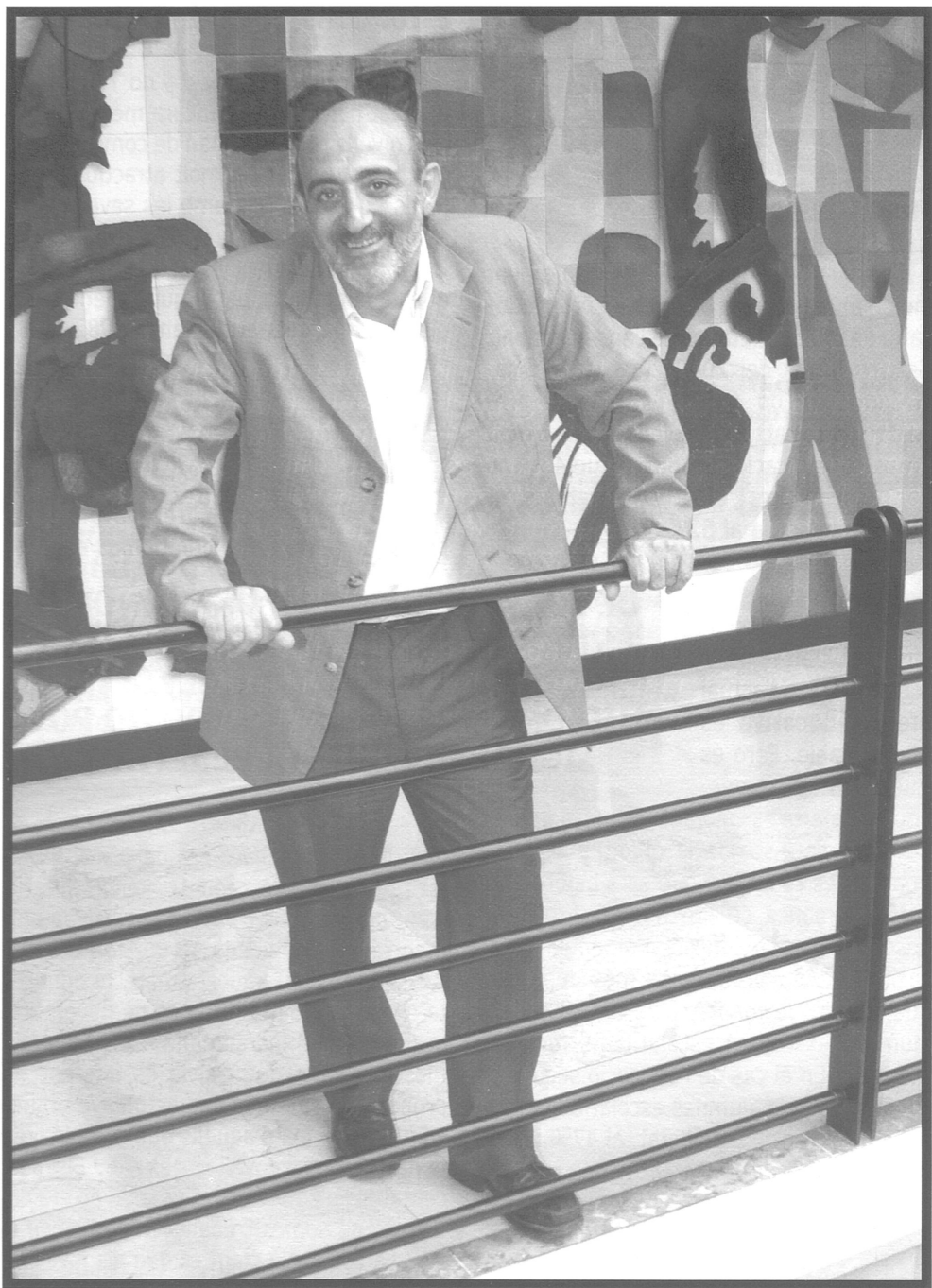
DE JUNY A NOVEMBRE, UN 30% DELS ESTUDIANTS DEIXEN LES AULES I ES DEDIQUEN A TREBALLAR. CALVIÀ HA DE MILLORAR L'EDUCACIÓ, PERÒ NO POT IGNORAR AQUESTA REALITAT

va era del 63% mentre que el de joves que *només* treballava era del 15%. En altres paraules: de cada 10 joves, 8 estudien, però només 6 ho fan exclusivament, mentre que 2 de cada 10 fan compatibles estudis i treball. Aquesta mateixa enquesta es va efectuar en el mes de novembre, acabada la temporada alta, i els resultats mostraren per què Calvià és diferent: la proporció d'alumnes que estudiaven pujava al 88,5% i la d'aquells que combinaven feina i estudis davallava al 4%. Els percentatges d'aquells que treballaven era del 12% i que *només* treballaven n'hi havia el 8%. La conclusió clara és que els joves en etapa educativa es veuen, a Calvià, sotmesos a un ritme de vida que mai no pot ser qualificat de pedagògic. De juny a novembre, un 30% dels joves canvia d'activitat i, a mesura que augmenta l'edat d'aquests joves, baixa el nombre dels que volen dedicar-se a estudiar. Circumstàncies que possiblement expliquin que un 26% dels joves de 18 anys no hagi acabat, a Calvià, l'ensenyament obligatori.

Val la pena alterar d'aquesta manera els anys dedicats a la formació entre els joves pel benefici d'un treball? Segons aquesta mateixa enquesta, el 89% dels joves que treballen ho fan al sector turístic (un 45% en hostaleria i un 27,5% al comerç) i un 6% a la construcció. Una quinta part diu que el seu contracte és irregular i quasi un 14% que no té cobertura de la Segu-

SENSE LES FAMÍLIES NO HI POT HAVER MILLORA EDUCATIVA. HI HA PARES QUE, EL NOVEMBRE, QUAN ACABA EL SEU CONTRACTE TURÍSTIC, AGAFEN ELS FILLS I COMENCEN LES VACANCES FAMILIARS SENSE RESPECTAR EL CALENDARI ESCOLAR

tàncies alienes a les municipals, no són benèvols, més aviat al contrari, amb la situació. No estalvien qualificatius negatius ni minimitzen els problemes. Si tenir les dades necessàries i no emprar eufemismes a l'hora de parlar dels conflictes equival a voluntat d'actuar, s'hauria de convenir que, a Calvià, aquesta voluntat -si les millores es calibren igualment a curt termini- hi és.

Antoni Garcías Salvador, tinent de batle del Gabinet Sociocultural.

retat Social. Pel que fa als salaris, una tercera part dels que combinen treball i ensenyament i més de dues terceres parts dels que *només* treballen cobren "més de 100.000 pessetes". Únicament un 4% dels que es dediquen exclusivament a treballar confessa cobrar "més de 200.000 pessetes". A la fi, per tant, abandonó, parcial o complet, de l'educació per un treball estacional, precari i que romp el mite dels salaris substanciosos. La qüestió és, tal i com s'ha formulat tantes vegades, si, a deu anys vista, la manca d'educació en els anys en què aquesta és natural no hi-

potecarà definitivament el nivell salarial i social- d'aquests joves.

La responsabilitat d'aquest fenomen no es pot delegar en els joves, comprensiblement atrets per les 100.000 pessetes men-

UNA CINQUENA PART DELS JOVES D'ENTRE 18 I 20 ANYS TREBALLA AMB UN CONTRACTE IRREGULAR, UN 14% SENSE SEGURETAT SOCIAL I DUES TERCERES PARTS PER POC MÉS DE 600 € MENSUALS. VAL LA PENA ABANDONAR ELS ESTUDIS PER AQUESTS BENEFICIS LABORALS?

suals que els donen, en aquesta transhumància entre estudis i treball, una llibertat de consum, encara que no de moviments i d'opcions. Tampoc no es pot carregar en l'escola, que ensenya però que no assoleix l'educació de les voluntats. Els punts de partida i de destí del conflicte són les famílies, uns pares que repeteixen en els seus fills el model laboral que ells mateixos gaudeixen o pateixen. Les conseqüències d'aquest model són, en paraules de Antonio Garcías, molt greus: difícilment es pot conciliar la vida familiar i personal amb el treball de tots els membres del nucli familiar al llarg de 6, 7 o 8 -a Calvià la temporada alta és més llarga que a altres indrets- mesos. Un treball, a més a més, intens, que, en funció de l'estacionalitat, no dóna lloc a oci ni a dies lliures, que fa coincidir els horaris d'uns i altres. I que perpetua una qualificació professional baixa. Tal i com es va destacar a un congrés sobre sociologia del turisme dut a terme l'any passat a la UIB, el model de treball estacional fa perillar la cohesió social perquè bombardeja l'estabilitat familiar i, per mor d'un benefici immediat, tendeix a convertir la societat balear en una societat de cambrers.

DIVERSITAT I INTEGRACIÓ

A la realitat laboral-escolar de Calvià se sumen altres factors. Per exemple, la diversitat de l'origen dels alumnes: a Calvià un 62% dels alumnes provenen de famílies estrangeres o d'altres comunitats autònomes, percentatge que difícilment es repeteix a cap altre indret. No es detecten problemes d'integració i, segons Garcías, els programes escolars funcionen adequadament. A Calvià hi ha, en aquest sentit, centres modèlics com el de Capdellà, majoritàriament integrat per escolars estrangers i amb un president de l'APA irlandès. Però aquesta escolarització és conflictiva perquè és desordenada, els al·lots estrangers arriben en molts de casos al centre quan les classes ja han començat, o de manera imprevista, o abandonen les classes en el mes de novembre perquè els pares han acabat el seu contracte i agafen dos mesos de vacances. Ens tornam a trobar, per tant, davant opcions familiars que supediten la formació dels fills al model laboral triat i davant una espècie d'exportació a les famílies estrangeres d'allò que seria més indesitjable del model estacional balear.

La necessitat municipal d'actuar

IMPULS LOCAL 21 I PACTE LABORAL

Què pot fer l'Ajuntament de Calvià per modificar un model educatiu i cultural que no resol l'equitat social, que no contribueix a millorar les expectatives socials i que, segons els mateixos informes municipals, no romp el determinisme entre origen social i nivell educatiu?

L'Agenda Local 21, el compromís subscrit per l'Ajuntament de Calvià per fomentar el creixement sostenible, aporta arguments clars a l'hora de dir que no hi ha millora mediambiental o territorial si, paral·lelament, no es dona una sostenibilitat social i econòmica, una percepció nítida que la qualitat de vida s'ha de notar a les famílies, en l'augment del nivell educatiu i en la cultura entesa com a expressió d'uns recursos intel·lectuals en mans de la societat civil. Relacionar cultura i educació amb territori i medi ambient no és voler filar excessivament prim; de fet, Antonio Garcías, el tinent de batle de Cultura i Educació de Calvià, confessa clarament que part dels propòsits de tipus social s'han vist perjudicats, perquè el terme

no aconsegueix l'1% del creixement urbanístic plantejat. Calvià ha crescut, al llarg del darrer any, en 1.500 persones més -que se sumen a les prop de 43.000 que computa el terme-, augment fruit de la conversió de segones en primeres residències o de l'atracció residencial del municipi per a la població de Palma. Un creixement intens que reforça el caràcter dispers de la població de Calvià i que significa repartir encara més els recursos.

El cas és que Calvià va englobar, dins l'Agenda Local 21, un programa que batejaren com "Impuls Local 21", adreçat a formular un pacte en cada uns dels aspectes socials, educatius i laborals que contribueixin a la desitjada sostenibilitat general. Fins ara, l'ajuntament ha subscrit -la ratificació formal s'ha fet al llarg del mes de juliol- un pacte laboral amb els sindicats UGT i CC.OO i les patronals CAEB i PIMEM. El document es formula com una carta d'adhesió amb tres parts: ocupació, formació i integració. En definitiva, es pretén que les empreses del terme, a través de signatures d'acords específics, es comprometin a dur endavant almenys una de les cinquanta me-

ANTONIO GARCÍAS, RESPONSABLE D'EDUCACIÓ I CULTURA: "NOSALTRES NO PODEM RESOLDRE DETERMINATS PROBLEMES D'IMMIGRACIÓ, DE DEMOGRAFIA, DE DESEQUILIBRIS QUE ENS VÉNEN DONATS. PERÒ SI ASSOLIM CERT LIDERAT, PODEM SER MOTORS D'UN CANVI "

Programa de beques a l'Ajuntament de Calvià. Juliol 2002.

I TU? ON VOLS ARRIBAR?

NÒMINA VIVA de "SA NOSTRA" afegim avantatges perquè arribis on vulguis

COMPTE NÒMINA · AVANÇAMENT I PRÉSTEC NÒMINA · ASSEGUANCES ESPECIALS · TARGETES GRATUÏTES EL PRIMER ANY
SORTEIGS MENSUALS DE 6000 EUROS · DESCOMpte EN VIATGES · ALTA GRATUÏTA A SANOSTRA.NET · I MOLT MÉS

Informa-t'en a qualsevol oficina de "SA NOSTRA" o telefonant a **FONOSANOSTRA 971 757 242**

GENT DE CONFIANÇA

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

Calvià necessita cohesió social.

sures que relaciona el document, sigui contractar un becari -universitari o d'FP- per fer pràctiques i pagar a mitges amb l'ajuntament aquesta formació, sigui complir la legislació i donar opcions al personal per reciclar-se en hores de treball, siguin mesures que permetin facilitats horàries a les mares i a les famílies, o possibilitar la incorporació laboral de col·lectius amb discapacitats. Garcías considera que "és molt difícil rompre el model de treball precari en una economia estacional, però la nostra actitud ha de ser positiva, per intentar canviar aquesta cultura. És clar, d'aquí a dos anys ja veurem què ha passat".

Segons Garcías, les empreses del terme "for-

tes concretes, es comprometen, hi ha bones respostes". Ara com ara, prop de 300 estudiants de la UIB o d'FP fan pràctiques a empreses del terme, gràcies a convenis amb l'ajuntament. Els hotelers s'han compromès, així mateix, a llogar un hotel des del mes de novembre fins al mes de març perquè serveixi com a seu dels cicles formatius d'hoteleria de l'FP mentre que la Conselleria d'Educació accepta, en aquest cas, un canvi de calendari escolar per permetre mantenir una formació real al llarg de l'estiu.

Relacionades amb aquest pacte laboral són les converses mantingudes amb taxistes i comerços per tal de regular un augment d'hores i dies lliures en dos sectors on el treball, en temporada alta, és salvatge. Per a més d'un, l'actitud de l'ajuntament, que intenta establir compromisos via pacte, pot ser qualificada d'intervencionista o acusada de voler governar fins a

cada casa o empresa. Garcías respon contundent: "nosaltres no podem resoldre determinats problemes d'immigració, de demografia, de desequilibris que ens vénen donats. Però si assolim cert liderat podem ser motors d'un canvi. En els anys vuitanta aquí ens trobarem que les empreses hoteleres consideraren que a Calvià no hi havia res

a fer i començaren anar-se'n fora, a invertir fora. Doncs, nosaltres impulsarem la reconversió de les zones turístiques per demostrar que sí, que aquí hi ha molt a fer, i els empresaris es varen veure arrossegats a millorar els seus establiments. Per tant, no és que l'ajuntament hagi de canviar la societat de Calvià, però el que no pot fer és romandre passiu. La nostra posició és activa".

PACTE EDUCATIU

On més s'ha mogut l'ajuntament és en els temes educatius, potser per la urgència dels conflictes. Un recent conveni amb la Conselleria d'Educació garanteix inversions per a nous centres educatius de primària i secundària, reformes en els actuals i, allò que és més important en el cas d'aquest terme, una ampliació substancial de les branques d'FP -s'incorporen estudis de manteniment i d'instal·lacions de fred i calor, de tecnologies, d'imatge i so, de comerç- que es poden cursar al municipi. A més a més, s'ha llançat un pacte educatiu en el

LES EMPRESES TURÍSTIQUES DEL TERME NO ASSOULEIXEN, PER INICIATIVA PRÒPIA, EL PAPER DE MECENES CULTURALS O SOCIALS. MANCA UNA TRADICIÓ. PERÒ SÓN RECEPTIVES A LES PROPOSTES MUNICIPALS

qual, fins ara, han intervingut devers 4.000 persones entre pares, alumnes i docents. Aquí, en funció de la diagnosi efectuada i l'acaparadora proporció de fracàs escolar, i d'interferència del treball en l'educació dels joves, es vol implicar la comunitat docent, però, sobretot, els pares, fer-los conscients que l'educació dels fills és prioritària.

Finalment, la intenció de l'ajuntament és estendre la fórmula del pacte a l'àmbit cultural i social. En ambdós casos, encara manca la diagnosi corresponent. Per al pacte social, s'ha encarregat a un equip de la Universitat Carlos III l'elaboració d'uns indicadors capaços de mesurar els nivells de sostenibilitat social del terme, de la mateixa manera que s'han formulat a l'hora de mesurar els comportaments mediambientals. "És -diu Garcías- la primera passa que hem de donar. Tenir la fotografia completa i, a partir d'aquí, fixar els llindars per, en tot allò que sigui possible, alterar la situació".

CALVIÀ TREBALLA EN L'IMPULS D'UN PACTE LABORAL I D'UN PACTE EDUCATIU AMB INTERVENCIÓ DE TOTES LES PARTS IMPLICADES. PACTES QUE ES VOLEN ESTENDRE A L'ÀMBIT CULTURAL I SOCIAL

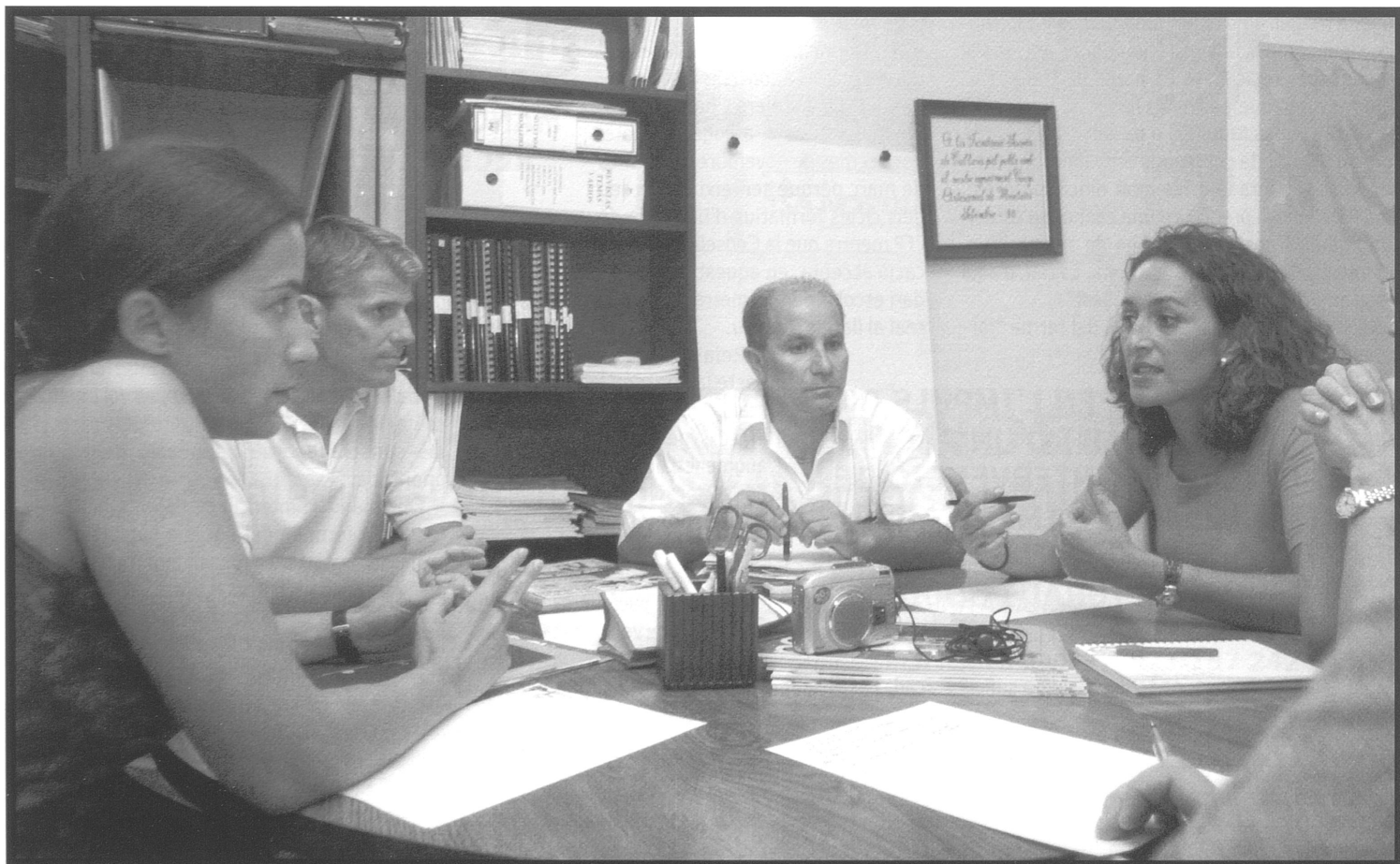
men una indústria jove, no tenen la solera suficient per comprometre's en la supervivència o en la promoció d'un territori". Manquen, a Calvià, mecenes privats i l'oferta cultural prové quasi exclusivament de l'ajuntament. Però, "si és cert que no hi ha iniciatives de formació o culturals, també és cert que, quan les empreses reben propos-

Taula Rodona amb **Rafael Jiménez** (economista, membre del Fòrum Ciutadà de Calvià),
Neus Pacheco (regidora de Sostenibilitat i Territori de l'Ajuntament de Calvià),
Manuel Pelarda (secretari d'acció sindical i ocupació UGT Balears. Cap de negociació de polítiques de cohesió social de l'Agenda Local 21) i **Carolina Suau** (coordinadora de l'Agenda Local 21 de Calvià)

Nedar contracorrent

Per Magdalena Mulet

Com per tot, l'Agenda Local 21 sorgí a Calvià com a fruit d'una necessitat. La crisi de principis dels noranta va fer veure als dirigents locals la urgència de canviar de rumb per no caure al precipici. Ara, vuit anys després i fetes les anàlisis de tot el treball realitzat a l'empara d'aquesta filosofia, que Calvià assumí com a únic municipi turístic d'èxit que esbrinà la importància de comprometre's en el procés, veuen que s'ha fet una passa, en aquest cas enrere (Calvià sempre afegeix una paradoxa als seus postulats), i que el cop de timó ha frenat una mort d'èxit. Però, diuen els nostres convidats, l'Agenda és un procés, una necessitat constant, un nedar contracorrent i amb energia per resoldre els temes que l'empenyen constantment cap a paràmetres de desenvolupisme que ja no volen, amb la dificultat afegida de vèncer les inèrcies i la incomprensió dels municipis veïns.

ONA: La cimera de Johannesburg marca una fita en el procés de l'Agenda Local que Calvià posà en marxa ara fa vuit anys. Què explicaran a Johannesburg del que han aconseguir en aquests anys de treball? El model de Calvià és exportable? És possible canviar un model de desenvolupament dur?

Pacheco: Jo entenc que és possible canviar un model amb molt d'esforç, amb molta d'incredulitat al principi. Supòs que als seus orígens hi havia encara molta més dificultat per apostar fort i per poder transmetre el canvi als ciutadans que són els més propers i necessàriament han de ser els més implicats. El model és exportable i de fet això feim cada dia a Calvià quan anam on ens reclamen per explicar la nostra experiència i a la vegada podem aprendre dels que apliquen sistemes, encara que per davant de nosaltres van poques municipis i administracions.

Pelarda: Des del 95 treballam en l'àrea laboral a Calvià i, de fet, hem intentat exportar el model, però he de dir també que ningú no l'ha volgut, ningú no vol aplicar el que es fa a Calvià, el motiu pot ser l'enveja. Hi ha municipis que posen els pèls de punta i no són necessàriament municipis governats per la dreta, amb la qual cosa encara resulta més sorprenent.

Mentre que Calvià considera un fracàs que un jove de 16 anys deixi l'institut per anar a fer feina, a altres municipis del nostre entorn això es considera un èxit, perquè vol dir que hi ha feina. I per tant els plantejaments no poden ser mai els mateixos. No es tracta, i em referesc a l'àmbit laboral, de si és exportable o no el model, sinó que seria convenient exportar-lo.

A la nostra comunitat autònoma tant a l'àmbit municipal com insular o fins i tot autonòmic, no hi ha cap institució que hagi complert el que ha signat i que hagi donat facilitats als treballadors com ho ha fet Calvià, on s'ha donat participació als agents econòmics i socials. A la resta d'institucions, hem estat convidats de pedra. Sí, s'han signat pactes, però llavors no s'han posat en pràctica les bones intencions d'aquests pactes. A Calvià és on s'ha avançat més quant a pactes socials, per al desenvolupament social, etc... el primer conveni el signàrem l'any 96 i cada vegada que hem tancat sempre n'hi ha hagut un altre. I el darrer conveni que hem signat a l'Ajuntament de Calvià és a vuit anys vista, amb la qual cosa garanteix un gran canvi, perquè vuit anys és ja un període llarg de temps... i tot això és una realitat. El que passa és que Calvià fa enveja.

PARTICIPACIÓ CIUTADANA

Jiménez: Jo crec que el camí que fins ara ha recorregut Calvià, en conjunt, ha estat encertat i ha caminat amb solidesa cap als seus objectius, però no deixa de ser una experiència que s'ha de compartir amb altres llocs que encara no ho han aplicat o que tal volta no han tengut les fórmules que hagin funcionat com a Calvià on s'ha fet amb molta consciència i amb una elecció dels equips feta amb molta cura i tot donant a la vegada peu a la participació ciutadana, la qual cosa és sens dubte un dels valors més importants de l'Agenda Local 21. Crec que no podem parlar simplement de canviar el model, si més no, no podem pensar que s'ha canviat el model. Crec que hi ha molt a fer, i que per tant Calvià pot col·laborar amb altres casos o amb altres agendes com també haurà d'importar i aprendre d'altres experiències per continuar fent feina i posar en pràctica noves idees d'on sorgeixin i d'on sigui.

En certs aspectes amb l'aplicació de l'Agenda Local s'ha avançat molt i en altres encara hi ha molt per fer. El passat perjudica molt i

s'ha d'aconseguir vèncer les inèrcies. Però, sobretot, falta molt perquè hi ha models que van molt més enllà i el model generador de la participació ciutadana és l'Agenda 21. Abans de venir aquí he mirat l'informe de Greenpeace respecte de Johannesburg i he de dir que compartesc molts dels seus criteris en el sentit que diuen que la cimera de Río, o abans encara la cimera de la Terra del 92, ha estat un fracàs en el sentit que s'ha "venut" a una societat encara guiada per criteris molt economicistes. Ara, les agendes locals tenen un gran avantatge i moltes possibilitats, sobretot tant que són obertes a la participació ciutadana. En resum, crec que allò que s'ha fet està molt bé i naturalment és exportable, però crec que encara queda molt i molt per fer, i que hem d'importar també experiències d'altres llocs.

Suau: Hi estic d'acord. Quant a si és exportable o no, hem de dir prèviament que l'Agenda Local és un procés, mai no acaba, no es tracta de dir, això hem fet i ara ho exportam, sinó que es construeix en un procés. A Calvià, com que començà abans que altres municipis i assumí reptes que altres municipis no havien assumit resulta que està més avançat. En aquest sentit es pot exportar el que hem fet fins ara, però no com a model complet i compacte perquè continuem fent feina, no pot acabar mai... i ho dic perquè conec moltes agendes locals, quan ens reunim tots els coordinadors som és de cinc-centes persones, i clar, és molt bo de fer posar en marxa un pla de residus i dir que tens una agenda local, quan en realitat no ho és. S'anomena Agenda Local tot allò que s'aixopluga sota la carta d'Alborg, quan en realitat no és així. Una Agenda Local és un procés molt ambiciós, molt complex i ampli, en el qual la participació dels ciutadans juga un paper fonamental. Hi ha d'haver participació ciutadana i hi ha d'haver compromís polític.

Una agenda local ha de ser el Pla estratègic d'un municipi i no un departament de medi ambient, perquè també ha d'abraçar aspectes laborals i socials. Crec que és exportable, perquè és un procés integral. El que passa és que avui per avui una agenda local és una lluita contracorrent, en temes ambientals, per exemple. Quan a l'Observatori hem revisat els indicadors, s'ha vist clar que hem millorat molt poc, sobretot si ho comparam amb l'esforç que hem fet a Calvià. Podria exemplificar-se dient que és com estar a la vora un penya-segat, a punt de caure. Si fans una passa més: caus, i una passa enrere et salva. Calvià ha fet aquesta passa enrere, però això no vol dir que el penya-segat hagi desaparegut del nostre horitzó. I per tant per ser crítics amb el procés, hem de dir que el que s'ha aconseguit és molt manco del que s'ha fet i sobretot molt manco del que es pretén, perquè una agenda local, la nostra agenda local té uns objectius molt ambiciosos i per suposat ben exportables, que s'hauran d'aplicar a la realitat no només mediambiental, sinó social, cultural, etc... de cada municipi on es posi en marxa.

La metodologia de treball que hem seguit, que és molt transparent, permet que tots els ciutadans que vulguin interessar-se puguin fer-ho d'una manera totalment transparent, i en base a uns criteris científics. No basta dir "s'ha d'estalviar aigua", a Calvià ho hem aplicat amb criteris científics, i amb la participació de tots, i aquest és només un exemple. No basta fer afirmacions o declaració d'intencions, sinó que s'ha d'aplicar una metodologia clara i això sí que és exportable. Les agendes locals han de ser plans integrals, en els quals tots els agents han d'estar implicats en el procés i això sí que s'ha fet a Calvià i això sí que és exportable. Al Departament de Coordinació ho veiem cada dia. Cada mes rebem més de 150 visites, al marge de les conferències i convidades on explicam la nostra experiència i això demostra que sí és clarament exportable.

ONA: *Per què, doncs, ens quedam, si més no als mitjans de les Illes, amb la imatge de les grues i de la saturació turística de Calvià, la societat mallorquina valora l'esforç de Calvià?*

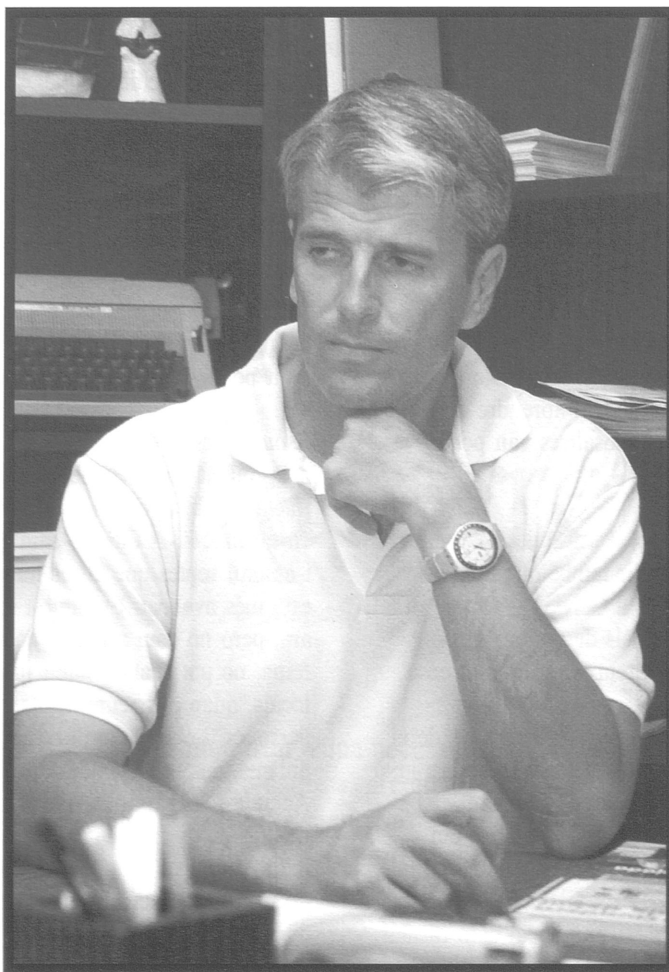
Suau: També té una explicació, crec que és natural que els més propers siguin els més crítics. El coneixement i reconeixement de l'Agenda Local de Calvià fora de Mallorca, a Europa, és major que aquí. A Europa se'ns coneix més que a la mateixa illa. I és lògic en certa manera, perquè els ciutadans d'aquí ho viuen cada dia i són més crítics.

L'AGENDA, UNA EINA

Pacheco: En tot cas, el vertader triomf d'avui de l'Agenda Local és que ens ha dut a aturar-nos, a pensar i a reflexionar sobre on érem i on volem anar. És cert que hi continua havent grues a Calvià. Però la realitat ens mostra també que hi ha hagut avanços importants quant a desclassificacions i mesures de protecció del territori. I a pesar que els resultats de l'Observatori no hagin estat tan gratificants com esperàvem, o com voldríem que fossin en relació a l'esforç que hem fet, no podem negar que a un moment determinat Calvià ha dit basta, i ha posat una agenda local com a eina de treball diari per a tot el municipi. I aquest és el seu veritable triomf avui, tenir aquesta eina que ens permet treballar i amb la qual s'identifiquen els ciutadans. A partir d'aquí els èxits seran més o manco evidents en el curt i en el mitjan termini.

ASPECTES LABORALS

Pelarda: Una de les veus més crítiques en el tema de les grues de Calvià ha estat Lorenzo Bravo, que va tenir nassos de recórrer el municipi per comptar-les. Però no hem de parlar de grues i només de grues sense tenir en compte tots els altres aspectes, és un concepte integral. Agenda Local no és només el medi ambient. I un dels seus èxits, en el qual, a més, ningú no confiava, ha estat el laboral, s'ha pogut vincular a Calvià el tema educatiu i formatiu en general al món laboral del municipi, i això no té precedents al nostre entorn, segur que no, i a altres bandes, crec que tampoc. A més hi ha una altra cosa, a l'hora de ser crítics, cada agent, cada grup ha de fer el seu paper, i és clar que el GOB no pot estar d'acord amb el que es fa a Calvià. Però el que s'ha de veure és el que s'hauria fet en cas de no haver posat en marxa aquest procés. Què hagués passat si no s'hagués posat en marxa l'Agenda Local? És el que deia Suau, el penya-segat encara és a prop, però ja hauríem caigut. Calvià no partia de zero, i, a més, no podia aturar el que hi havia de cop i volta. No es pot treballar cap al futur sense previsió d'ingressos, i s'han hagut de conjugar moltes coses i moltes herències. No s'ha

Rafael Jiménez.

partit d'un camp verjo on s'ha sembrat per després recollir. I la participació ciutadana, articulada a través dels agents socials ha estat molt important, real i efectiva. Tenir participació no és assistir de convidat de pedra a meses, a Calvià hi ha cogestió gairebé permanent. Quan ho explicam a altres indrets, a Madrid, ningú no s'ho creu. És un avanç molt important. Clar, és com quan escrivim una carta al Reis. Una cosa és el que voldries i l'altra el que et duen, però en tot cas... si escrivim cartes possibilistes tenim moltes probabilitats, a Calvià, d'aconseguir el que demanam. Estam satisfets del que hem signat fins ara i també dels seus resultats.

COHESIÓ SOCIAL

ONA: *El món del treball, està satisfet?*

Pelarda: El món del treball a Calvià està content amb el que hem aconseguit amb l'Agenda Local perquè s'han fet polítiques de cohesió social. A Calvià es va implantar per primera vegada el salari social. Tot això del Consell de

Mallorca va venir molt després. I Calvià va ser el primer lloc on hi va haver participació real dels sindicats i de la patronal a les empreses públiques, a Calvià 2000. Els sindicats abans no havien estat mai a cap consell d'administració de cap empresa pública d'aquesta comunitat autònoma.

O les polítiques actives d'ocupació que es consensuen a través de l'IFOC, o les polítiques d'habitatge que es varen fer efectives per primera vegada a Calvià, i ara en comencen a parlar des de l'àmbit autonòmic.

Crec que s'ha avançat molt, i les veus més crítiques retreuen el creixement, però és que també hi ha d'haver creixement... no es pot mirar sectorialment. L'Agenda Local és integral i a l'hora d'avaluar-la, s'ha de fer també integralment: la salut laboral dels treballadors, que a Calvià ha estat una prioritat i aquí es parlava de malalties laborals a l'hoteleria, quan encara no se'n sentia parlar enlloc. Els estudis referents a les patologies de les cambres de pisos s'han fet a Calvià, a ningú no se li havia ocorregut abans...

La cultura de la negociació i de la participació a cap lloc no funciona com a Calvià. I això ho podem dir ben fort, perquè a Calvià hi ha una majoria absoluta i no faria falta per dur endavant les coses aquesta participació, en el sentit que podrien aprovar les coses ells tots sols. Per tant es tracta d'un canvi de cultura, de la manera de fer les coses.

ONA: *Així, doncs, s'han aconseguit més objectius en el terreny econòmic i social que en el medi ambient?*

Pelarda: Un aspecte que nosaltres trobam molt satisfactori és el que

s'ha aconseguit quant a estabilitat en l'ocupació. A Calvià s'ha arribat a la conclusió que l'estabilitat en l'ocupació afavoreix i garanteix el futur, i tot passa per millorar l'oferta turística.

Jiménez: Jo crec que aquesta "eina" de què parlava Pacheco, no només és exportable, que ja ho hem dit prou, sinó que serveix a qualsevol partit o grup que governi Calvià. No és un instrument al servei d'uns interessos d'un partit sinó que difícilment podrà, en cas de governar un altre partit, eliminar-se. Perquè s'ha constituït en un programa marc molt definit i eficient, però flexible, que a més arriba d'una forma molt lògica i ben estructurada a cada punt d'actuació. I de fet, cada actuació correspon a una de les iniciatives marcades, a les línies d'acció. I, crítiques? Clar que n'hi ha, a mi per exemple em crida l'atenció el tema del transport públic. Però clar, com a metodologia és eficient, i té moltes possibilitats que van més enllà dels resultats d'enguany.

CADASCÚ EL SEU PAPER

Suau: Jo crec que cadascú ha de jugar el seu paper i en molts de temes els agents socials han de ser crítics, evidentment. El seu paper serà exigir. Les ONG pertanyen al Fòrum de Ciutadans i donen les seves opinions i de vegades són molt crítiques, com ha de ser, perquè d'estar tots d'acord no en trauríem tant de profit, no avançaríem tant. Cada organització ha de participar tot fent el seu paper i seran més crítics amb unes coses o amb les altres segons les seves prioritats. I participaran en segons quins temes i en altres no. Ara, per exemple, en el Pla del litoral de Calvià hi participen moltes ONG lligades al medi ambient. I és aquesta correlació de forces que fa que al final l'Agenda tiri endavant. Participar, també és ser crític i jugar el seu paper.

Calvià ara té una ponència a Johannesburg on defensarà sobretot aquest aspecte d'integralitat del procés, en el qual hi ha d'haver participació ciutadana, hi ha d'haver medi ambient, però també tot el tema social i de cohesió. Per tant no és veritat que avui hi hagi al món 4.000 agendes que funcionen. El que hi ha són quatre mil signants de la Carta d'Alborg.

A més, Calvià té la particularitat de ser un dels únics municipis turístics, per no dir l'únic, que s'ha integrat en aquesta iniciativa. Els municipis turístics no es donaren per al·ludits quan es va fer la crida de Río. Perquè els municipis turístics consideraren que eren una altra cosa, un model a part, que funcionava per si sol i que no necessitava el suport de les agendes. No es varen sentir al·ludits pel toc d'atenció de les Nacions Unides. Per això Calvià és una excepció i el que ha desenvolupat pot servir a altres municipis. Els municipis turístics per això vénen a cercar informació i a veure com ho hem fet, perquè no

Neus Pacheco.

n'hi ha cap que hagi combinat el tema del turisme amb el tema del medi ambient i la participació global.

Pacheco: Municipi turístic d'èxit, hauríem d'afegir. La paraula clau és la sostenibilitat. Ens varen cridar una vegada perquè explicàssim l'experiència de la nostra agenda local a un municipi de Cadis on la pesca ha deixat de ser la principal font d'ingressos i que ara vol com a alternativa explotar el turisme. Però clar, quan veuen Torrenova, amb tot el que implica, és que queden de pedra. Però, per iniciar un desenvolupament sostenible, també s'ha de construir perquè com deia Pelarda hi ha d'haver ingressos, aquí entre el tema sostenible, s'ha de cercar aquest equilibri, perquè de res no serveix tenir platges verges i un deu en medi ambient si tens la població sense feina, s'ha de cercar l'equilibri.

SALARI DIFERIT

Pelarda: El que passa és que a Calvià la part mediambiental ja la teníem molt hipotecada, subjecte a plans anteriors d'èpoques més

desenvolupistes. I això és molt mal d'explicar. En canvi en la part social, el que es va fer anteriorment precisament ha servit de fonament perquè ara els treballadors, que també han tengut un paper molt important en el desenvolupament de Calvià, pugin recollir els fruits del seu esforç i de la seva feina a través del que podríem anomenar un salari diferit, amb millores en els temes de transports, habitatges, educació, etc. Millores per als treballadors d'aquest municipi que han participat en la seva construcció. No era possible fer polítiques de cohesió social amb reduccions d'imposts i per això sempre hem estat d'acord amb la política que s'ha dut a terme des de Calvià en tema d'imposts etc. Ara Calvià aprofita la seva riquesa per donar cohesió a la seva població, i això es fa per primera vegada i és molt important.

A mi m'agradaria parlar de la situació social de Calvià també, i de les mesures correctores que es poden aplicar. La desvertebració social és evident a partir d'estudis que s'han realitzat i fa feredat.

Suau: L'Agenda Local i els estudis que ha dut implícits, ha posat de relleu una situació social que a Calvià, donada la seva riquesa era més difícil de detectar que a altres bandes. Aquestes estudis ens han impedit tapar-nos els ulls i pensar que ja aniria bé. Perquè no hi va per si sol.

ONA: Quins són els temes més sagnats que s'han posat de relleu amb aquests estudis. Quins són els punts negres?

Suau: En medi ambient també s'han fet moltes coses, ara mateix tenim un pla de gestió integral del litoral, un pla d'erosió, un pla de

gestió de la demanda de l'aigua amb el compromís de no augmentar en deu anys. Un pla d'energia que s'ha posat en marxa a seixanta hotels. Un pla de transports. Estam en un procés molt ambiciós quant a medi ambient, el que passa és que tal volta hem començat més tard. De fet a Johannesburg ens donen un premi que està relacionat amb el medi ambient, pels convenis que hem signat amb els hotelers. El projecte del litoral és també molt ambiciós i ha estat subvencionat pel projecte Life de la Unió Europea. Ara, sí, falta molt per fer. I a més els resultats no són immediats.

Pacheco: No es canvien els hàbits, sobretot els de consum, d'un dia per a l'altre. Són conceptes molt nous per a la ciutadania que s'hi ha de sentir implicada per poder anar endavant. No es pot parlar de reciclar sense tenir en compte els ciutadans i per a això s'ha de fer una tasca prèvia de conscienciació, de donar a conèixer, d'educació ciutadana.

Jiménez: El turisme és una manera de sortir endavant, però, i ho dic per això que has explicat de Cadis, crec que també s'han de cercar altres alternatives que no siguin el turisme.

ONA: Sempre s'ha dit que si Calvià existeix és també perquè existeixen a Mallorca altres municipis que no són com Calvià...

Suau: Aquesta afirmació és massa rotunda, s'hauria de matisar i veure quin percentatge dels turistes que vénen a Calvià no en surten. En tot cas, està clar que la marca és Mallorca, d'acord.

Pacheco: A més, Calvià és més coses que sol i platja.

ONA: Avui, quines?

Pacheco: És un turisme rural, uns camins i unes senderes rurals, és esport d'hivern, oci alternatiu a l'hivern i de fet un dels programes importants de l'Agenda Local és el Pla de lluita contra l'estacionalitat turística: Calvià Hivern Europeu, que funciona bé. El turista d'hivern no ve a nedar, sinó a aprofitar el bon temps per jugar a la petanca, per passejar, per gaudir de la calma. Calvià no és afortunadament Punta Balena. El 87% del territori de Calvià està protegit. Nosaltres posam en marxa rutes per caminar que poden sorprendre qualsevol, els paratges de muntanya que Calvià pot oferir també tenen un gran atractiu.

Carolina Suau.

els turistes es posin a caminar per la muntanya... no ho sé...

D'altra banda des del 94 feim enquestes als turistes que passen les seves vacances a Calvià. Des del 97 hem afegit dos conceptes i els demanam si perceben la preocupació pels temes ambientals i la resposta és afirmativa, i la segona cosa que demanam és el grau de repetició. Els que més vénen són els que més volen tornar i això és molt important. N'hi ha un 87% que volen tornar i això des del punt de vista de producte és molt important.

Pacheco: Els turistes també valoren molt el grau de professionalitat del nostre sector hotelier, és el més valorat.

ONA: I el que pitjor valoren?

Suau: El tema dels renous.

Jiménez: Jo vull insistir en el transport. El transport no funciona, s'ha de dir. Encara que he de reconèixer que no l'empr molt, veig que té problemes que encara no s'han solucionat.

Pacheco: No s'empra perquè no funciona. Hi ha hagut canvis i s'intenta millorar-lo, és un tema pendent, però en marxa.

Jiménez: Per falta d'enteniment no s'aprofita el canvi que ha fet l'EMT. Els polítics hauran de fer un esforç per arribar a acords, perquè no és possible que el transport sigui eficient si no hi ha enteniment amb Palma, per posar un exemple.

Pacheco: A partir de la posada en marxa de Transabús hi ha hagut millores, però encara no són definitives. Això és cert, ara ha millorat la qualitat del viatge, però no encara la freqüència dels autobusos. S'ha de posar en marxa l'estació de transferència.

Suau: El tema del transport exemplifica el que no pot ser. És a dir, que cada municipi funcioni pel seu compte, Calvià en temes de transport, però també quant a energia i aigua, i moltes coses més no té totes les responsabilitats, ni les competències i el transport no és un tema municipal, no com a competència, encara que sempre hem lluitat perquè en afectar els ciutadans és un tema municipal. Vull dir amb això que l'ajuntament és l'administració més pròxima però no sempre és responsable dels temes, encara que a Calvià sí afecta els ciutadans ens hi sentim igualment implicats, i crec que hem demostrat ser ben lluitadors per millorar les condicions dels ciutadans tant en temes de competència municipal com en els que no ho són.

GRAU DE SATISFACCIÓ TURÍSTICA

Suau: El que passa és que s'hauria de veure si ens convé que ara tots

QUEIXAR-SE

Pacheco: Encara que certes qüestions no siguin de competència

municipal resulta que els principals afectats per les decisions que es prenguin a altres administracions seran els nostres ciutadans, i per tant hem de lluitar també a aquests fronts, els ciutadans de Calvià ens reclamen a nosaltres.

Pelarda: I millor, perquè com més reclamin més participació vol dir que hi ha. A Palma no reclama ningú! A Calvià tot és contestat i hi ha veus crítiques també, en part, perquè hi ha participació. A Palma s'ha posat en marxa l'ORA i ningú no ha dit res, ara resulta que a Calvià hi ha hagut molt de rebombori. Calvià està al punt de mira perquè es fan moltes més coses que a Palma, per comparar.

Ara, resulta que als municipis que hi ha més participació hi ha més queixes, si et donen l'oportunitat de parlar, de participar, resulta que tot han de ser crítiques?

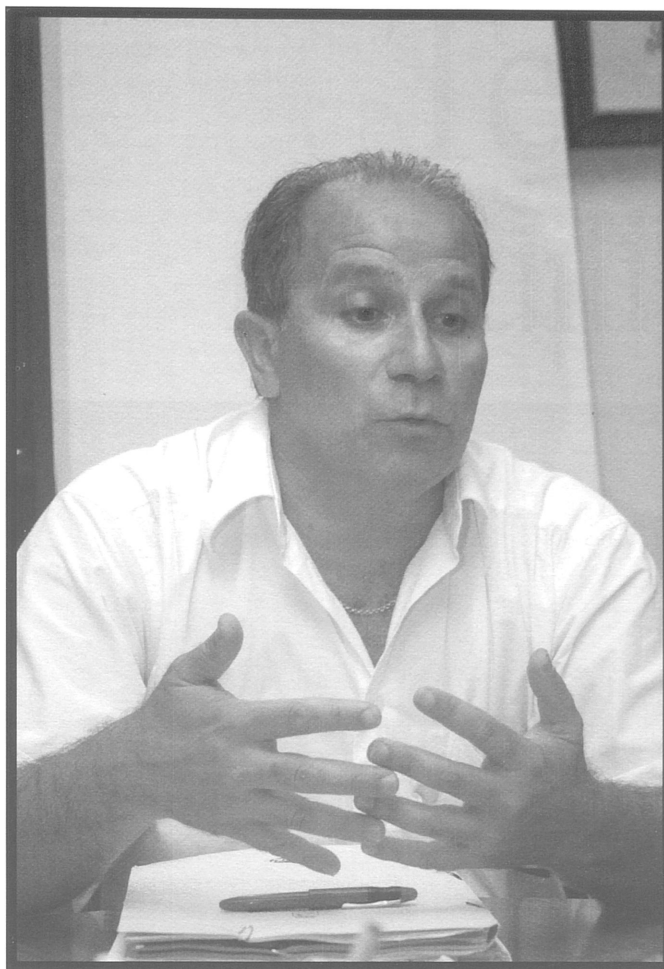
Els sindicats, per exemple, han d'aportar el seu punt de vista, jugar, com deia Suau el seu paper, però no criticar per criticar tots els temes. En el tema del transport l'ajuntament no té competències, i si els ciutadans es queixen està bé, perquè els afecta... però no hem de confondre les coses.

Suau: Si dones participació assumeixes un risc. Evidentment.

ONA: L'avaluació de l'Observatori ha donat un aprovat a l'Agenda Local, però no bona nota, quins són els aspectes que s'han de millorar?

Jiménez: L'Agenda té moltes més possibilitats i no està desenvolupada al màxim, a més és un procés i per tant es fa constantment. L'Agenda ens pot sorprendre molt més i una de les coses que en la meua opinió, pot aconseguir és que, amb la participació, el cos municipal s'oblidi un poc de la gestió legislativa i es dediqui un poc més als temes executius i així podrà evitar les crítiques que ara tenim i la possibilitat d'estar influït per grups de pressió massa forts i dur-la endavant amb una proposta més directa dels ciutadans. D'altra banda el concepte d'imposts ja està desfasat a aquesta societat i hem d'anar a una societat en la qual el ciutadà contribueixi de manera més voluntària i més directa als projectes i això ho podrà proporcionar l'Agenda. La participació ciutadana fa que sigui viva i pugui donar resposta a moltes coses.

Pacheco: De la segona part, ja n'he sentit campanes, sobre propostes

Manuel Pelarda.

en aquest sentit. Ara, de la primera?, això que els polítics hagin de centrar-se manco a fer de polítics perquè els allunya de la gestió?, no he entès res del que has dit. Com és això? No entenc res. Els polítics no han de fer política?

Jiménez: El que dic és que el tema de legislar tant és perquè la democràcia no és perfecta, i quan votes, votes unes intencions polítiques que en el moment de transferir-se a realitats no s'ajusten al discurs, sinó que hi ha circumstàncies i pressió o compromisos ics, i que com més transparent sigui el sistema, i l'Agenda pot aportar transparència, més senzill serà que els polítics que ens representen i que han estat triats per gestionar l'entorn puguin gestionar-lo sense haver de fer política, sinó gestió. La societat de cada vegada és normativitza més, i hi ha manco llibertat.

CONTRA LA PRESSIÓ AMBIENTAL

Suau: Per tornar a la pregunta, he de dir que no estam cent per cent

satisfets amb els resultats de l'avaluació que hem fet, i vull ser crítica amb el procés perquè, torn al que deia al principi, estar a una passa del precipici no pot satisfer ningú, però hem de pensar on seriem si tot això no s'hagués engegat, perquè resulta que des de l'any 94 hem posat en marxa un procés que ha implicat més de trenta tècnics. S'ha canviat l'organització municipal. Hi ha hagut 40 iniciatives. Hem posat en marxa, i aconseguit, la participació ciutadana. Hem fet esforços per seleccionar uns indicadors. Els hem revisat, i quan tornam a revisar uns indicadors al cap de dos anys i veiem que d'un 4,9 hem passat a un 5,1... doncs, per als que hi hem fet feina resulta una mica decebedor, però és que sense tota aquesta feina, i com que el model anterior estava esgotat ara ens podríem trobar amb un índex de 3. Si ens aturam podem trobar-nos en fer la pròxima avaluació que hem tornat enrere. No és un procés fàcil. I tot i l'enorme esforç, els ciutadans els primers perquè són els que posen en marxa l'Agenda i nosaltres només aportam la metodologia, hem passat de no reciclar a reciclar el 18%, etc... resulta que la pressió ambiental i social és tan forta que ens impedeix avançar d'acord amb els esforços. I això no vol dir que no nedem bé i amb mètode, vol dir que el contracorrent és molt fort. Ara, dir de l'Agenda què està millor o pitjor, no es pot dir en termes absoluts, perquè resulta que tal volta el que estigui pitjor és el tema on més s'ha treballat i on més s'ha, fins i tot, aconseguit.

Teràpia reequilibradora

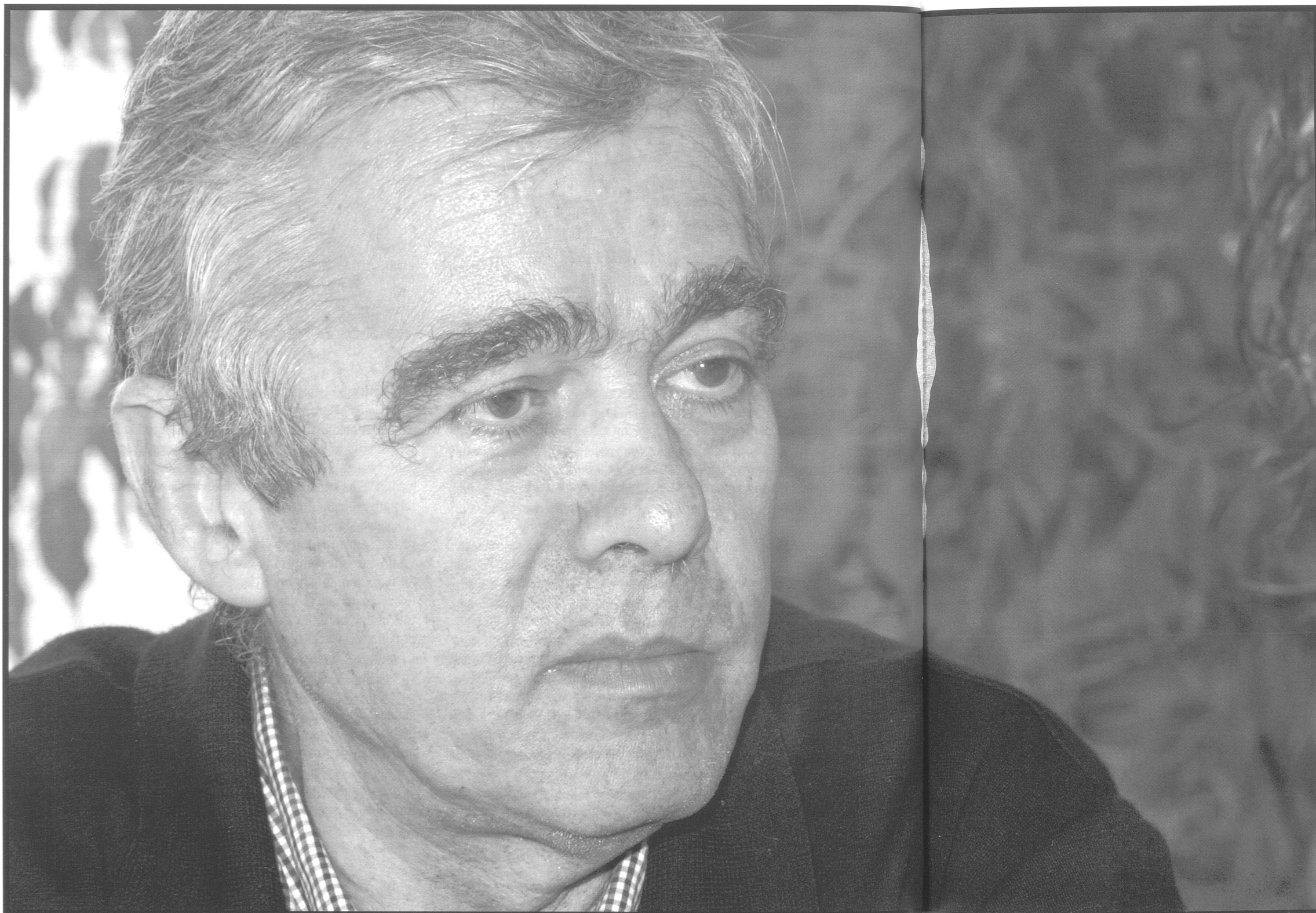
Entrevista a Fernando Prats

per Gina Garcías Sansaloni

"Les illes són espais on els problemes mediambientals es manifesten amb tota la seva cruesa, i tenen també una vitalitat que les fa uns llocs ideals per impulsar processos de canvi com el de l'Agenda 21". Amb aquest convenciment l'urbanista Fernando Prats acceptà el repte d'articular per a Calvià un programa d'objectius que harmonitzassin l'evolució d'un dels municipis més desenvolupistes de la Mediterrània, amb els criteris de sostenibilitat mediambiental acordats a la conferència de les Nacions Unides celebrada el 1992 a Río de Janeiro. Ara, deu anys després, i quan se celebra una nova conferència mundial a Johannesburg, Prats fa balanç d'allò aconseguit a Calvià. Uns resultats modestos però engrescadors.

Fernando Prats, madrileny, arquitecte i urbanista, treballa principalment en la planificació del territori. És assessor de l'Organització Mundial de Turisme, director de l'Agenda Local 21 de Calvià i director d'"Estrategia Lanzarote en la Biosfera".

Assegura que sempre ha volgut tenir una visió àmplia de les coses, i que la curiositat és el seu motor. Diu que va ser una sort que l'any 87 li oferissin fer el Pla de Lanzarote. "Les illes són llocs on els problemes mediambientals es manifesten amb tota la seva cruesa, i tenen també una vitalitat que les fa llocs ideals per impulsar processos de canvi com el de l'Agenda 21". A Lanzarote va poder conèixer i discutir aquests temes amb César Manrique, al qual considera molt intuïtiu, rotund, artista... I va tenir possibilitat de col·laborar amb les Nacions Unides en temes de sostenibilitat. També s'ha integrat a equips de feina a Doñana i a Astúries.

-La diagnosi establerta al programa de l'Agenda 21 de Calvià, assenyalava que si no s'aplicaven mesures correctores, l'evolució tendencial de Calvià seria suïcida, des del punt de vista urbanístic, ambiental i social. La crisi derivada de l'11 de setembre, la recessió alemanya, han variat les previsions sobre l'evolució de Calvià?

-No. Els objectius es mantenen. L'Agenda té uns objectius estratègics, de canvi d'època i de canvi del model de desenvolupament turístic de Calvià. L'11 de setembre ha tingut molta repercussió en el món, però crec que no la tindrà sobre el turisme a les Balears. Jo diria més, durant bastant de temps, dissortadament, el Mediterrani europeu es veurà afavorit per la sensació d'incertesa i de risc que pateixen els pobles del sud i de l'est de la Mediterrània, i per tant captarà el turisme que en altres circumstàncies durant aquests anys s'hagués dirigit a aquelles destinacions. Jo crec que, dissortadament, insistesc, a mitjan termini, la societat de risc repercutirà en una pressió humana més gran sobre les illes de la Mediterrània occidental.

-És a dir, aquella evolució depredadora que es preveia si no es posaven mesures correctores, vostè creu que s'ha intensificat a causa d'aquesta crisi?

-Absolutament. Per això els objectius de contenció d'aquesta evolució tendencial són absolutament vigents.

AVALUACIÓ PERMANENT

-Es varen aprovar i proclamar fa dos anys, es compleixen?

-Hi ha un document fruit de l'avaluació sistemàtica on s'han analitzat els indicadors de l'Agenda 21, és a dir, la marxa dels objectius plantejats. Puc dir que n'estic moderadament satisfet. Si hagués de fer una síntesi diria, en primer lloc, que s'ha fet molta feina, hi ha hagut molta voluntat política, no han mancat mitjans... En segon lloc, s'han desenvolupat programes referents a quasi tots els punts, amb algunes excepcions, però no tots amb la sistemàtica de feina que hauria estat desitjable. En tercer lloc, els resultats són molt modestes, tot i que hi ha hagut millores en tots els punts que s'han treballat a fons. No s'ha aconseguit tot allò que caldria esperar. Hem millorat en dècimes, en relació a algun punt. Però això té una justificació que constatarem fa unes setmanes a París, a una reunió amb la directora del programa de les Nacions Unides, i és que nedam contracorrent. El corrent contrari, la tendència a la degradació, és molt fort. Ho sé perquè faig feina a altres llocs, i hi ha indicadors suficients per poder comparar. Enfront d'una evolució molt negativa dels indicadors mediambientals en general, l'enorme esforç fet ha servit per mantenir-nos on érem i fins i tot per avançar algunes dècimes. La pregunta que ens feia aquesta directora general de l'ONU a París era, "i què hagués passat si no ens arribam a marcar els objectius de l'Agenda 21?". Per tant, jo crec que això és el més significatiu de la nostra experiència. I dir, ja a un nivell més qualitatiu, que a Calvià s'ha creat un clima molt interessant d'innovació. En aquests moments, després d'aquests esforços, les ments estan obertes, hi ha ganes de fer coses i qualsevol iniciativa interessant que es plantegi es desenvolupa a Calvià. Els darrers tres anys s'han posat en marxa projectes molt interessants en relació a la integració i a la cohesió social, un altre sobre anàlisi i gestió integral dels 50 quilòmetres de costa de Calvià, un tercer està relacionat amb la lluita contra la desertització del sòl, i un quart tema interessant és un pla per a la preservació del

sistema hidric natural i dels aqüífers de Calvià. N'hi ha més, però aquests són els més interessants. Tot això indica fins a quins extrems, quan s'obren camps nous, quan s'obre la ment, comencen a sortir iniciatives noves. Calvià és una experiència molt interessant.

DÈBIL INFLUÈNCIA MIGRATÒRIA

-Quina ha estat la influència del fenomen migratori?

-Fins ara m'he referit exclusivament a temes mediambientals, no socials. Les migracions susciten problemes d'integració de molta complexitat. Jo crec que les Balears no tenen encara una situació de patiment, però tendran aviat un problema si no reaccionen a temps. És molt difícil ser a la Mediterrània, a una terra de progrés i de desenvolupament econòmic i que no hi hagi la inevitable pressió migratòria sobre aquesta terra.

-Quins són els indicadors ambientals alarmants als quals vostè es referia?

-A nivell internacional podem manejar els indicadors de síntesi de la vida del planeta, fets per ADENA, sobre la situació dels boscos i del mitjà hidric. Són dramàtics. Hi ha hagut pèrdues del 30% en un termini de trenta anys, una xifra absolutament alarmant. La Comissió de Medi Ambient de la Unió Europea reflectia, l'any 1999, que sobre els 18 indicadors bàsics no n'hi havia cap que anàs bé.

-Ha aconseguit l'Agenda 21 de Calvià, la necessària complicitat de la població i de la indústria turística?

-Insuficientment. Com sap, hi ha un fòrum organitzat, plural i molt seriós, on es debat tot el programa, amb un protagonisme molt fort de l'ajuntament. Margarita Nájera és una locomotora. Hi ha un suport i una acceptació molt gran. Basta veure els resultats del pagament d'imposts en període voluntari -que és un dels indicadors del suport de la població al seu ajuntament-. A Calvià el percentatge és molt elevat. És una indicació, segons els sociòlegs, de reconeixement que els impostos no són tant un tribut com una inversió. Jo crec que hi ha participació, però també he de dir que el sector turístic no s'ha imbricat amb la intensitat que nosaltres desitjàvem. Quant a la població, els resultats han estat molt bons en temes com l'estalvi d'aigua o el tractament dels residus, en els quals la població ha de col·laborar activament. A mi m'hagués agradat una implicació major, una aposta més contundent en la rehabilitació del parc turístic, més contundent que la que s'ha fet, tot i que és cert que se n'ha fet. Hem de pensar que les grans firmes inverteixen en altres llocs -a Amèrica llatina per exemple, i que per tant, la seva "caixa" no queda aquí. Però, en canvi, s'ha aconseguit enganxar amb molta força la joventut.

L'OPORTUNA REFORMA FISCAL

-El programa parlava de comprometre la inversió pública d'altres àmbits institucionals. Què ha suposat per a l'Agenda 21 de Calvià el Govern del Pacte de Progrés, l'ecotaxa... que va ser una iniciativa impulsada, també, des de Calvià?

-El que es faci o no una política sostenible a un municipi no pot dependre dels doblers exteriors. És fonamental. Perquè el cas contrari és no assumir els compromisos ètics i polítics del seu discurs. Aquesta és una perversitat que s'ha de combatre. Sent el

novè o el desè país més ric del món, no hi ha cap justificació per pretendre que entitats exteriors ens hagin de donar més doblers per fer les coses ben fetes. En segon lloc s'ha de reconèixer que a Calvià, fins ara, hi ha hagut una política de cercar doblers de fora, i hi ha hagut moments en què ho ha tengut més fàcil i d'altres no. Calvià afortunadament té un prestigi exterior molt implantat que li permet, fins i tot en els moments adversos, obtenir recursos econòmics. I els aconsegueix també perquè sap proposar a Europa projectes interessants. Calvià, a més, té recursos econòmics propis, perquè al seu moment va saber fer una reforma fiscal ambiciosa i és clar, ara la gent diu, és que Calvià té doblers... Clar, els té perquè va fer una reforma fiscal que altres no s'han atrevit a fer. Calvià no viu del creixement, i això és una dada molt important, perquè la majoria dels municipis turístics viu del creixement. I sens dubte l'ecotaxa serà un dels recursos més importants que tendran els ajuntaments, i entre ells Calvià, per poder fer les inversions mediambientals més oportunes.

-Els objectius de l'Agenda Local 21 de Calvià estan consolidats o tenen una dependència vital de l'orientació política del pròxim govern municipal?

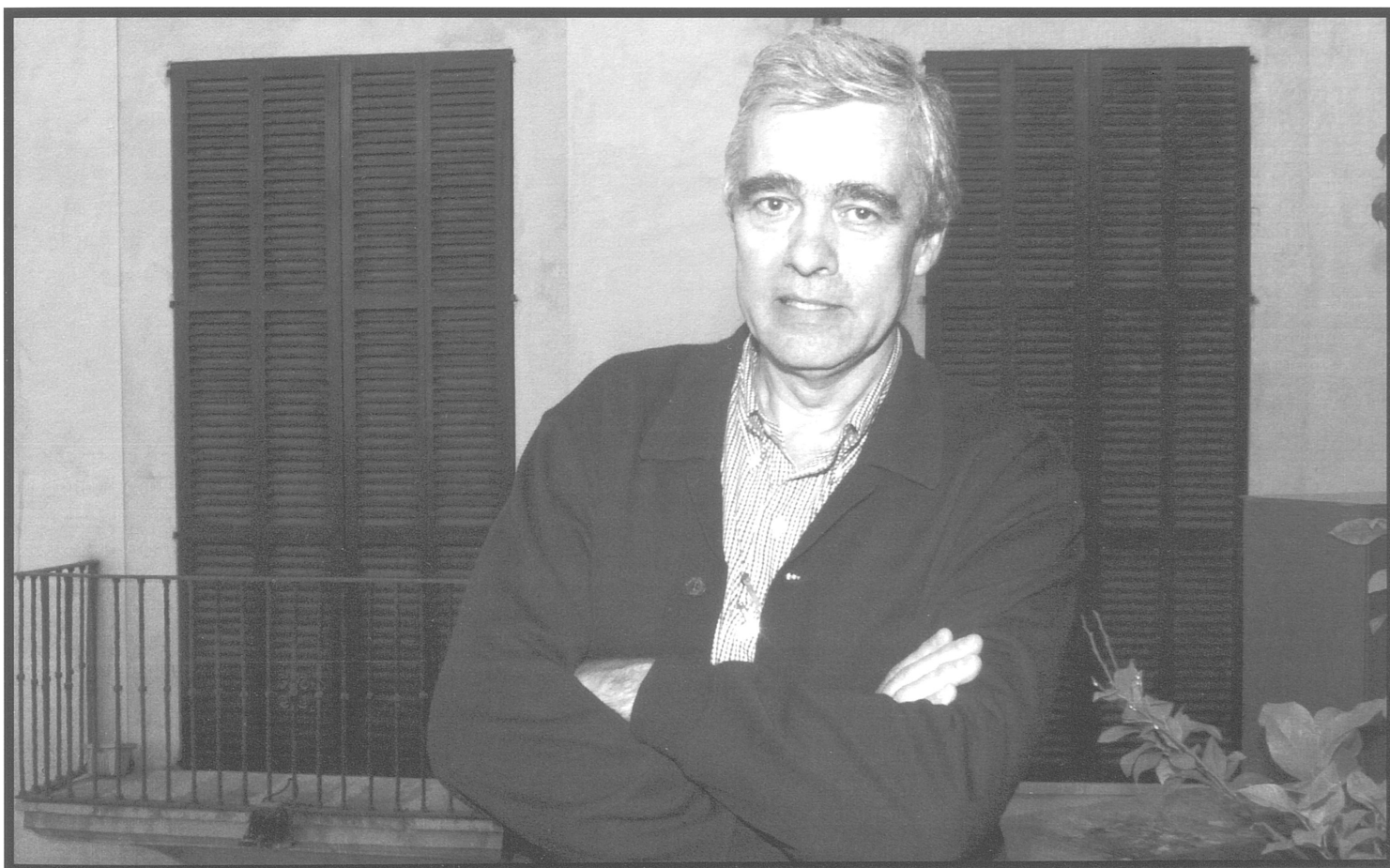
capacitat d'innovació, la força de les decisions, d'un ajuntament amb Margarita Nájera que un ajuntament sense Margarita Nájera. Per tant jo no parlaria tant de canvi de rumb sinó de la força del rumb, de la voluntat i de l'ambició en el desenvolupament del projecte.

-Entre els objectius hi havia quinze mesures de realització immediata. Quin és el balanç?

-Jo crec que han estat les que han anat millor. Hi ha una avaluació programa per programa i les mesures urgents són les més consolidades: la redacció del Pla general, la desclassificació del sòl, estan pràcticament realitzades. L'únic que falta és consolidar els ritmes. I, repetesc, no és com per aplaudir amb les orelles, sinó que un se sorprèn de tot allò que és possible realitzar amb voluntat, com es van obrint les portes.

PIONERS

-Calvià ha estat un ajuntament pioner en posar en marxa l'Agenda 21 sorgida de la cimera de Río. Vostè fa feina a Lanzarote amb un projecte semblant. S'han anat afegint altres municipis a aquest projecte?

-Jo crec que ja no es pot fer marxa enrere. Per exemple, mesures espectaculars que va anunciar Margarita fa un temps, com varen ser la desclassificació de més de mil hectàrees de sòl, jo no puc concebre que cap altre ajuntament pugui tornar enrere i reclassificar com a urbans aquests sòls... hi ha tendències històriques, conquestes socials, més enllà del grup polític que governa, que són irreversibles. Però també és veritat que no serà el mateix, la velocitat de creure, la

-Sí. La meua relació amb Lanzarote ve de molt enfora. Vaig començar a fer feina a Lanzarote l'any 87, a partir de la redacció d'un pla insular de característiques semblants a les de Calvià. De llavors ençà hem dut a terme iniciatives interessants. Vàrem llançar l'any 97 la nominació de Lanzarote com a Illa de la Biosfera. Lanzarote, sociològicament i políticament no té res a veure amb la situació de Calvià. Lanzarote és una illa molt interessant. César Manrique, a la

seva època, va jugar un paper molt interessant, i de llavors ençà és una illa molt viva. Allò que sorprèn no és que hi hagi un o més lanzarotes, que n'hi haurà. El que sorprèn és que en aquests moments hi ha moltíssims d'ajuntaments que han pres la mateixa iniciativa.

-Perquè l'Agenda 21 no serveix de molt si no és un impuls convergent de diferents municipis...

-Bé. Em deien fa uns dies que a les Balears s'inicien processos d'aquest tipus. Un representant de la Diputació de Girona em deia que el 70% de la població d'aquella província habita municipis immersos en processos d'aquest tipus. Un altre tema és demanar-se pel nivell de coherència d'aquests processos, pel seu rigor. Però l'acollida comença a ser espectacular. Calvià va iniciar tota sola aquesta experiència fa sis anys. Ara hi ha una consolidació important d'aquesta política a les esferes municipals.

ELS ORÍGENS

-Què va moure, l'any 1995, l'Ajuntament de Calvià a llançar-se al programa Agenda Local 21?

-Vàrem fer una anàlisi en la qual es varen fer palesos els perills de les destinacions turístiques mediterrànies "madures" com Calvià. Un municipi de 14.275 hectàrees i 56 quilòmetres de litoral que des dels anys seixanta havia crescut de forma desmesurada i caòtica. L'anàlisi advertia que, trenta anys després, Calvià podria entrar en una fase de decadència. Fins ara s'havia crescut amb una visió a curt termini, les instal·lacions turístiques estaven envellides i no s'adaptaven a les noves exigències dels clients, la massificació agreujava la poca ambició del turisme de sol i platja. De l'amabilitat i dels atractius de Calvià es podia passar fàcilment a una sensació d'opressiva saturació. De fet, els inicis dels anys noranta varen marcar un període de recessió turística a Calvià que no era sinó una advertència.

-I l'Agenda 21 volgué capgirar aquesta tendència.

-Es va proposar un programa basat en cinc objectius essencials: la recerca de la qualitat mediambiental; la limitació d'un creixement potencial immobiliari desproporcionat; la modernització de l'oferta turística amb l'ampliació de la temporada; la diversificació de la seva base econòmica i la millora de la qualitat de vida residencial. Aquests objectius són la filosofia dels programes més concrets que s'han fet els darrers anys.

-És possible, a un lloc com Calvià, harmonitzar el progrés econòmic i la qualitat de vida, entesa com a benestar social i preservació de l'entorn, i capgirar una tendència de desenvolupament insostenible a una sostenible?

-És precisament això el que pretén l'Agenda 21. En primer lloc vàrem definir les "Àrees Temàtiques Clau" (ATC). Sobre aquests temes vàrem fer un estudi per veure com evolucionarien d'una manera "natural" en el cas que no s'aplicassin les mesures proposades en l'Agenda, i férem un altre estudi com a escenari sostenible, resultat de l'aplicació d'aquestes mesures. A partir d'aquí, havien de sorgir les propostes, i finalment els programes concrets d'actuació municipal, sempre basats en aquestes propostes i en tota la filosofia anterior.

CALVIÀ NO ÉS UN LABORATORI

-Amb aquest programa, Calvià és l'objecte d'una experiència de laboratori?

-No. És una experiència pionera, però no de laboratori, si és que ho diu en sentit pejoratiu. Perquè en tot el procés es va preveure, i ha funcionat bé, la participació d'un fòrum ciutadà, integrat per més d'un centenar de persones de tots els àmbits socials i econòmics del municipi, així com la creació de comissions especialitzades en cada una de les anomenades Àrees Temàtiques Clau. Aproximadament 6.000 calvianers signaren a principis del 1999, la seva adhesió al programa "Calvià Agenda Local 21". D'altra banda, cada una de les comissions d'estudi i disseny d'estratègies va ser coordinada per professionals de prestigi: Antoni Tarabini s'encarregà d'Integració i Qualitat de Vida. Miquel Alenyà d'Economia, Turisme i Diversificació, el catedràtic Miquel Morey, de Medi Ambient Local, José Manchado es preocupà dels temes urbanístics... Vull dir amb tot això que es procurà que l'Agenda 21 de Calvià tengués el màxim de participació ciutadana, que fos un procés obert i compromès amb la societat.

CONTRA EL FUTUR INDESITJABLE

-Què li hagués passat a Calvià si no s'hagués llançat l'Agenda 21?

-Totes les referències analitzades l'any 1995 mostraven una tendència "natural" -és a dir, si no s'aplicaven mesures correctores- a l'empitjorament de la situació descrita als principis del noranta. És a dir: desbordament de la capacitat de càrrega de la població, dificultats d'integració social, agudització del deteriorament del patrimoni natural i cultural, pèrdua de competitivitat com a destinació turística, massificació i progressiu deteriorament dels nuclis de població i desbordament insostenible dels sectors ambientals clau. D'aquesta manera podríem imaginar una població total de gairebé 250.000 persones, de les quals 175.000 serien turistes i 65.000 residents. El consum d'aigua es dispararia, el nombre de vehicles passaria de ser 70.000 a principis dels noranta a 126.000 en el 2015, i els residus, de 41 milions de quilograms a l'any, a 81 milions de quilograms.

-Quines són les metes de l'Agenda Local 21?

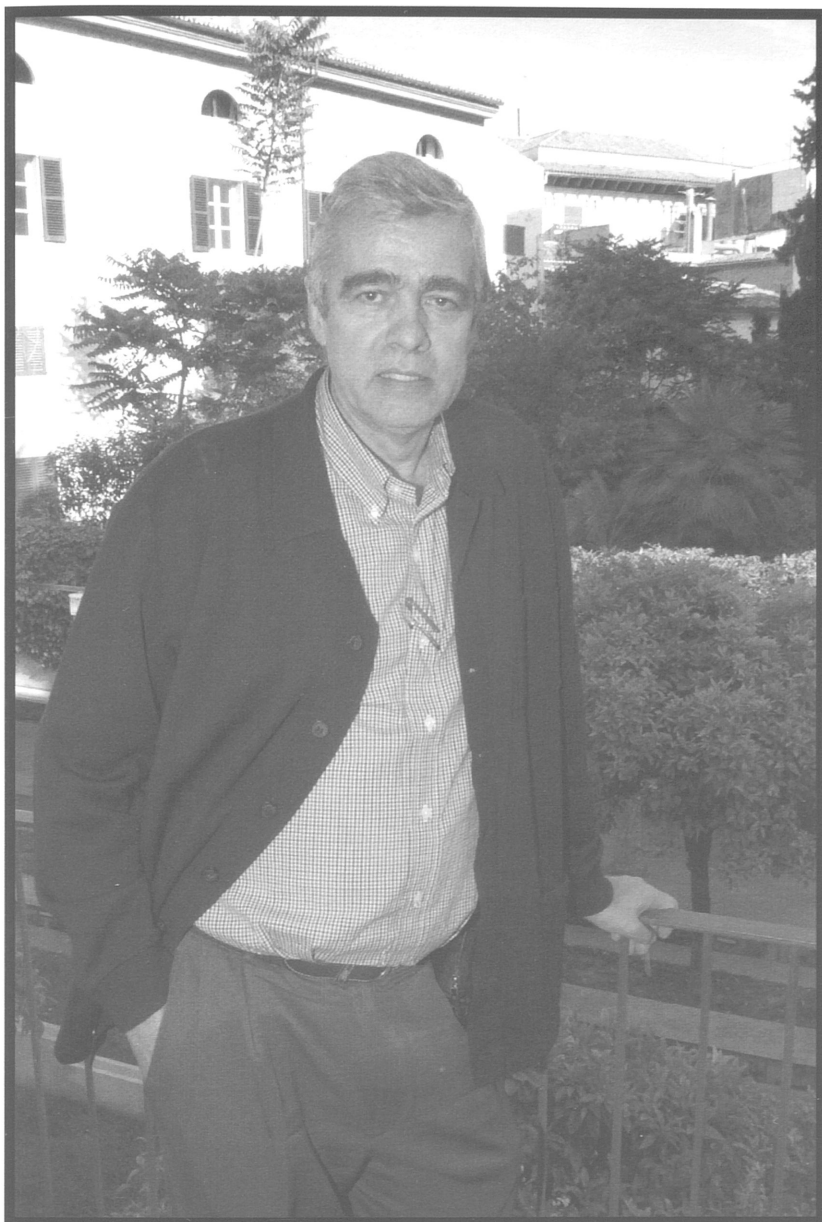
-Es va plantejar la rehabilitació integral de cada un dels escenaris. Una meta molt ambiciosa. Per a les situacions més greus, com serien el consum d'aigua i d'energia, es va plantejar una política de contenició. Ens declaràriem satisfets si la situació no empitjoràs.

-Una vegada dibuixat el panorama i llançada l'estratègia, com es concretaren els objectius?

-Vàrem establir, l'any 95, després d'un llarg debat en el qual, com he dit, implicàrem la població i els sectors socials més representatius i els més avançats, vàrem plantejar, com dic, un programa amb 10 objectius bàsics i 15 objectius immediats:

-Els deu objectius bàsics:

-En primer lloc, contenir la pressió humana, limitar el creixement i afavorir la rehabilitació integral del territori i del seu litoral. És un

-Els altres objectius:

-Ràpidament enumerats són: tercer: preservar el patrimoni natural, terrestre i marítim. També, com a quart objectiu, recuperar el patrimoni històric i cultural. Cinquè objectiu: impulsar la rehabilitació integral dels nuclis de població residencials i turístics. Sisè: millorar Calvià com a destinació turística. Substituir creixement per qualitat sostenible, cercar l'elevació de les despeses per visitant i tendir a equilibrar la temporada turística. El setè objectiu és millorar el transport públic i afavorir els vianants i els ciclistes. El vuitè és introduir una gestió sostenible als sectors ambientals clau: aigua, energia i residus. El novè és invertir en recursos humans i del coneixement, dinamitzar i diversificar el sistema econòmic. Finalment el desè objectiu és innovar al govern municipal i ampliar la capacitat d'inversió pública i privada concertada.

-Quines varen ser les actuacions immediates?

-La primera és l'aplicació dels criteris de sostenibilitat del nou Pla general, amb la desclassificació de sòl urbanitzable. La segona, l'estabilització del consum d'aigua, en un termini de deu anys, als mateixos nivells que el 1997, tant pel que fa al consum residencial com al turístic. En aquest apartat, es preveu un reciclatge urbà de l'aigua mitjançant la regeneració, fins arribar a un 8% de la demanda total l'any 2001 i de l'11% el 2007. La tercera actuació immediata és l'elaboració d'un pla local d'estalvi energètic; la quarta, potenciar l'estalvi, reciclatge i reutilització dels residus sòlids urbans amb separació en origen. En cinquè lloc, la rehabilitació de les pedreres. La resta d'actuacions són transformar el transport públic, una moratòria de cinc anys en obres importants a la costa, creació d'un viver d'empreses i estímul a les PIME, dinamitzar el món rural, crear un parc arqueològic al Puig de sa Morisca i, per últim, crear una oficina a Calvià, de l'Agenda Local 21, per assessorar el ciutadà, sensibilitzar-lo per l'estalvi de recursos i promoure'l.

MIRANT A JOHANNESBURG

-De Río a Johannesburg. Quin és el balanç, les perspectives, les ambicions...?

-És que serà una reunió molt important. Pot desencisar. En el fons jo crec que es tracta de fer balanç del que s'ha fet i d'impulsar. S'ha de recordar que a Río hi va haver un compromís, que les diferents institucions assumiren els programes que s'hi varen aprovar. Ha estat un compromís que s'ha assumit de forma molt desigual. S'ha de pensar que la vella Europa és una societat madura. On es produeixen els majors creixements?, i on hi ha els reptes de futur més importants de tot el món? Pens en Àsia, o en altres zones en situació dramàtica com és Àfrica, amb la pèrdua de població a causa de la Sida... S'haurà de fer aquest balanç, i jo crec també que la gran aposta és si Johannesburg serà capaç d'aconseguir aquest impuls i aquesta il·lusió que va suposar Río. Jo no sé si part de l'èxit de Río va venir a causa de la sorpresa que va suposar el que s'hi va dir. No serà fàcil reeditar-la. Tal vegada Johannesburg no tindrà el mateix èxit mediàtic, però valdrà la pena si consolida l'impuls de Río.

objectiu que començam a assolir. S'ha revisat el Pla general d'ordenació urbana, que ha suposat la desclassificació de gairebé 1.400 hectàrees de sòl urbanitzable i la seva conversió en rústic. S'han emprès actuacions urbanístiques importants com el Passeig Calvià, un eix de 33 quilòmetres d'extensió que pretén unir un municipi caracteritzat per la seva dispersió i mala comunicació entre els nuclis urbans, tot fomentant l'ús d'altres mitjans de transport com la bicicleta.

-Segon objectiu:

-Afavorir la integració, la convivència i la qualitat de vida de la població resident. És un tema difícil i engrescador. S'ha de saber que només una quarta part del cens de la població de Calvià ha nascut al municipi. Més d'un 13% són estrangers. Una de les iniciatives concretes d'aquest apartat -en té un total de set- és el programa "Viure a Calvià", que subvenciona l'adquisició d'habitatges a joves, famílies amb pocs ingressos i persones amb discapacitat. Un altre és la posada en marxa de cursos de formació i d'orientació laboral, i finalment de les cases de cultura i centres de dia a cada nucli.

Cap a la sostenibilitat

Entrevista a Josep Manchado

per Antoni Oliver

Josep Manchado, director d'Urbanisme Ordenació Territorial i Medi Ambient del Consell Insular de Menorca, geògraf, és una persona que sempre ha estat lligada als temes territorials. Quan tenia desset anys va ocupar sa Dragonera, acció que considera molt important per al moviment ecologista de Mallorca. Professor a la universitat i tècnic en qüestions urbanístiques, va col·laborar amb l'Agenda Local 21 de Calvià. Creu que el que s'ha de dur a la pràctica és aquell lema de "pensa en global, actua en local" de la cimera de Río, tots tenim una responsabilitat en la dilapidació de recursos i en la mala distribució de la riquesa. Continua creient en els valors col·lectius i no creu que la societat hagi absorbit totalment aquell jove llibertari que va ocupar sa Dragonera.

-Vostè va participar en l'ocupació de sa Dragonera l'any 1977. Podríem començar per parlar de la seva trajectòria inicial com a ecologista?

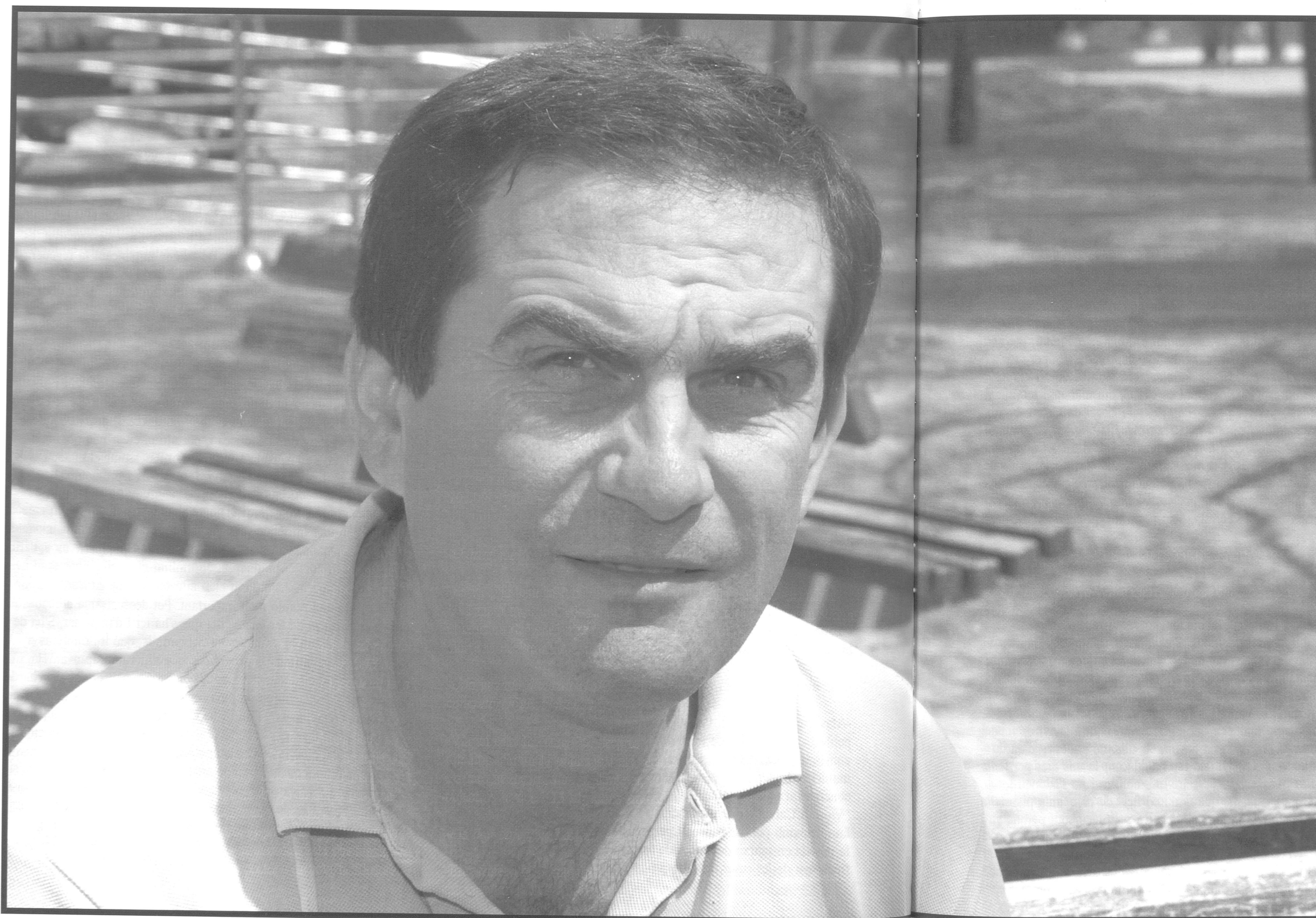
-El moviment per salvar sa Dragonera va ser importantíssim, encara que hi ha qui discrepa bastant d'això. Crec que res a Mallorca no seria igual sense la història de sa Dragonera, moltes de les coses que s'han aconseguit quant a la conservació del territori són conseqüència d'aquells anys en què semblava que tot era possible. Ningú no sabia molt bé com s'havia d'actuar, i com que no ho sabíem, pensàvem que la forma d'actuar era demanar-ho tot. El fet que una cinquantena de joves decidíssim passar a l'acció directa va marcar una trajectòria, sobretot del GOB que a partir de llavors demanà tot quant a protecció del territori.

-Com recorda l'ocupació?

-Va ser en els millors anys, jo en tenia devuit i la record amb nostàlgia i amb la sensació que tot era possible i que érem els protagonistes de la nostra pròpia

Josep Manchado, Palma, 1959. Geògraf. Especialista en sistemes d'informació geogràfica. Ha estat professor de la UIB d'ordenació territorial i cartografia.

L'any 1995 va participar en el procés d'Agenda Local 21 a Calvià, ara és el director del Pla territorial de Menorca.

història. Eren dies en els quals nosaltres mateixos ens creàvem el nostre futur, llavors el temps i la societat s'han encarregat de posar-nos a cadascú al seu lloc. Perquè la societat si alguna cosa té és la capacitat d'absorbir qualsevol ingerència que intenta atacar-la.

-Entre aquella cinquantena de persones hi havia Basili Baltasar, Quique Mus, Montse Pujolar, Toni Torres, Miquel Barceló...

-Jo guard una major amistat amb Quique Mus i amb Montse. Quique viu a Girona i té una editorial alternativa que es diu *Libros de la liebre marcera* i dona classes de taixí. Intenta mantenir-se coherent amb les seves idees.

-Entre aquell grup de gent hi ha hagut evolucions personals diferents, com ha estat la seva evolució?

-Puc parlar del meu cas personal. Quan va venir la decepció, jo vaig optar per una via que em va semblar bé. Veia que el sistema a assimilava a tots, i la meua solució va ser deixar-ho tot i dedicar-me a córrer en bicicleta. Em vaig fer ciclista durant uns anys, corria a un segon nivell professional. Vist des d'ara ho veig com una fuga, com negar l'evidència d'uns fets que afectaven molts de companys. La meua fugida, per apartar-me d'una societat que no m'agradava va ser córrer en bicicleta. Després, de més gran, vaig estudiar una carrera.

-Quants d'anys es va dedicar al ciclisme?

-Sis, vaig arribar al que ara es diu elit, que seria la segona divisió del ciclisme, corria en un equip català, voltes, curses, etc. Després vaig estudiar geografia i a partir d'aquí vaig començar a fer una vida més normal.

-Què queda en vostè d'aquell jove llibertari de fa vint-i-cinc anys?

-A mi m'agradaria que alguna cosa en quedàs. L'altre dia varen posar un titular respecte a mi que deia "la societat que vaig combatre m'ha absorbit i ara estic en el poder" i no és això. M'agradaria ser una mica més precís. La societat no et deixa moltes alternatives, et centrifuga, t'absorbeix o t'expulsa i acabes molt malament. Hi ha molta gent a la qual la societat els ha centrifugat i han quedat alguns amics que varen ser conseqüents amb aquella lluita contra la societat i el camí que les ha quedat ha estat la marginació i les drogues i alguns han acabat molt malament, altres han mort. La societat m'ha incorporat, però jo intent fer prevaler interessos de la col·lectivitat sobre els personals. L'important d'aquella època és que pensàvem en la col·lectivitat, no parl de l'Estat, en això sí que em resta una vena llibertària, perquè quan dic posar per davant els interessos de la col·lectivitat, pens en els interessos socials de tothom i no en els de l'Estat o d'aquesta maquinària que es mou per una inèrcia. D'aquells anys m'ha quedat aquesta ètica que és molt personal. Cadascú pensa que la seva ètica és l'adequada, però si alguna cosa m'ha quedat d'aquesta època és anteposar els temes col·lectius sobre els personals. D'això m'agradaria que en quedàs constància, tot i que ara estic en el sistema i a un lloc com la Comissió d'Urbanisme de Menorca o de director del PTI, això no és el poder, però controlo algunes variables i dibuixes el futur, però sempre intent fer les coses sense oblidar els meus orígens i amb aquesta ètica.

-Supòs que algun d'aquests antics ocupants ha acabat al PP?

-Supòs que sí. Érem tres col·lectius diferents: Terra i Llibertat. Talaiot Corcat i altres grups com la FAI i grups anarquistes molt petits. Molta gent no es pot creure que no ens coneguéssim. Però s'ha

de veure que érem l'any 1977 i encara detenien la gent sense motiu. Manteníem una estructura bastant amagada. A cada grup només ens coneixíem nosaltres mateixos, per motius de seguretat, algun d'ells ha acabat al PP, i si no al PP a una zona propera. No oblidem que de llibertari a lliberal només hi van un parell de vocals i alguns les han canviat fàcilment.

-També diuen que si a un llibertari li poses una corbata surt un lliberal.

-Això diuen també.

-Sempre ha treballat en temes territorials?

-Bàsicament, sí. Crec que a Balears la sostenibilitat passa pel territori, no hi ha altres alternatives, com per exemple a Madrid o Avilés on la sostenibilitat pot passar per altres conceptes, emissions de CO₂, renous. A Balears la qüestió bàsica és el territori. Quan vaig acabar d'estudiar, em vaig dedicar a temes lligats a l'ordenació territorial.

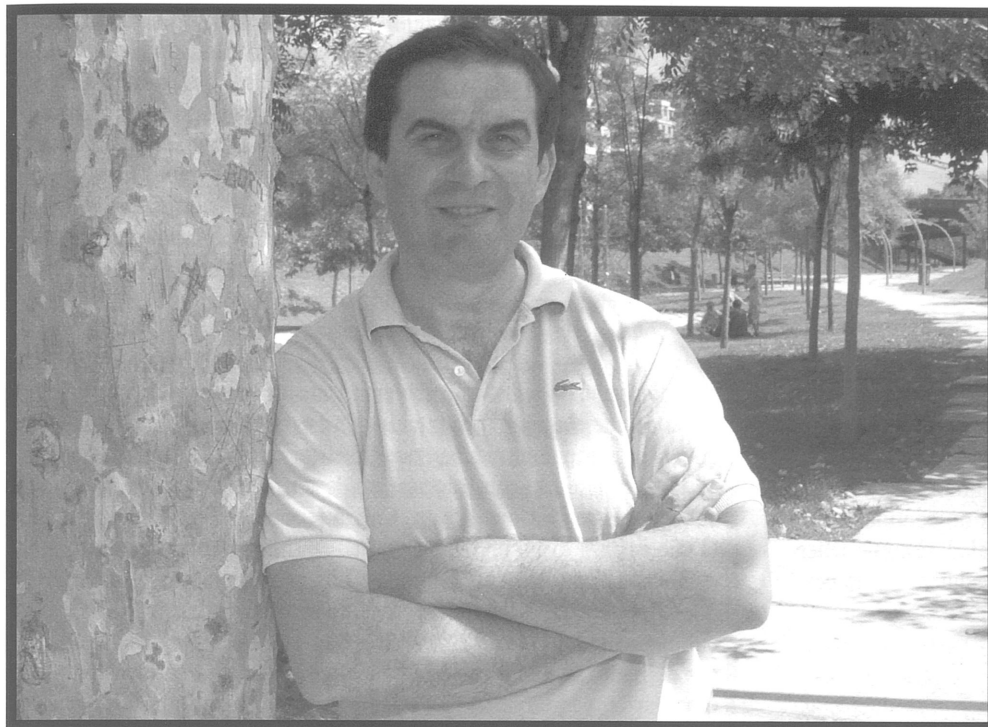
-Quan va començar a fer feina, va ser ja a institucions?

-No. En principi vàrem muntar una petita empresa, bàsicament de geògrafs i algun biòleg i a partir d'aquí vaig començar a col·laborar amb l'Ajuntament de Calvià. L'any 94 vaig tenir l'oportunitat de participar en la creació de la primera Agenda Local 21. Tot era molt nou, només feia dos anys de la cimera de Río, on va sorgir el tema de la sostenibilitat i les agendes locals. Ara veig, des de Menorca, com neixen les agendes locals als vuit municipis menorquins, però tot és molt diferent, continua sent engrescador i apassionant, però llavors era un camí que obriem, no teníem cap referència per guiar-nos. Cada passa era desconeguda i no sabíem molt bé com interpretar allò de "pensa en global i actual en local", era una cosa totalment nova. Des de les primeres passes de l'Agenda Local de Calvià han passat gairebé vuit anys i per a mi va ser una fita que em va marcar molt. Fins llavors em dedicava més al tema urbanístic i a Calvià vaig veure aquest altre vessant més ambientalista, més proteccionista i va ser una oportunitat única, tant per a l'ajuntament, que encara que rebi crítiques crec que està en la línia correcta i que no es pot fer més del que es fa sense rompre la baralla, com per a mi, professionalment.

LES PRESSIONS

-Quan varen fer el seu treball a Calvià, varen rebre pressions?

-Nosaltres, com a equip col·laborador, no varen rebre cap pressió, encara que sabíem que n'hi havia. L'alcaldeessa, Margarita Nájera, sempre va tenir molt clar que, malgrat totes les pressions, s'havia de canviar el model, això era el que ens transmetia, que, malgrat les pressions, s'havia de canviar, perquè en cas contrari s'anava cap al desastre. Amb això, la batlessa va ser un poc precursora. Avui encara hi ha polítics que no s'adonen que és necessari aquest canvi de model i continuen amb la bona posada davant els ulls, no s'adonen d'on du la política de créixer sense fi. He estat a Alacant fa uns dies per fer una conferència i van cap al desastre més absolut i no s'adonen i, endemés s'enorgulleixen del que fan... edificis de cinquanta pisos! És una bogeria. Crec que Margarita Nájera va ser precursora perquè va saber veure que el model desenvolupista que tenia en aquells moments a Calvià conduïa al desastre i no tenia futur. Pot ser que encara no fos massa tard, encara hi havia temps. Les contradiccions que pateix Calvià són els resultats de les polítiques anteriors a l'Agenda Local 21 i no de les que es fan de llavors ençà. Quan

començarem l'Agenda Local 21 a Calvià, no hi havia res, i tot l'equip ho inventava tot, la Diputació de Barcelona ha engegat vuitanta o noranta processos d'Agenda Local 21. Ara ja se sap quines són les passes: auditoria ambiental, pla d'acció, fòrum ciutadà, però en aquell moment ho inventàvem tot. Això és molt agradable i apassionant, perquè penses que fas alguna cosa creativa. Cada passa, cada sistema a seguir, els indicadors, quan parlarem per primera vegada d'ecotaxa, o d'observatoris mediambientals, teníem la sensació que ajudàvem a canviar alguna cosa. Vaig tenir la sensació que deixàriem alguna cosa, ara he vist l'important que va ser l'ocupació de sa Dragonera, però a Calvià vaig pensar que feia alguna cosa positiva, que no s'havia intentat mai. Per això vull donar les gràcies a Margarita Nájera, i ara també estic agraït a Joana Barceló i a la consellera d'Ordenació del Territori, Maria Lluïsa Dubón, perquè han confiat en mi per a aquesta tasca també a Menorca, i puc treballar en un camp que m'apassiona.

ELS LÍMITS DEL BENESTAR

-Quin indicador fa veure clarament que un model comença a canviar?

-És difícil de veure. És complicat sintetitzar això en un sol indicador. Hem pensat en alguns indicadors i en els recursos. Sempre s'havia pensat que el creixement s'aturaria per la pròpia dinàmica. Creïem que quan s'acabés el territori, l'aigua... en no saber què fer amb els fons o quan el trànsit ens mengés i no tenguéssim electricitat, el creixement s'aturaria. Però, amb el pas del temps ens hem adonat que això no és així, perquè els enginyers són capaços de resoldre qualsevol problema que plantegi el creixement. No tenim aigua, doncs la duim en vaixells o la feim de la mar, si no tenim territori, creixerem en vertical, si els cotxes ens mengen farem més autopistes i aparcaments de set pisos. Ens adonarem que la manca de recursos no és un element que aturi el creixement. Però tots varem arribar a la conclusió que hi ha un indicador bàsic per veure a quins límits s'arriba i és la sensació de benestar o no que percep la gent. Aquesta sensació no la poden resoldre ni els enginyers ni la tecnologia. Quan la gent va a un restaurant i troba ple, aquesta és una sensació que no

li agrada, quan va a la platja que ha anat tota la vida i ha d'aparcar a dos quilòmetres perquè tot és ple de cotxes, té una sensació inevitable d'incomoditat. Això ha estat el que ha fet que a Balears es prengui consciència que això no pot continuar així. A Menorca s'ha produït alguna cosa semblant, encara que no s'hagi assolit encara el nivell de tensió territorial i demogràfica que tenen la resta de les Illes, la gent té clar que no per guanyar una mica més s'han de perdre quotes de benestar.

SENSACIÓ D'OFEGAMENT

-A Mallorca l'any 98-99 hi va haver una plena consciència d'això, i els polítics es varen posar nerviosos, el PP va impulsar les Directrius territorials, etc.

-A aquella època hi va haver un canvi molt important i és que aquesta sensació d'ofegament va deixar de ser una sensació de dos mesos i va passar a ser de sis mesos i a Mallorca la gent es va dir, "així no es pot

viure". La gent tenia assumit que l'agost és molt empenyador, però que aquesta sensació l'any 1998 duràs sis mesos va ser el que va fer que molta de gent es posàs les mans al cap. A Calvià l'any 98 va ser important també l'Operació vaixell i la mateixa gent de l'ajuntament pensava que alguna cosa no anava bé, perquè part de l'aigua de l'Operació vaixell era per a Calvià. Aquest any, fins i tot sectors de la dreta i dels més desenvolupistes, s'adonaren que això no podia continuar d'aquella manera. Primer hi hagué el problema de l'aigua, el 99 el del fons i ara el trànsit perquè s'arriba a 950 cotxes per cada mil habitants i tenim el parc més dens de tota Europa. Som l'única comunitat autònoma que té Els Verds al Parlament i l'única que té una consellera verda, és a dir, hi ha hagut una conscienciació de la gent. Així com vàrem ser un exemple del dolent amb la balearització, tenim l'oportunitat de ser també el model on mirar-se en voler tornar enrere. No és fàcil aturar, perquè el sistema està pensat per créixer. Vivim a Menorca les contradiccions d'intentar parar. Quan intentes parar, sorgeixen les contradiccions més inimaginables. Per exemple, la gent ha fet un crèdit estalvi-habitatge, però no es pot comprar una casa perquè s'han posat quotes i no pot fer-la. El sistema està pensat únicament per créixer. I quan s'intenta aturar és com aturar una locomotora llançada a dos-cents quilòmetres: tot cruix i s'escalfa. A vegades això espanta. Aquesta vegada ho veig a Menorca des de dins. Jo he participat en dos processos, a Calvià per primera vegada i ara a Menorca, són dos processos que serveixen d'exemple, però la gent de Balears i, especialment la de Menorca, té por de citar Calvià, no sé per què. Pensen que està molt vist i molta de gent ha copiat el model de Calvià, sense dir per què ho feia. Calvià va ser el primer municipi que es va atrevir a desclassificar de manera massiva centenars d'hectàrees de sòl urbanitzable. Tothom pensava que això era començar un procés que donaria lloc a milers de milions en indemnitzacions, però Calvià es va atrevir i s'ha vist que és possible desclassificar. Molts d'altres ajuntaments ho fan, a més petita escala. Evidentment que el model calviàner podria ser més agosarat, però també hi cabria la possibilitat que tot es rompés, ara que ho mir de l'altre costat, veig que a vegades no pots anar fins on voldries, tenim alguna urbanització a Menorca que voldriem desclassificar del tot i no es pot, perquè implicaríem l'Administració en un procés d'indem-

nització... i s'ha de negociar. És molt difícil congeniar tot el que voldries fer amb el que la llei et deixa fer.

-Com definiria vostè la sostenibilitat?

-Hi ha moltes definicions, però jo la definiria com aquell sistema en què la societat és capaç de deixar als que vendran darrera, com a mínim, el que ha trobat. És a dir, no consumir aquelles coses que són irrecuperables, no destruir allò irrecuperable i a Balears, la sostenibilitat és l'equilibri territorial. Tots els problemes a Balears vénen d'aquí, perquè no tenim selves en perill de desaparèixer. També formam part de la sostenibilitat global. Si tenim més de 900 cotxes per cada mil habitants, col·laboram amb la nostra quota a la destrucció de la capa d'ozó. Amb això, no em desentenc de la nostra quota de responsabilitat global envers el planeta, però crec que si aturam el creixement territorial, si controlam l'equilibri territorial, haurem aconseguit la resta d'equilibris. Els cotxes no continuaran creixent, els fems tampoc, no haurem de fer dessaladores, que tenen un consum elèctric brutal. Els enginyers el que no diuen és que per convertir aigua de la mar en aigua potable, s'ha de fer una despesa ecològica brutal, això s'amaga. Només es pot fer perquè es paga el barril de petroli a preu de rialles, a trenta euros, el cert és que el petroli, comparat amb els anys setanta, no ha fet més que depreciar-se en valor real. Continuem dilapidant una energia que robam, per dir-ho així, al Tercer Món. Estic segur que si el Tercer Món apugés el preu del petroli en consonància a la inflació occidental, el barril hauria de costar cent dòlars i m'agradaria saber com es farien funcionar les dessaladores amb aquest cost. A Menorca ens ofereixen, permanentment una dessaladora que no volem. Només diuen que per què tenir aigua salada si pot ser bona, no expliquen que això funciona amb petroli, que és una tudada de recursos immensa i que el que s'ha de fer és gastar un poc menys d'aigua. La sostenibilitat passa perquè cadascú sigui conscient que tota la nostra riquesa se sosté a costa del Tercer Món.

-A Menorca hi ha encara una certa cultura de l'estalvi d'aigua, dels recursos?

-Crec que de cada vegada menys. En aquests darrers anys i arran del boom immobiliari que s'ha produït i que ha dut una riquesa molt gran per a tota Menorca, també s'ha perdut aquesta cultura de l'estalvi. Es manté més que a Mallorca, perquè encara hi ha algun poble com a "més poble" que a Mallorca, on la gent està més a prop del camp i de la seva cultura. Però aquest darrer boom, el que a la universitat es diu el tercer boom turístic, això acaba amb aquesta cultura de l'estalvi.

LES CRISIS DE CADA VEGADA DUREN MENYS

-Els models també tenen crisis de creixement, creu que aquestes crisis poden regular-lo?

-Crec que no, perquè cada vegada el sistema ha trobat la manera que aquestes crisis de creixement siguin més petites. La crisi del 73 va ser molt profunda, va acabar amb el primer boom turístic, va ser una crisi que va durar un parell d'anys. La del 92 ja va durar menys, i ara sembla que vivim una nova crisi que ni tant sols no arriba a crisi, és com si el sistema hagués trobat la manera de sortir-ne. Sembla que el sistema ha trobat l'antibiòtic per prevenir les crisis abans que arribin. Aquesta és una nova crisi, que diuen que és molt forta i que va coincidir amb la desfeta de l'economia basada en Internet, però ni tant sols no es percep com a crisi, sinó com un menor creixement, perquè no s'arriba a un creixement negatiu. El

sistema econòmic ha trobat la fórmula perquè les crisis siguin com a petits refredats que l'únic que fan és aturar la velocitat, però el tren no s'atura com feia abans. Ara, en aquesta crisi, que ja dura dos anys, l'únic que passa és que en lloc de créixer el 7% es creix el 2%. La societat s'ha de regular, i utilitzar eines com aquesta de les agendes locals. La base es troba en la participació i que la gent faci veure als polítics que no li interessa ser més ric si no pot fruit de la seva riquesa. Sinó que el que interessa és viure bé i deixar viure la resta de la gent, sense acabar de fer esclatar el sistema.

-Els polítics són coherents amb el discurs de sostenibilitat?

-Els ajuntaments tenen un problema i una cultura que es veu. El que passa és que els ajuntaments viuen en la pobresa, els mantenen en una gota a gota econòmic i s'han acostumat a viure durant molts d'anys de les llicències de construcció i no de fer pagar als veïns ni tant sols el cost dels serveis que donen. Calvià té unes taxes relacionades amb el que costa, i hi ha municipis en què fa riure el que la gent paga d'IBI o de fems. No t'ho expliques. Llavors els ajuntaments han vist que l'única manera de poder mantenir serveis, policia a l'estiu, enllumenats, les carreteres, etc., és amb les llicències. Ara tenim el cas de Sant Lluís que va donar unes llicències, perquè es varen espantar en veure que si no podien donar llicències de construcció no quadrarien el seu pressupost. Un ajuntament està molt a prop del dia a dia i el que preocupa a l'Administració local són les coses concretes, però a vegades manca aquesta visió insular. Els ajuntaments de Menorca volen tots intentar desenvolupar una agenda local 21, però n'hi ha algun que té contradiccions, el sistema provoca contradiccions i el que s'intenta parar s'escalfa. Molta gent quan sent tremolors, pensa que s'ha d'ajornar el moment de canvis, els canvis fan por. Tots volen ajornar una mica el moment del canvi. Em vaig reunir amb l'Ajuntament de Sant Lluís i tenen clar que no han volgut trair mai l'esperit del PTI i de la sostenibilitat, reconeixen que si s'han equivocat tornaran enrere i amb un equip de tècnics revisen les llicències per tornar enrere si hi ha hagut un error. El que crec és que s'han fet una mica de por del canvi i han dit ja canviarem l'any que ve, que enguany hem de quadrar el pressupost.

-Com veu el Pacte territorial?

-Intentam incorporar tothom, parlam molt amb els promotors d'urbanitzacions, que seran uns dels principals afectats per aquest canvi de model territorial. En general rebem respostes molt positives de promotors que accepten reduir les seves urbanitzacions. A Menorca la consciència és molt més alta que a Mallorca. Amb els hotelers també intentam dialogar, tot i que discrepen del Pla de l'oferta turística, perquè s'hi crea un model d'hotel petit, amb més metres per plaça. També els hem dit que no només és una qüestió de metres per plaça. Som conscient que el desenvolupament sostenible no passa perquè els hotels tinguin seixanta o setanta-cinc metres per plaça i que si el problema són els metres podem arribar a un acord. L'important és que el model sigui en ell mateix sostenible, amb hotels de qualitat, petits, bons, i passar de la quantitat a la qualitat. Això a Menorca ho té clar quasi tothom.

-No es permet, per exemple ni un edifici plurifamiliar més a la costa, això deu ser difícil de donar a entendre?

-És una de les mesures que pensàvem que seria més conflictiva i no ho ha estat. La gent ha acceptat això de bon grat, els constructors ho han acceptat i diuen que no són necessaris grans blocs d'apartament i que el que es necessita és construcció bona. Això dóna una idea del tarannà que hi ha a Menorca i de com la gent accepta coses que a

Mallorca serien impensables. No m'imagin aquesta mateixa prohibició dels plurifamiliars a Mallorca.

-A Mallorca a la fi el Govern ha aconseguit una llei de quotes que redueix el creixement del 7% a l'1%.

-Sí, es passa a un creixement d'un 1% i busques, però un 1% continua sent bastant, encara que com a primera passa crec que està bé i el que s'ha de fer és créixer uns quants anys a l'1% i anar reciclant. Diverses comunitats han viscut reconversions dures de la metal·lúrgia o de la mineria i aquí hem de ser conscient que hem de reconvertir la construcció. Aquest 1% és bo per donar aquest marge de cinc a vuit anys, perquè la construcció es pugui reconvertir. A Menorca, la idea és que durant aquests deu anys que durarà el PTI, s'aconsegueixi l'equilibri entre el sector hotel·ler i el de la construcció, que es facin nous hotels que són de qualitat i sempre rebaixin places, i que es consolidi el que hi ha, i que la construcció se centri en els nuclis ja consolidats, als habitatges socials i a la rehabilitació.

LA MODIFICACIÓ DE LES DOT

-Què pensa de la modificació de les DOT, s'haurien d'haver modificat més en profunditat?

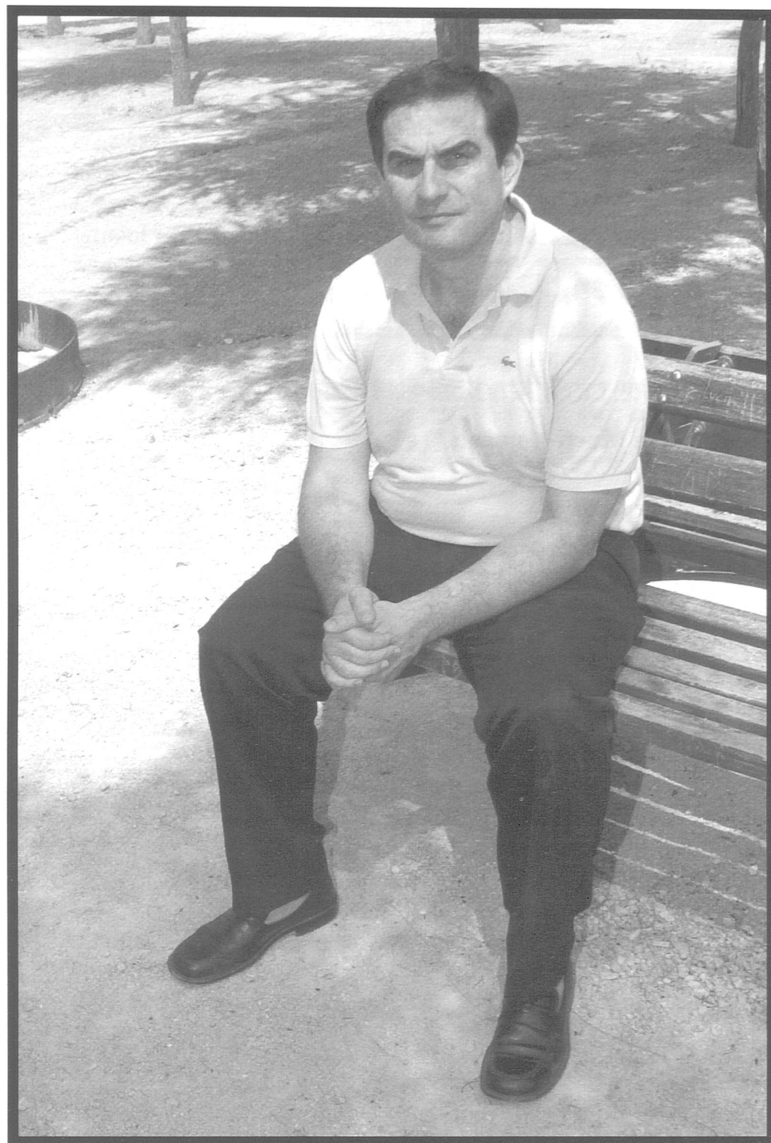
-Només es varen modificar per posar unes mesures preventives i una segona reforma no va ser possible. Això ha estat un problema, perquè a l'hora de redactar el PTI hem hagut de fer equilibris per desenvolupar alguns dels temes que nosaltres creim que s'havien de fer, com per exemple corregir els errors de la Llei d'espais naturals. La LEN tenia molts d'errors, a Menorca el barranc d'Algendar només estava protegit des de l'aigua cap a l'esquerra, això no és comprensible, a no ser que hi hagués un interès, un projecte d'urbanització a la dreta. El que no té sentit és que un barranc que són dos penyals amb un torrent enmig, només es protegeixi des del torrent cap a l'esquerra. Ara, amb el PTI protegim el 20% més del territori amb una figura que s'anomenarà Àrea Natural d'Interès Territorial, pràcticament igual que l'ANEI i que corregirà aquests errors o marginacions voluntàries en la protecció. Però ens trobam que les DOT gairebé no ho permeten i s'ha de jugar al límit de les DOT i de la Llei del sòl, perquè les Directrius tal com estan ara gairebé no deixen protegir més. Hagués anat molt bé si s'haguessin modificat les DOT.

-Hi havia un projecte, però va decaure.

-El Pacte de Progrés té els seus equilibris interns i aquest projecte no va poder anar endavant. Tenim el que tenim i amb això s'ha de jugar. A l'Administració no es pot fer taula rasa i s'ha de jugar amb el que hi ha. El gran problema a Mallorca és l'edificació en sòl rústic, que té una gran demanda. És evident que a Menorca també hi ha un sector que demanda que es pugui construir en sòl rústic, però la pressió social, que no ho vol, és tan clara que permet que no es construeixi a sòl rústic. Si alguna cosa tenen clara a Menorca és que no volen acabar com Mallorca.

-Hi ha un consens ampli de tots els partits polítics?

-He tengu alguna entrevista concreta, per exemple amb un constructor, i em va dir que com a menorquí el PTI li agradava, com a constructor, no. Això demostra que hi ha una consciència, són capaços de dissociar el seu ens menorquí de la seva feina. Una cosa és estimar Menorca, ser menorquí, i una altra cosa és conjuntural, la

seva feina. Diferencien molt bé i a Mallorca no es fa, perquè no es veu més que la riquesa immediata, que a l'aeroport arribi un milió de persones més! S'ha perdut aquesta consciència d'arrelament a la terra, es viuen els aspectes conjunturals i s'ha perdut la visió estructural. Tal vegada perquè molta de gent va emigrar del seu poble a Palma o a la costa. Això a Menorca no s'ha produït tant i es viu al poble, es viu l'estructural, sense deixar-se endur pèr la llusor de la riquesa d'aquests booms turístics.

-I tampoc a Menorca no s'ha venut terra?

-Tampoc. En certa manera la venda es produeix perquè el mallorquí es desarma de la terra i perd la visió del que és important i del que és accessori i comença a vendre la terra, les cases i els pobles. Això difícilment es produirà a Menorca, la societat menorquina és molt més estructurada i no es produirà aquest moviment.

-Vostè està d'acord amb la tesi que es va vendre terra per compensar la baixada de la renda turística?

-Està clar que quan deixes de vendre els articles i tens els mateixos ingressos és perquè vens la botiga. Si tu vens la terra, no podràs vendre quinze dies d'estança a un turista.

Pensar en futur

Entrevista a Martí Xamena

per Magdalena Cortès

Martí Xamena és un hotelier de raça. Té clar que sense el turisme no som res i que hem de sacrificar el que és nostre per mantenir el mercat turístic. En anomenar l'Agenda Local 21 tot són elogis cap a l'ajuntament i cap a aquesta iniciativa, repeteix sovint la frase "anam per bon camí". En la seva opinió, "l'Ajuntament de Calvià és l'ajuntament turístic número u de Mallorca". De fet Calvià, amb prop de 120 mil places turístiques, ha estat des de sempre una destinació turística massiva, potser per això va ser el primer municipi que es va plantejar posar fre al creixement. Els hotelers participen en aquest procés de canvis i estan satisfets perquè ara tenen un municipi més net, més comunicat i amb més infraestructures, però no per això deixen de tenir clares unes demandes molt concretes: millorar el transport públic, la seguretat ciutadana i les instal·lacions complementàries al voltant dels hotels. Segur que no tot és positiu, mai no ho és, de totes maneres em costa que Martí Xamena faci alguna crítica a l'estratègia de l'Ajuntament de Calvià. Quan parlem de la intenció d'aconseguir un turisme de més qualitat, Xamena comença a no estar-hi tan d'acord. Per a ell, el turisme de qualitat no és el de major nivell adquisitiu sinó el més educat i respectuós amb el medi ambient. Per a ell, "es noten més 100 turistes que no estan a un hotel que 1.000 que estan a un hotel". Martí Xamena també és crític amb la limitació del creixement que ha posat en marxa l'Ajuntament de Calvià. S'han aturat sobretot les places hoteleres, en canvi, les extrahoteleres han augmentat prop d'un 40%. Per a Xamena, "s'ha desenvolupat massa la construcció". Com amb el ploure, mai no es progressa a gust de tots. El procés ha començat, però el camí cap a sostenibilitat és llarg i està ple d'entrebancs.

Martí Xamena Toro va néixer a Palma el 20 de febrer de 1945. Als quinze anys se n'anà a França on va estudiar durant quatre anys a l'Escola d'Hostaleria d'Estrasburg. En acabar va continuar a l'Escola d'Hostaleria de Tegensee, a Alemanya, fins al 1965. Va tornar a Mallorca per començar a fer feina com a subdirector de l'Hotel Bon Sol, propietat del seu pare, Antoni Xamena Ramón. Aquest hotel, situat a Illetes, obri les seves portes l'any 1953 amb 14 habitacions i ara en té 92. Des del 1984 és president de l'Associació d'Hotelers d'Illetes i Cas Català, fa trenta anys que és director de l'Hotel Bon Sol.

-A principis dels anys noranta es va plantejar una nova estratègia de desenvolupament integral i a llarg termini per reorientar el desenvolupament turístic i local en clau de sostenibilitat. Així neix l'Agenda Local 21. Era necessari un canvi?

-Sí, va ser molt oportú estudiar un poquet tot el que era el terme municipal de Calvià, per saber on érem, on es volia arribar i quines actuacions s'havien de fer en conjunt per arribar allà on es volia arribar. Es va fer aquest estudi, després es va fer una proposta d'actuació, es varen mirar diferents fórmules i al final es va arribar a la conclusió de fer les 10 línies d'acció, 40 propostes d'iniciatives i 15 accions immediates que s'adapten sobre la marxa. En conjunt, crec que va ser una gran cosa, perquè avui en dia si no hi ha una previsió a llarg termini, tan si ets un ajuntament com si ets una empresa, t'enfrontes a problemes de difícil solució.

-Què creu que va motivar l'Agenda Local 21, el deteriorament mediambiental o la pèrdua de competitivitat de Calvià com a destinació turística? Precisament a principis dels noranta travessàrem una crisi motivada per la Guerra del Golf.

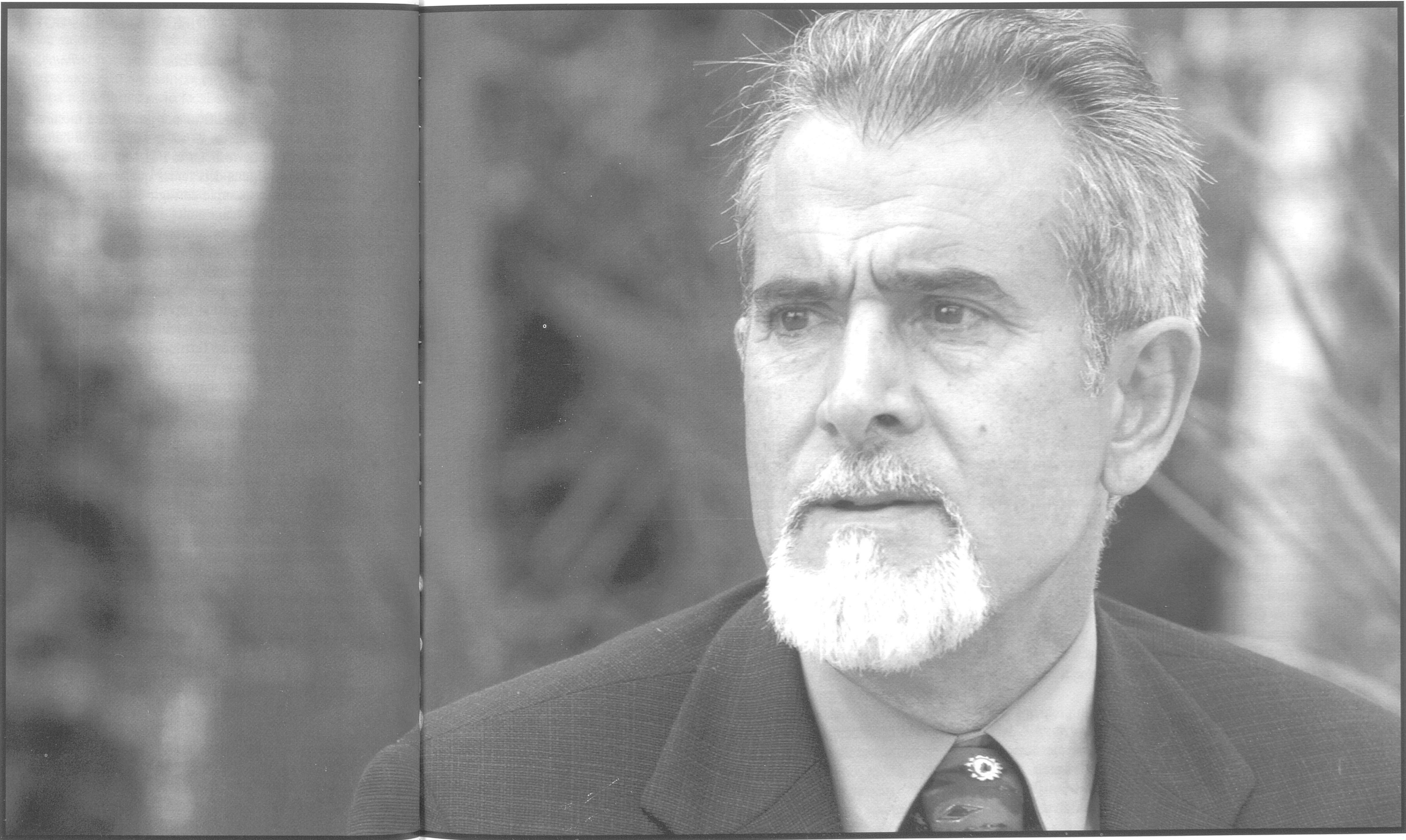
-Varen ser un conjunt de coses. L'ajuntament es va adonar que no podiem continuar amb un desenvolupament infinit perquè els recursos se'ns acabaven, teníem problemes d'aigua, d'electricitat, de residus, de comunicacions, el sòl s'ocupava d'una manera desenfrenada... era un conjunt de problemes. En el conjunt de les Balears, també es va veure que hi havia un desenvolupament turístic massa exagerat i es va fer la Llei turística, el Pla d'ordenació de l'oferta turística (POOT) i l'Ajuntament de Calvià va veure que era necessari fer una cosa semblant a nivell de municipi.

-El nostre turisme començà els anys seixanta i es desenvolupà de manera improvisada i insostenible. Pensa que amb l'Agenda Local 21 es va pensar a llarg termini per primera vegada?

-Normalment tots els organismes públics tenen problemes de finançament i funcionen més a curt termini perquè estan condicionats per les eleccions. Si solucionen els problemes del moment és difícil tenir temps de començar a pensar a llarg termini, i això és un error perquè es fan actuacions momentànies que no van coordinades amb futures actuacions que haurà de fer el consistori següent. L'Agenda Local 21 és un pla de previsió i d'actuacions a llarg termini i facilita molt les coses per a futurs consistoris perquè se segueix una línia molt clara. Tot això va acompanyat d'estudis continus que fa l'ajuntament sobre l'opinió dels visitants i l'opinió dels residents. Les actuacions es fan a resultes d'aquestes opinions.

"L'AJUNTAMENT ENS ESCOLTA MOLTÍSSIM"

-En l'elaboració de l'Agenda Local 21 es posa molt èmfasi que totes les accions previstes són resultat d'un debat i han estat concertades amb la societat civil. Hi va haver una participació efectiva dels ciutadans en general, i dels hotelers en particular?

-Nosaltres tenim una batlessa que, a part de fer moltes coses, escolta molt i té molt de contacte amb els agents econòmics i amb la gent. L'ajuntament consultava al president de cada associació d'hotelers, després nosaltres transmetíem aquestes consultes als nostres afiliats de cada zona i comunicàvem a l'ajuntament aquestes opinions. També es va posar un telèfon obert a tots els ciutadans perquè donassin la seva opinió. A més, regularment es fan reunions amb els ciutadans, tant empresaris com particulars, on poden participar i donar les seves opinions.

-Quines foren les propostes i les opinions que varen expressar els hotelers durant el procés d'elaboració de l'Agenda Local 21. Varen ser escoltats?

-Sí. Nosaltres tenim una cosa molt clara: on nosaltres tenim un avantatge sobre els nostres països competidors és en les instal·lacions complementàries i, sobretot, en les infraestructures al voltant dels hotels, perquè tot això costa molts de doblers i temps i és on aquests països van més endarrerits. Avui en dia, per a qualsevol destinació turística competidora nostra, Turquia, Grècia, Tunísia, el Carib... fer un hotel tan bo com el nostre o millor és qüestió de sis mesos o d'un any; el personal també té una formació, com a mínim igual que la nostra, bé, jo sincerament crec que millor, ja que estan disposats a estudiar, a aprendre, a formar-se... perquè necessiten la feina més del que la necessitam nosaltres, aleshores ens guanyen també en servei i en personal. Per tant en les infraestructures és on tenim la carta més forta per competir amb aquestes destinacions alternatives.

Vàrem donar les nostres idees i se'ns va escoltar moltíssim, se'ns continua escoltant, tenim reunions contínues amb l'ajuntament i sincerament crec que la relació de l'Ajuntament de Calvià amb els hotelers és un exemple que s'hauria de seguir a altres llocs. Sempre dius "haguessin pogut fer qualche cosa més... això m'hagués agradat d'una altra manera...". Però és impossible que et facin el vestit a la teva mida, per ventura ni si l'haguessin fet a la teva mida no t'hauries conformat, perquè també canviem d'opinió, però se'ns va escoltar molt.

-Però exactament, què és el que els hotelers de Calvià demanen a l'ajuntament? Parlem de coses concretes.

-Ara del que es queixa més la gent és del transport públic i de la seguretat ciutadana. Fa molts d'anys que l'ajuntament lluita per intentar trobar una solució i sembla que ara s'ha aconseguit projectar un sistema nou de transport que esperam que d'aquí a un any o dos funcioni bé. Una vegada que el transport públic es coordini un poc amb l'ajuntament ho podrem aconseguir. Per millorar la seguretat ciutadana s'estudia el sistema de policia de barri.

Molts d'altres problemes que teníem, avui en dia, ja estan solucionats. Si tens brutícia davant la platja telefones a Calvià 2000 i envien la barqueta a recollir-la, això fa uns anys era impensable perquè depenia de Ports o de Costes, tothom se'n rentava les mans i no es feia res, ara l'ajuntament ha aconseguit permisos i té unes unitats d'actuació dins la mar. Tots els problemes que detectam els comunicam a l'ajuntament o demanam que es convoqui una reunió per solucionar-los i normalment ens escolten.

Un altre tema eren les actuacions de l'hivern. Era un problema perquè durant l'hivern la gent no sabia què fer i s'avorria. A Calvià hi ha un pressupost de devers 40 milions, que podria ser més important, però bé, perquè a l'hivern es facin activitats fora dels hotels. Teníem problemes perquè la gent no es podia passejar i estaven incomunicats amb la resta de zones i s'ha arreglat amb el Passeig Calvià. També

feim el pla per recuperar tot el litoral. Es van fent actuacions sempre sobre l'Agenda Local 21 que és un projecte que contempla pràcticament totes les àrees d'acció que poden existir a l'ajuntament.

RECUPERACIÓ DEL LITORAL I ESPONJAMENT DELS NUCLIS TURÍSTICS

-Dins la tercera línia d'acció de l'Agenda Local es preveu la conservació de les platges i la recuperació de la qualitat de la mar.

Enguany a Calvià ha disminuït el nombre de platges amb Bandera Blava.

-Això de la Bandera Blava és important però, com deia l'altre dia el responsable d'aquest tema, si una platja no té Bandera Blava no vol dir que sigui dolenta, de vegades depèn que aquell dia l'aigua sigui més bona o més dolenta o que el corrent vengui d'un costat o de l'altre. A mi on m'agrada més nedar no és a les platges amb Bandera Blava sinó a les platgetes que ningú no sap on són, a les caletes amb aigua transparent... i una caleta d'aquestes mai no podria tenir Bandera Blava, perquè per a això s'ha de comptar amb serveis, dutxes, socorristes... un caramull de coses. De tota manera, el que és important és que tenim banderes blaves i, si enguany hem baixat un poquet, hem d'intentar corregir això i l'any que ve tornar a tenir un parell de banderes blaves més. Si cada any disminuïssin sí que hi hauria un problema seriós, però una disminució puntual no crec que sigui un problema que ens pugui afectar exageradament.

-Crec que, en general, l'estat de les platges millora amb els anys?

-Jo crec que sí, basta veure les platges que teníem a Palmanova, a Magaluf o a Peguera fa deu anys i com estan ara. Palmanova era dues trinxetes d'arena on quasi no es podia jeure d'estreta que era, i avui té unes platges extraordinàries. A la mar, jo me'n record perquè a mi m'agrada molt nedar, fa uns anys no es podia quasi nedar, perquè l'aigua era plena de porqueria, anaves per l'illa de sa Porrassa i senties una pudor d'aigua bruta horrible, i això s'ha eliminat.

-Una altra de les mesures més espectaculars i més conegudes va ser l'esbucament d'hotels i la compra de solars urbans per excloure'ls de l'edificació. Pensa que això ha estat efectiu?

-Crec que és una bona solució tomar un edifici deteriorat i en el seu lloc fer un aparcament o un parc, perquè falten zones verdes. A Calvià es construí en una època que es veien les coses d'una altra manera i, la majoria de zones estan molt densament construïdes. Ara, com això val molts de doblers i els doblers els necessitam per a moltes coses, dins del possible s'hauria d'intentar que això ho fessin les empreses privades.

La llei turística contempla que si vols fer places noves has de comprar un hotel vell, l'has de tomar, has de donar aquest solar perquè l'ajuntament pugui fer una zona verda i utilitzar aquestes places per fer l'hotel nou. Aquest crec que és un bon sistema perquè no afecta la caixa de l'ajuntament i produeix l'efecte que volem, que és un esponjament.

En casos puntuals, quan aquell edifici està tan deteriorat que és una ofensa per a la gent que passeja perquè té els vidres romputs, està ple d'okupes, té coses que pengen de les finestres... i en aquell moment no hi ha solució, perquè ningú no necessita places i ningú no vol comprar aquell hotel, és important que l'ajuntament actuï per tomar-lo.

-En aquest cas és important que l'ajuntament actuï, perquè confiar

en la iniciativa privada pot retardar el procés d'esponjament. Els empresaris no actuen si no els surt rendible, a no ser que hi hagi una conscienciació d'un altre tipus.

-No és qüestió de conscienciació. Tothom paga impostos i, si un hotel paga els seus impostos, per què ha de comprar el solar veí i fer una zona verda? Cada any hem de fer inversions enormes per estar al dia, perquè els clients ens demanen cada any més coses, doblers no en queden per comprar res. La idea és que, quan un hotel vol ampliar o vol construir un establiment nou, que compri aquests edificis que són a la venda i dediqui els solars a zones verdes. Això, que és previst per la llei turística, ara no es fa molt perquè em sembla que ara no hi ha ningú que vulgui ampliar l'hotel, està tot molt aturat.

"LA PLANTA HOTELERA ÉS MOLT COMPETITIVA"

- Pensa que en general el nivell de la planta hotelera de Calvià és bo. Hi ha hagut una modernització de la planta hotelera en els últims deu anys?

-Els hotels s'han modernitzat, va sortir la llei de modernització dels hotels i en el terme tots els hotels s'han modernitzat, i els que no ho han fet han tancat. La planta hotelera continua sent molt bona i molt competitiva. A Mallorca, i a Calvià sobretot, els hotels continuament es modernitzen.

-Com ha contribuït l'ajuntament a fomentar aquesta modernització?

-Ara mateix, l'ajuntament ajuda amb la política que quan fas reformes interiors per millorar l'hotel no t'exigeix que tenguis un permís d'obra, com és una obra menor fa els ulls grossos, no mira prim. En principi s'hauria de demanar un permís per renovar l'habitació o millorar l'enrajolat... però si no ho demanes no diuen res, saben que ho fas, et deixen tranquil i així cada any vas fent. Nosaltres cada any renovam deu o dotze habitacions, i en deu anys hem refet cent habitacions, que és més o manco les que tenim al nostre hotel. Jo no som molt partidari de les subvencions perquè si un hotel es renova, en principi, és perquè pot assumir-ho. Ara bé, que l'ajuntament ajudi a buscar solucions o faciliti els permisos és important, perquè si un hotel per fer una reforma ha de tornar mig boig per cercar com ho pot fer per complir amb la legislació i perd mesos i mesos intentant cercar una solució, és molt costós perquè l'hotel no pot dedicar el seu temps a dur l'hotel sinó que l'ha de dedicar temps a solucionar els problemes administratius.

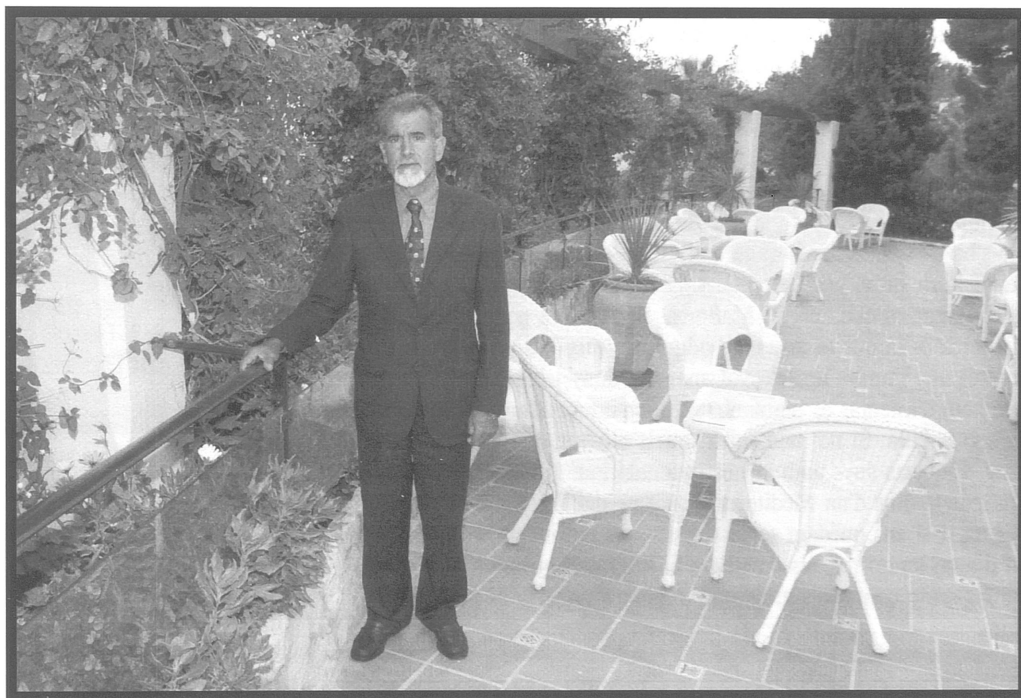
-Pel que fa a gestió hotelera, hi ha responsabilitat des del punt de vista mediambiental?

-Des del punt de vista de l'associació, a Illetes crec que queden ara dos hotels on posar les compactadores de cartró, la resta ja en tenim fa molts d'anys, també reciclam la resta d'envasos. Fa dos anys l'ajuntament va posar en marxa un projecte per reciclar residus orgànics amb la intenció de posar una planta de compost, així que

molt prest tendrem els contenidors de matèria orgànica i jo crec que, pràcticament, serem l'ajuntament d'Espanya que reciclarà més. En el cas del nostre hotel, mon pare sempre ha estat un ecologista convençut: teníem depuració d'aigua individual i reutilitzàvem tota l'aigua per regar, mai no hem tirat una gota d'aigua a la mar, fins i tot abans quan no hi havia clavegueram a la zona. Ara encara cremam clovella d'ametlla per economitza gasoil i tenim energia solar des de l'any 1968, així per tenir aigua calenta, a l'estiu, pràcticament no gastam més que clovella d'ametlla, perquè la resta l'aconseguim entre l'energia solar i els aires condicionats que encalenteixen l'aigua. Tenim les aigües grises separades de les aigües fecals ja fa set o vuit anys, a l'estiu les utilitzam per regar i a l'hivern les utilitzam per als wàters. Nosaltres estam molt conscienciats de tot això i tenim la certificació, som el número 18 de Mallorca.

-O sigui que ara els hotels consumeixen menys recursos que abans.

-Sí, ara l'ajuntament intenta que la majoria d'hotels posin energia solar, de fet, ja hem tengut diverses reunions sobre aquest tema. La

gent es va conscienciant més de cada dia i els turistes, sobretot els alemanys, aprecien molt quan un hotel realitza accions per reduir l'impacte mediambiental. De tota manera crec que els hotels, avui en dia, som els que produïm un impacte ambiental menys negatiu, perquè ho reciclam pràcticament tot, mentre que els particulars encara reciclen molt poc.

"HEM D'INTENTAR MANTENIR EL TURISME REPETIDOR"

-Una altra de les línies de l'Agenda Local 21 és substituir el creixement per qualitat sostenible. La clau és aconseguir un turisme de qualitat?

-Jo li diré una cosa, que és per ventura un poc polèmica, el turisme que fa menys mal al medi ambient és el turisme que va a un nucli turístic i que no es mou. El turista que va a Magaluf, per exemple, arriba a l'hotel, s'hi tanca durant una setmana i és com si no fos a Mallorca, només consumeix electricitat i aigua, va a la platja del

costat de l'hotel i només va per la carretera per anar d'aeroport a l'hotel, la resta de Mallorca no la toca per res, per tant, no té cap efecte sobre l'illa. L'inconvenient és que aquest senyor paga poc, perquè té pocs doblers i no contribueix a fer funcionar l'illa, però per una altra part, com de gent amb pocs doblers n'hi ha molta, donen molta feina i hi ha molta de gent que fa feina per a aquest col·lectiu de turistes amb poc nivell adquisitiu.

De turisme de qualitat n'hi ha de dues classes, el turisme de gent molt major que també fa igual que aquests, arriba a l'hotel i no es mou d'allà, i després hi ha el client de mitjana edat que lloga un cotxe i es passeja per tot, aquest turisme du molts de doblers però també té més impacte sobre l'illa.

Jo crec que tot el turisme, mentre doni un benefici, és benvingut. El que hem de fer és no créixer més, de fet fa devers deu anys no ha augmentat el nombre de places hoteleres, però en canvi hem augmentat en un 30% o un 40% les places extrahotelers. Això és el que fa mal, perquè aquesta gent que no va a un hotel, sinó a un apartament, a una casa particular o a un xalet, no paga impostos, es passeja molt, no recicla... Es noten més cent turistes que no estan a un hotel que mil que estan a un hotel.

Les actuacions per obtenir turisme de qualitat no s'han de dir, s'han de fer, si l'hotel i l'entorn milloren cada dia i permeten que el client estigui disposat a pagar un poc més, automàticament el turisme millorarà. I el turisme de qualitat no només vol dir un turista que tenguí molts de doblers, vol dir un turisme més educat i més respectuós amb el medi ambient i això s'obté sobretot amb fets, no amb paraules. Hem de fer actuacions sense dir-ho per fer-los triar Mallorca.

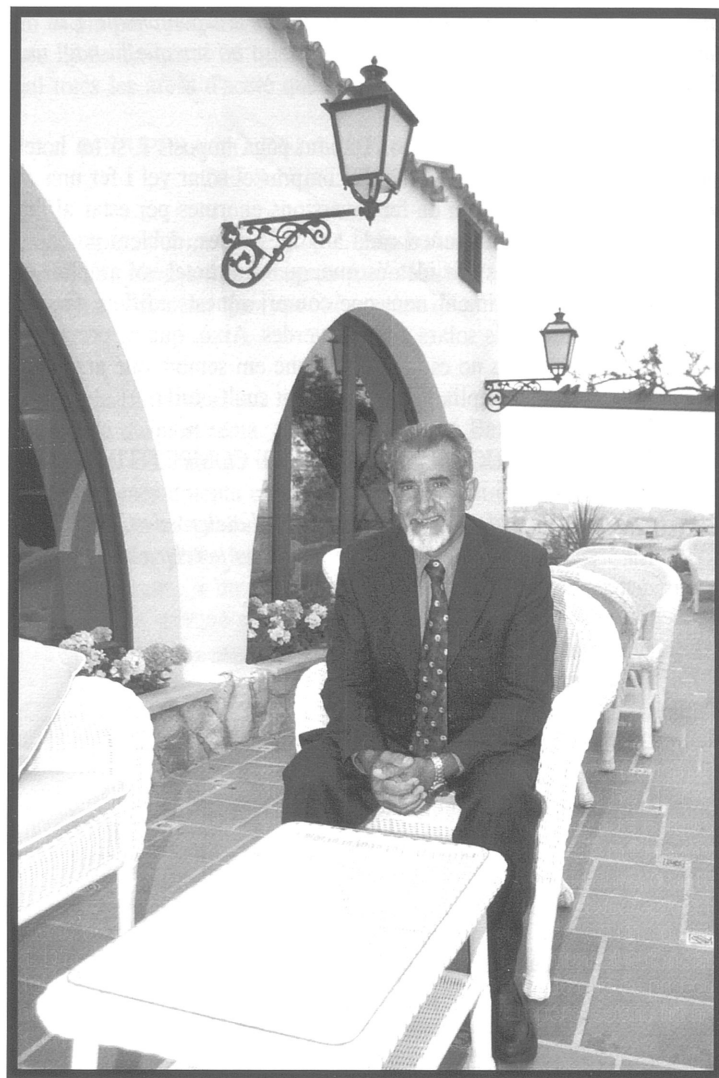
No s'ha d'excloure mai ningú, perquè de gent amb molt de nivell adquisitiu n'hi ha poca, i a aquests els és igual anar-se'n a Singapur o a les Bahames que venir a Mallorca. Per tant, la gent més fidel a Mallorca és la que té un nivell adquisitiu mig tirant a baix però que com és una família no se'n vol anar tan lluny i repeteix cada any. El que hem d'intentar és mantenir el turisme repetidor que és el que ens ha salvat l'illa. Si no mantenim aquest turisme que hem aconseguit al llarg d'aquests anys amb la nostra amabilitat, Mallorca no és més que una goteta dins d'un Mediterrani enorme que té quantitat de platges per tot. I si ens quedam sense turistes ens morim de fam, perquè avui en dia no tenim res, els ametllers hi són, les figueres hi són, els camps estan com estaven però això no ens donaria ni per pagar el llum.

"S'HAN CONSTRUÏT MASSA PISOS I APARTAMENTS"

-Pensa que els residents del municipi són els més perjudicats per viure en un municipi pensat sobretot per al turista?

-Si volem una qualitat de vida com la que tenim hem de fer petits sacrificis, el que no pot ser és queixar-se que el turisme es menja el que li hem venut, a què jugam? No podem tenir les dues coses. Nosaltres vivim del turisme i no tenim res més que el turisme, res més, i si nosaltres tenim tot el que tenim, el nivell de vida més alt d'Espanya, el tenim gràcies al turisme, no perquè siguem més vius que els altres, i el dia que els turistes s'aturin de venir s'haurà acabat tot.

Una de les coses més importants que ha de fer l'Administració és fer veure als habitants de Mallorca que vivim del turisme i que els recursos s'han de dedicar quasi exclusivament a millorar l'entorn als turistes, si de rebot ens en podem aprofitar ben contents, i si queda alguna cosa que sigui per millorar les nostres coses. Vaig ser a les Canàries fa mig any i allà hi havia rètols per tot que deien "Cuida mucho al turista porque es nuestra vida" i crec que hem de tornar a ser acollidors amb el turista, hem de tornar a posar en marxa aquell

caràcter mallorquí que dona sempre la benvinguda a l'estranger.

-Quines són les actuacions que han tengut un efecte més negatiu?

-Jo l'única errada que veig és que a Calvià en els darrers quatre o cinc anys s'ha desenvolupat massa la construcció. Pràcticament no s'ha fet cap hotel, estam quasi amb les mateixes places que teníem fa deu anys, i en canvi hem augmentat devers deu mil places d'apartaments i pisos. Això s'hagués pogut frenar una mica, ara hi ha la quota de places que va posar en marxa la senyora Nájera, que crec que és un bon sistema. Anam per bon camí, moltes vegades les actuacions es fan massa lentament, però això és culpa de la legislació i de l'Administració, que és una maquinària molt difícil de moure.

Hem de continuar millorant l'entorn, millorant la formació, l'actitud dels residents cap als turistes, el transport, la seguretat ciutadana i, quant a la resta, crec que anam pel bon camí. Hem de fer molta promoció, moltíssima promoció.

-Passats tots aquests anys, quin balanç fa de l'Agenda Local 21?

-La zona ha millorat moltíssim, no hi ha comparació, i totes les actuacions que s'han fet han estat molt importants. Crec que, a pesar de la crisi que hi ha ara, si es fa la promoció ben feta, que aquest any se n'ha fet molt poca, i feim veure a la gent la bona oferta que tenim a part dels hotels i que gastam doblers per millorar les zones turístiques, ens anirà bé.

La Clau d'ONA

PER ENTENDRE EL PRESENT, PER OBRIR EL FUTUR

El Govern dóna llum verda a la llei reguladora del creixement urbanístic

L'estiu del 2002 ens ha dut una nova llei, coneguda periodísticament com a Llei de quotes, l'objectiu de la qual és establir un control sobre l'urbanisme de manera que el seu ritme de creixement no es pugui tornar a disparar com ha succeït en els darrers anys. És una mesura important, però no l'única d'una legislatura marcada per l'intent de frenar el desenvolupisme de les dècades passades.

ONA

El Consell de Govern del 12 de juliol va aprovar el Projecte de llei reguladora del creixement urbanístic a les Illes Balears, que incorpora les modificacions del Consell Econòmic i Social i que, després d'una intensa polèmica, ha arribat al Parlament. El seu objecte és establir, en el marc de l'ordenació territorial, una regulació del creixement urbanístic en relació a l'execució del procés edificador en la totalitat del territori de l'arxipèlag.

La llei és, en realitat, un instrument per garantir un ritme de creixement de l'edificació i, com a conseqüència d'aquest, de la urbanització, que pugui ser qualificat de sostenible. Una intenció que justament casa a la perfecció amb els debats suscitats a Johannesburg, en la recent cimera de la Terra que ha commemorat els deu anys de Río. El seu propòsit, segons la declaració de la mateixa conselleria, és la regulació del creixement de l'edificació, mitjançant l'establiment de límits percentuals màxims de creixement en relació a l'edificació existent.

En concret, la llei fixa el límit amb caràcter insular a l'1% anual i estableix que els consells insulars n'efectuin la regulació. Mentrestant, la llei estableix un control provisional d'aquest repartiment sobre la base de la capacitat d'allotjament de cada municipi i la seva població de dret. Així mateix, el projecte contempla distintes modulacions que permeten als consells insulars, mitjançant els plans territorials insulars, i al planejament municipal introduir flexibilitats de caràcter temporal, espacial i funcional.

Segons els resums que el Govern ha fet de la llei per a la seva difusió pública, aquesta permet distribuir parcialment el total de creixement de llicències assignades en quatre anys, la qual cosa facilita la seva administració, donat que un projecte extraordinari absorbiria una quantitat excessiva de quota anual de llicències a municipis amb capacitat de creixement molt restringida, o, simplement, no podria executar-se per absorbir una quota superior. També es permet una distribució temporal flexible en la programació municipal de llicències.

En qualsevol cas, d'acord amb les informacions de la conselleria, els plans territorials insulars podran incrementar la quota total insular d'un 0,3% per raons de reequilibri territorial, a nuclis de població majoritàriament resident situats a l'interior de cada illa. Aquests plans també podran repartir el total de creixement de cada illa de manera discriminada en el territori insular, en funció de l'estratègia d'ordenació que adoptin. Per part seva, els ajuntaments podran distribuir en els seus plans generals municipals la quantitat anual assignada per àrees o zones, en funció de l'estratègia que, en el seu nivell, també adoptin.

USOS TURÍSTICS I RESIDENCIALS

Seguint amb les explicacions de la conselleria, funcionalment, la llei permet un tractament diferenciat a les distintes classes de

*Regular
l'urbanisme.*

sòl, la qual cosa fa possible una particularització per tipologies i, fins i tot, establir una separació de quotes per usos turístics o residencials. A més, a les àrees de reconversió territorial l'enferrocament d'edificis clarament contraris al model territorial té un incentiu en determinades condicions.

PERÍODES DE QUATRE ANYS

El procediment fixa períodes de programació de quatre anys. Amb aquest horitzó quadriennal es pretén donar un marge suficient als particulars, amb la finalitat de poder planificar adequadament la seva activitat i evitar, a la vegada, que es donin llicèn-

cies per iniciar les obres mes enllà de la lògica de programació empresarial i urbanística. Aquesta limitació se situa en un nivell d'equilibri que permet la programació, tant de l'activitat dels ajuntaments com dels particulars. Al mateix temps, permet l'exercici de revisió dels plans que, d'altra manera, es veuria extraordinàriament dificultat.

La llei faculta el planejament urbanístic per establir la seva programació del procés edificador. Així, s'atorga als municipis una important eina de control i de programació, que podrà modular el ritme de creixement, segons les seves necessitats i estratègia, a qualsevol tipus de sòl, i sempre en coherència amb el planejament territorial.

Les dades del cens alerten sobre una allau demogràfica

Els increments de població que recull el cens ja es reflecteixen en la primera memòria del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears que en una de les seves primeres sortides públiques ha avisat sobre el dèficit d'inversions socials en una de les comunitats amb major creixement econòmic, si més no en els darrers anys.

S.V.

Les primeres dades del cens de població del 2001 han confirmat les previsions de creixement de la població balear. Amb 840.000 persones censades, les Balears són la comunitat on més s'incrementa percentualment la població a més de ser a les portes de traspasar la barrera del milió de residents. Una realitat que es donarà dins del pròxim lustre si ningú no hi posa remei. N'hi ha prou a sumar el nombre de places turístiques i de segones residències de propietat forana a les dades de l'Institut Nacional d'Estadística. El cens ens ho dirà quan aporti les xifres d'habitatges, però ben segur que la població real de les Illes durant els mesos de temporada alta és gairebé el doble. En definitiva, una

allau demogràfica que s'ha accelerat a la darrera dècada i que fa que siguin necessàries enormes inversions per atendre les noves demandes socials i d'infraestructures.

Ens ho ha dit el CES, el Consell Econòmic i Social, en una de les seves primeres actuacions públiques. Tant el seu president, Francesc Obrador con el president de la comissió de la Memòria, Carles Manera, advocaren perquè el Govern valori el dèficit pressupostari en despesa social que provoca l'economia il·lenca. És una conseqüència més, encara que no l'única, de la desproporcionada crescuda demogràfica. En aquest sentit, des del CES s'alerta que amb un creixement "molt potent i vigorós", per damunt de la mitjana de l'Estat i convergent amb la UE, "es donen contrastos generats per les mancances històriques" que creen problemes i tensions entre les diferents administracions i la societat a l'hora de resoldre-les. Segons el Consell, assumir aquestes polítiques socials "pot crear tensió a la hisenda autonòmica" que, malgrat haver millorat el seu finançament amb el darrer acord amb l'Estat, encara té problemes greus. "És urgent el desplegament del REB, i més si es té en compte que les Balears són finançadores netes d'altres comunitats".

INVERSIONS SOCIALS

Carles Manera aportà alguns exemples: "en habitatge social, la inversió mitjana estatal és del 14,4%, mentre que a les Illes només arriba a l'1%. L'esforç salarial que ha de fer el ciutadà balear per adquirir un pis és quasi del 53% del seu salari brut, mentre que a la resta de l'Estat és del 40%". Segons la Memòria, les deficiències socials manifestades en pensions que s'allunyen de la mitjana estatal, salaris més baixos, menors inversions en teixit social, s'agreujaran els propers anys a causa, justament, de les onades migratòries que reben les Illes, la qual cosa significa que tant la població com les demandes socials creixen.

VÈNCER DESEQUILIBRIS

En els darrers les Illes Balears han viscut un període de gran expansió, que permès increments desproporcionats de població, però també a la creació del major nombre de llocs de feina de tota la història. Ara, però, hem entrat en una fase d'alentiment i, per tant, es tem que moltes d'aquestes ocupacions puguin desaparèixer. Segurament hagués estat millor fer coincidir el temps de major prosperitat amb la reestructuració econòmica que ha de vèncer els desequilibris existents, però no s'ha fet i, en conseqüència, s'haurà de dur a terme a partir de la situació actual. En realitat, créixer amb seny, és a dir, mantenir els equilibris, és l'única manera de fer que el nostre desenvolupament pugui ser durador, però aquesta premissa tan fàcil d'entendre mai fins ara no s'ha tengut en compte.

El CES presentà la Memòria al Consolat de Mar.

CONJUNTURA

L'economia balear creix per sobre de la zona euro

El darrer Butlletí de conjuntura del Govern registra un creixement del PIB que, malgrat l'alentiment, es troba per sobre de la mitjana europea. El PIB pitíus augmenta més que el mallorquí i el menorquí, que també registren variacions positives, i situa l'atur de les Illes per davall de la taxa comunitària.

ONA

Les dades definitives dels primers mesos d'enguany recollides en el darrer Butlletí de conjuntura del Govern situen el creixement de l'economia balear en un 1,3%, un punt i dues dècimes per damunt de l'evolució de la zona euro, que és d'un 0,1%. L'atur de les Illes (8,2%) és inferior a la taxa comunitària (8,4%), mentre que la inflació de l'arxipèlag (3,6%) supera la mitjana europea (2,5%). Tot això a pesar de les notícies negatives que s'han fet conèixer al llarg de l'any per ara.

En aquest sentit, l'anàlisi de la Direcció General de Programació i Ordenació Econòmica de la Conselleria d'Hisenda constata que, tot i fer-ho molt lentament, les economies americana i europea es recuperen. A més, destaca el fet que, en l'actual context internacional, Espanya continuï creixent. Pel que fa a les Balears, s'hi ressenya l'alentiment en la inversió i la construcció, el manteniment de l'activitat del consum de les llars i la circumstància que, a diferència d'anteriors desaceleracions, l'ocupació evolucioni positivament.

El darrer Butlletí de conjuntura del Govern, corresponent al primer trimestre d'enguany, mostra que el nombre de viatgers allotjats en establiments turístics durant aquest període restà quasi estable, però que la duració de l'estada mitjana es reduí un 12%. La disminució del turisme alemany i la pujada del britànic, juntament amb l'augment dels preus en comparació amb destinacions competidores des de l'inici de la unió monetària, són altres característiques definidores de l'evolució d'aquest sector.

L'informe també posa de manifest la caiguda del nombre de visitants que pateixen la major part d'indrets turístics mediterranis i l'augment considerable de persones que entren a Espanya per carretera o tren, mentre que minven les que ho fan en avió o vaixell.

ECONOMIA MUNDIAL

L'economia mundial comença a mostrar els primers signes de recuperació, encara que de forma més pausada que l'esperada. Malgrat que els Estats Units han reduït el seu ritme de creixement, continua sent l'economia més flexible i dinàmica, mentre que l'economia europea continua alentida i el Japó segueix patint una crisi estructural.

El comerç internacional torna a créixer i tornarà a impulsar l'economia mundial. Els inventaris s'han ajustat, però la inversió continua sent feble, cosa que es mantindrà mentre no tornin les expectatives de beneficis per a les empreses.

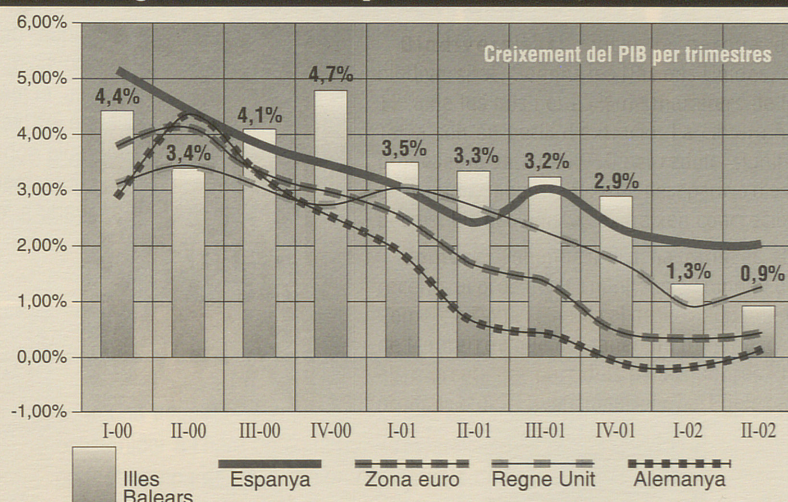
D'acord amb l'Eurostat, la zona euro cresqué un 0,1% en taxa interanual durant el primer trimestre de l'any. El PIB del Regne Unit registrà un creixement interanual del 0,9% i l'economia alemanya reduí el seu producte interior brut en un -0,2%.

ECONOMIA ESPANYOLA

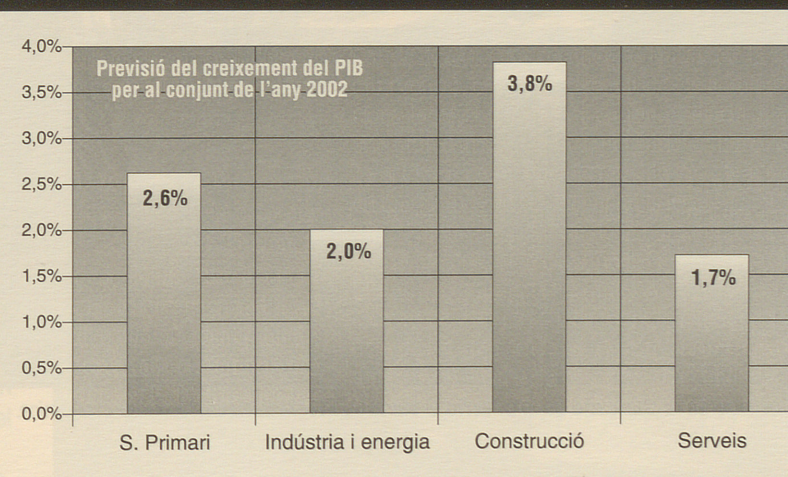
Els primers mesos del 2002 apuntaren una millora de l'economia internacional amb signes de recuperació als Estats Units i a Europa. Tot i així, aquest escenari està ple d'incerteses entorn de la fortalesa i la duració de la fase alcista de l'economia nord-americana i en l'efecte que aquest fet pot tenir sobre la recuperació de l'economia europea en conjunt.

En aquest context es desenvolupà l'activitat de l'economia espanyola durant els primers mesos del 2002 que, seguint les pautes observades en el nostre entorn, mostrà indicis de superar la fase de desaceleració viscuda durant els últims temps; fase caracteritzada tant per la seva curta durada com per haver possibilitat el manteniment d'un ritme de creixement relativament elevat i superior al de la resta d'economies de la zona euro.

Es segueix creixent per sobre de la zona euro

Les previsions per a tot l'any mostren augments positius en tots els sectors

Font: CAIB

La Direcció General de Programació i Ordenació Econòmica ha editat una publicació sobre el model de creixement de l'arxipèlag durant el segle XX

La realitat socioeconòmica de les Balears, feta a conèixer a l'exterior

En plena temporada turística d'enguany, el president del Govern, Francesc Antich, i el conseller d'Hisenda, Joan Mesquida, tingueren una sessió de treball amb membres del cos consular a les Illes, representants d'entitats financeres amb serveis d'assessorament a inversors i responsables de consultores empresarials amb implantació a les Balears amb l'objectiu d'analitzar la realitat socioeconòmica de l'arxipèlag i contribuir així a la promoció de les potencialitats de la seva estructura productiva.

ONA

Sota el títol *Balears, una economia productiva*, la publicació ofereix dades relatives a la situació geogràfica, les comunicacions i els transports, l'organització politicoadministrativa, la història i la cultura, la població, l'evolució econòmica, les característiques dels diferents sectors productius, el teixit empresarial, la innovació, el medi ambient i l'energia, els sistemes sanitari i educatiu, el mercat laboral, el comerç i els preus, i el sector financer de les Illes. Aquesta panoràmica general es completa amb una guia sobre l'entorn juridicomercantil, laboral i fiscal de l'arxipèlag, juntament amb altra informació d'utilitat per als interessats a invertir a les Balears.

UN NOU MODEL TURÍSTIC

Respecte del turisme el llibre repassa la situació actual i analitza les expectatives de futur. Aquest és el contingut:

LLEGAT DEL PASSAT

- Excepcional xarxa de comunicacions amb el continent europeu.
- Excel·lent dotació de recursos turístics tradicionals del model de sol i platja: extensa planta d'allotjament i oferta complementària especialitzada.
- Avantatjosa posició pel que fa al desenvolupament de nous productes complementaris del de sol i platja (turisme rural, nàutic, esportiu, cultural).
- Definició d'un producte competitiu en preu.
- Model turístic propi i imatge de marca consolidada.
- Àmplia experiència en gestió turística i important saber fer.
- Diversitat d'origen de la població resident i flotant.

OPORTUNITATS DEL PRESENT

- Riquesa paisatgística, platges i clima càlid.
- Compromís per part de les administracions públiques de reforçar l'equilibri entre el creixement econòmic i la protecció del territori i els recursos naturals.
- Aposta per la desestacionalització i la diversificació.
- Potenciació de l'oferta d'allotjament d'alta categoria per atreure un perfil de visitants amb una major capacitat de despesa relativa i, per tant, amb una elevada tendència d'arrossegament sobre la resta de sectors turístics.
- Potencialitat per a la millora d'una oferta turística complementària diversificada (oci cultural, esportiu i recreatiu).
- Consolidació de les preferències dels europeus per destinacions del mateix continent i augment de la demanda dels països de l'Est.

CLAUS DE FUTUR

- Canvi de les preferències de la demanda cap a destinacions de qualitat mediambiental i de dotació cultural interessant: aposta per un model turístic definit amb una oferta estructurada, basada en els recursos naturals i patrimonials.
- Preferència dels viatges autoorganitzats enfront dels paquets de majoristes.
- Capacitat per competir amb elements com la gestió o la promoció.

Presentació de la publicació de la Direcció General de Programació i Ordenació Econòmica.

El Govern exigeix el gasoducte

El Govern central ha revifat la batalla sobre el gasoducte i aposta ara pel cable submarí per garantir el subministrament elèctric de les Illes. Des del Consolat de Mar, per contra, s'insisteix que el gasoducte és la millor solució que, endemés, avala la Unió Europea.

ONA

El Govern central ha deixat les Balears fora dels plans de desenvolupament de la xarxa elèctrica estatal per estudiar la conveniència d'instal·lar un cable entre la Península i les Illes en contra del gasoducte previst pel Pla energètic de les Balears, que compta amb el vistiplau de la Unió Europea. Des del Consolat de la Mar s'insisteix que aquesta és una infraestructura estratègica i, en conseqüència, exigeix una rectificació al Ministeri d'Economia. Així ho ha fet saber el conseller d'Innovació i Energia, Priam Villalonga.

Des de l'executiu s'insisteix que el gas natural és fonamental per a les Illes Balears i que, endemés, és essencial que les obres del gasoducte puguin començar enguany mateix per poder complir el calendari previst, és a dir, fer possible que el 2005 ja es pugui subministrar gas a les centrals elèctriques. El conseller recorda els problemes haguts a les Illes no fa gaire i, per tant, la urgència de poder atendre el creixement de la demanda.

Segons Priam Villalonga no hi ha raons convinents per ajornar el gasoducte, a no ser que siguin estrictament polítiques o que es vulgui apostar per un model d'absoluta dependència. En aquest sentit, cal recordar que el Col·legi d'Enginyers Industrials desaconsellava el gasoducte perquè, en la seva opinió, establia un límit a la demanda mentre que el cable elèctric— que fa anys era rebutjat pel mateix Govern central— permetria subministrar

energia elèctrica sigui quin sigui el creixement futur.

El portaveu del PP balear, Cristòfol Huguet, afirmà que cable i gas natural no són incompatibles, si bé el transport d'aquest hauria de ser mitjançant vaixells cisterna i no a través del gasoducte. El conseller Villalonga recorda que el gasoducte subministraria gas directament a les centrals i a la xarxa de consum, mentre que el transport marítim exigiria una planta regasificadora que és una obra de gran envergadura que, justament, el Pla energètic de les Balears vol evitar, endemés de dotar les Illes de major autonomia energètica.

*Firma del conveni
amb ENAGAS.*

Ajudes per a l'estalvi energètic dels particulars

ONA

La Conselleria d'Innovació i Energia ha aprovat una despesa de 481.500 euros que es destinaran a subvencions o ajudes als particulars que comprin electrodomèstics "eficients" o de baix consum energètic, és a dir, aquells que disposin d'una etiqueta energètica que així ho certifiqui.

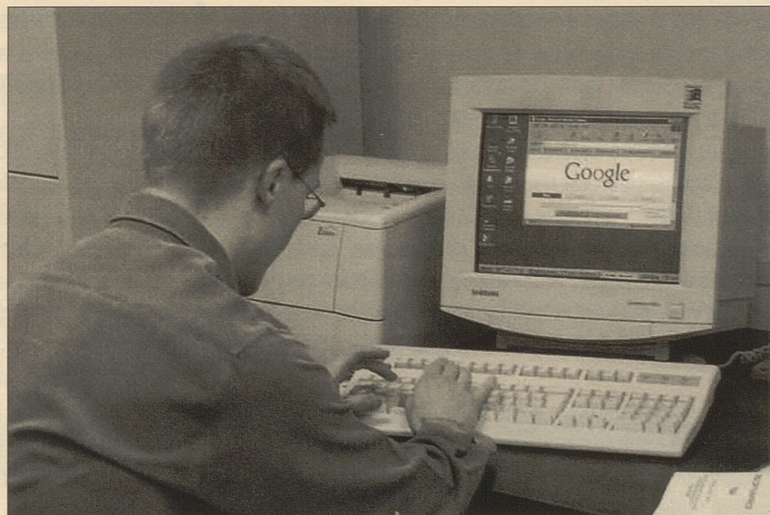
La línia d'ajuts, que ja compta amb el vistiplau del Consell de Govern, forma part de la campanya "Estalvia energia, preserva el medi ambient" engegada per la Conselleria d'Innovació i Energia des de fa més d'un any i que s'inclou dins dels criteris de conscienciació ciutadana d'eficiència energètica prevists en el Pla sectorial director energètic de les Illes Balears.

L'actuació es dirigeix específicament a l'adquisició de geleres, rentadores i rentaplats). Cada compra d'un aparell electrodomèstic de baix consum tindrà una subvenció de 90 euros de mitjana que es podran reemborsar a una sèrie d'entitats bancàries. La campanya comença el mes d'octubre i s'ha calculat que arribarà a devers 5.000 unitats.

Les etiquetes energètiques donen informació sobre el consum i l'eficiència energètica dels electrodomèstics. Cada tipus d'electrodomès-

tic té una etiqueta base diferent. El seu objectiu és ajudar el consumidor a l'hora de comprar els aparells elèctrics, ja que permet comparar les característiques dels diferents aparells de la mateixa classe.

Tal com s'informa des de la conselleria, la compra d'electrodomèstics de baix consum a més d'ajudar a una preservació del medi ambient repercuteix en la butxaca del ciutadà donat que a la llarga la factura d'electricitat és més barata.

Els governs balear i central impulsen l'ús d'Internet entre els ciutadans

Una de cada cinc llars de les Balears té accés a Internet. La implantació de la xarxa a la vida quotidiana és forta, però encara insuficient. Per això les administracions volen impulsar programes que en facilitin l'ús, com una manera d'apropar-se als ciutadans i d'obrir finestres al món.

ONA

El conseller d'Innovació i Energia del Govern de les Illes Balears, Priam Vilallonga, i el secretari d'Estat de Telecomunicacions i Societat de la Informació, Baudilio Tomé, varen acordar a Palma impulsar conjuntament l'ús d'Internet entre els ciutadans. Un programa que inclou diferents línies d'aplicació de programes per tal de facilitar l'accés a la xarxa. Vilallonga va explicar que l'objectiu de les actuacions entre el Govern central i les diferents comunitats autònomes serà "avançar en el camp de la societat de la informació", per la qual cosa s'han elaborat quatre projectes específics: "Internet en l'escola", "Internet en les biblioteques", "Internet per a tots" i "Ciutats digitals".

El conseller va informar que encara no s'han tancat els terminis d'execució dels projectes, que seran d'un mínim de dos anys, i va afegir que "en aquest segon semestre de l'any es tancaran els seus convenis i els recursos que s'hi destinin, ja que tres d'ells no tenen definides les inversions". Per la seva part, el secretari d'Estat de Telecomunicacions va destacar "el bon enteniment" amb Vilallonga en l'execució dels plans d'acció, i va assenyalar que la iniciativa "Internet en l'escola" es desenvoluparà fins el 2005 i té prevista una inversió de 5,2 milions d'euros, el 60% de la qual serà finançada pel Govern de les Illes Balears.

INVERSIÓ MULTIMILIONÀRIA

En el seu conjunt el projecte estatal tindrà una inversió de 270 milions d'euros fins al 2005 per a tot el territori espanyol. Aquesta iniciativa servirà per reforçar els esforços que ja es fan en cada comunitat autònoma per facilitar l'accés a Internet a les escoles de primària, secundària, batxillerat i formació professional.

Per a això, va apuntar el secretari d'Estat, s'ampliarà el nombre d'equips connectats a la xarxa en cada centre fins a aconseguir una mitjana d'un ordinador en connexió per cada 15 alumnes als 242 centres a Balears.

L'execució de "Internet en les biblioteques" durà "punts d'accés a la xarxa en les biblioteques públiques del país", va dir i va explicar que "primer ens centrarem en els municipis més petits i amb més dificultats per accedir al servei".

Tomé va precisar que la iniciativa "Internet per a tots" té la intenció de "formar més d'un milió de ciutadans que avui han sentit parlar d'Internet però tenen por o no tenen possibilitats d'accedir-hi", per la qual cosa es desenvolupa

parà una xarxa de connexió en els "1.100 centres d'ensenyament estatals que oferiran cursos de 15 hores per 15 euros".

Segons va dir, "la col·laboració del Govern de les Illes Balears és fonamental" en aquest projecte de formació, que a Balears s'impartirà en 31 centres.

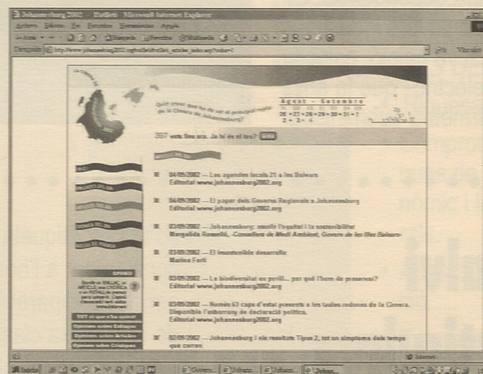
L'últim dels projectes, "Ciutats digitals", pretén "desenvolupar experiències d'implantació i demostració dels beneficis de les noves tecnologies per aprendre, i estendre entres ciutadans la societat de la informació".

AUGMENTEN ELS PC I ELS USUARIS D'INTERNET

Aquest programa permetrà incrementar el nombre d'usuaris, que tot i el seu creixement és inferior a la mitjana estatal. En concret, segons les darreres dades de la Fundació Auna, una de cada cinc llars de les Balears disposa de PC i un 16% de modem que li permet l'accés a Internet. En total hom calcula que la població amb accés a la xarxa és el 21,9% de total, una mica menys de la mitjana estatal que és del 23,4%. Per sobre se situen Catalunya, Madrid, el País Basc i la Rioja.

Adreces a la XARXA

La cimera de la Terra des de les Balears

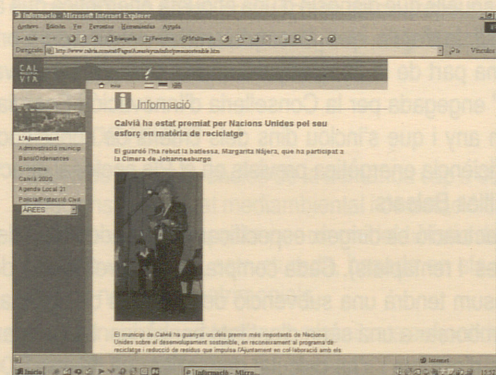

www.johannesburg2002.org

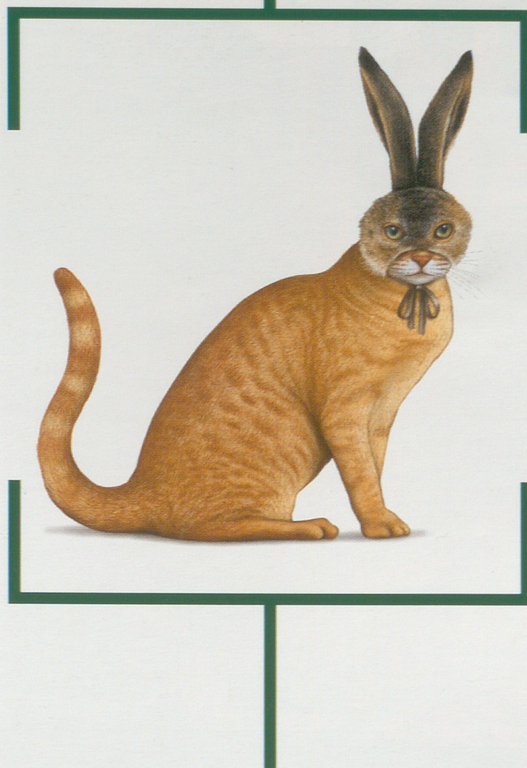
Si Río tengué un seguiment espectacular a tot el món, la cimera de la Terra de Johannesburg no ha quedat enrere. Si més no, els avanços tecnològics dels darrers deu anys i, sobretot, l'expansió d'Internet han permès una connexió immediata. La pàgina oficial que les Nacions Unides varen crear per a aquesta ocasió ha estat acompanyada per múltiples enllaços complementaris i, fins i tot alternatives, de manera que hom pot parlar d'una interactivitat mai no vista fins ara.

Evidentment, aquesta interactivitat també havia d'arribar a les Illes, on el Govern i l'Ajuntament de Calvià han posat a l'abast de tots els internautes una informació constant sobre els esdeveniments més importants de la cimera, sobretot d'aquells que tenen una especial rellevància per a la nostra comunitat, com és el cas del premi atorgat al municipi mallorquí.

Tota aquesta informació roman encara a l'abast dels interessats, tant mitjançant la pàgina institucional de Calvià com, amb caràcter més general, a l'adreça creada per la Conselleria de Medi Ambient. En ambdós casos és possible accedir a altres pàgines i d'aquesta manera fer-se amb una documentació prou completa sobre la cimera, els seus encerts i també els seus fracassos.

www.calvia.com

No volem gat per llebre

A Catalunya tenim les eines per viure el consum amb totes les garanties. Ens donen seguretat i ajuden a resoldre conflictes i a harmonitzar les relacions de consum.

Els nostres drets

- La protecció de la salut i la seguretat
- La protecció dels interessos econòmics
- La informació i l'educació en matèria de consum
- La protecció jurídica i la reparació de danys
- La defensa de l'ambient i de la qualitat de vida

Les nostres eines

- Servei d'Inspecció de Disciplina de Mercat i Consum
- Junta Arbitral de Consum
- Ajuts per a organitzacions de consumidors i usuaris
- Informació sobre etiquetatge, garanties, facturació, publicitat enganyosa, reparació de béns i irregularitats en la compravenda

Són eines per a tothom, com els drets i els deures,
i milloren la nostra qualitat de vida.

Molt per fer
Molt per viure →

Generalitat de Catalunya

www.gencat.net

012

Cost de la trucada: 0,55 € els 3 minuts o fracció

...amb els recursos generats amb l'ecotaxa, m'agradaria...

Recuperar les pedreres de la Platja de Palma, crear la ruta de cicloturisme fins a Campos, restituir la platja de Cas Català i la primera línia de Son Serra de Marina, recuperar la zona humida de Maristany, finalitzar la ruta de pedra en sec de la serra de Tramuntana, construir el passeig de la Història a Ciutat, enterrar les línies elèctriques als espais naturals, recuperar la Torre d'en Galmés i el camí de Cavalls de Menorca, millorar les actuacions als parcs naturals de ses Salines i de cala d'Hort...

dóna-ho per fet!

Tots aquests projectes ja estan en marxa. Treballam per avui, per demà, per a tots, pel nou model turístic de les Illes Balears, escoltant l'opinió de tots.

ecotaxa
UN TRIBUT A LA NATURA

**GOVERN
DE LES ILLES BALEARS**

Quatre illes,
un país